

PEKKA ERVAST

PEKKA ERVAST JA TAIDE

Ihmisyiden tunnustajat

Ihmisyiden tunnustajien julkaisu no 33

Toukola, Mäntä 2003

Digitalisoitu näköispainos 2006

ESIPUHE

Tähän vihkoseen on koottu Pekka Ervastian (1875–1934) kirjoituksia taiteesta. Ervast on hyvin usein ja mitä erilaisimpien asioiden yhteydessä ottanut taiteen esimerkiksi tai aiheeksi. Tähän on yhtenä syynä tietenkin P. E:n suuri rakkaus taiteita kohtaan ja hän sanoi myös itseään taiteilijaksi ja sitä hän todella olikin. Pekka Ervast harrasti pianon soittoa, mutta alettuaan teosofiseksi uranuurtajaksi oli hänen pääasiallinen taidemuotonsa kirjallisuus. Elämänsä aikana hän kirjoittikin joitakin varsinaisia romaaneja, mutta kaikessa hänen kirjallisessa tuotannossaan voi kokea taiteellista innoketta suuren tietomäärän lisäksi. Sen tulee lukija havaitsemaan näitäkin kirjoituksia ja katkelmia lukiessaan. Toinen syy, joka saattoi aiheuttaa P. E:n taiteisiin kohdistaman laajan kiinnostuksen, oli se, että hänen aate- ja ystäväpiiriinsä kuului paljon taiteilijoita ja taiteen tuntijoita, mm. Eino Leino, L. Onerva, Aarni Kouta, Oskar Merikanto, Jussi Snellman, Erkki Melartin, Emil Halonen ja Gösta Stenman.

Tässä julkaistavat kirjoitukset tai katkelmat eivät ole kaikki mitä Pekka Ervast on aiheesta sanonut. Loppuun on liitetty kirjallisuusluettelo niitä varten, jotka haluavat tutustua tämän vihkosen ulkopuolelle jääneisiin kappaleihin, etenkin suosittelomme aakkosellista lukemisto-hakemistoa Tietäjän Aarteisto I—III.

Pekka Ervast on ollut myös meille Väinölän yhteisön asukkaille suuri innostuksen lähde maalaus-, runo-, musiikki- ja näyttämötaiteessa.

Merja Saarilehto

SISÄLLYS

	sivu
Okkultismi ja taide	6
Taiteilijasielu ja luomistyö	19
Värit ja äänet	47
Musiikki	59
Kirjallisuus	78
Teatteri	93
Arkkitehtuuri	102
Kuvanveisto	104
Otteita matkakirjeistä	106
Taiteen tekemisen motiivi	113
Kulttuurityön tukeminen	120
Vastauksia kysymyksiin	123
Kauneus	147
Logos ja hierarkiat	159

OKKULTISMI JA TAIDE

Muistiinpanoja Pekka Ervastian esitelmästä

Sille, joka sisäisten taistelujen kautta on päässyt niin pitkälle, että hän tosiaankin voi seisoa vakavasti joutumatta ajan aallokossa tasapainostaan, tuottaa suurinta surua se seikka, että hänen täytyy tunnustaa saavuttaneensa päämaalinsa ypöyksinään. Siinähan onkin jokaisen kasvavan sielun tragiikka, ettei hän voi edes niille, joita hän ensin rakastaa, kertoa siitä varmuudesta ja kauneudesta, jonka hän on saavuttanut sisäisen taistelun kautta. Me olemme kuin joukko vuorille kiipeilijöitä, joista kukin on saavuttanut vissin korkeuden, mutta joka ei matkansa varrella voi kertoa näkemyksistään täysin tajuttavasti muuta kuin sille osalle joukkoa, joka on hänestä jonkun määrätyn matkan päässä, joko edellä tai jäljessä. Meissä elää kuitenkin alituinen halu löytää joku keino, jonka avulla voisimme jakaa siitä, minkä olemme oppineet, kaikille muillekin ja erittäinkin ne, joille henkisten asioiden tutkiminen on elämän kallein teh-

tävä, tuntevat tämän halun voimakkaana. Salatiedettä voidaan esittää kolmella eri tavalla: filosofian ja taiteen, sekä tieteellisen tutkimuksen kautta. Kirjoissa ”The Growth of the Soul” [A. P. Sinnett, The Growth of the Soul, London 1896] ynnä muissa samankaltaisissa on tyhjentävästi esitetty filosofiset todistukset okkultisten oppien puolesta, ja monet salatieteilijät soveltavat okkultismin periaatetta fyysillisiin tieteisiin, mutta vain harvat ovat yrittäneet tutkia ja kartoittaa n.s. näkymättömiä, monisokkeloisia maailmoja. Nykyään ei kukaan ole tutkinut okkultismin suhdetta taiteeseen. Sen suhdetta maalaustaiteeseen, musiikkiin ja runouteen on meidän päivinämme tuskin lainkaan koitettu selvittää. Filosofian tehtävä on havainnollistuttaa sen totuuden järkipärisyys, jonka se on luullut keksivänsä, samoin tiedemiehen täytyy eittämättömillä tosiasioilla todistaa mielipiteensä, mutta myös taiteilijan tulee, saavutettuaan todellisen varmuuden joko tieteellisten tosiasia- tai filosofisten perustelujen kautta, esittää tämän sisällisen varmuuden kauneus. Kauneuden täytyy olla kohottavana voimana siinä, sillä tosi taiteilija janoo yhtä paljon kauneutta kuin totuuttakin, eikä hän voi hyväksyä mitään, mikä ei ole sopusoinnussa hänen kauneusaistinsa kanssa. Kypsynyt taiteilija etsii sopusointuista filosofiaa samoin kuin viivojen sopusuhtaisuuttakin, hän ei löydä tyydytystä järjettömästä uskonnosta tai epäpuhtaasta filosofiasta. Samoin on myös hyvin vähän luultavana, että taiteilija, joka on kohonnut aistillisten ilojen yläpuolelle, tyytyisi materialismin alhaiseen maailmankatsomukseen. Tavalla tai toisella hän tuntee syvimmällä sielussaan itsensä vakuutetuksi siitä, ettei hänen intohimonsa, kauneuden kaipuunsa ole vain harhaa, hän uskoo vastoin järjen johtopäätök-

siä, että totuus on kauneutta, että maailmankaikkeuden arvoituksen oikea ratkaisu on oleva sopusuhtaisempi kuin mitä hän on uskaltanut uneksiakaan. Ja tällaisen ratkaisun tarjoaa hänelle salatiede menneisyydenihanalla kuvauksellaan, tulevaisuuden rajattomissa lupauksissaan. Ensiksi taiteilijaa miellyttää tämän filosofian kauneus, sitten sen sopusointuinen esittämistapa, sillä salatiedettä ei voi järjen avulla käsittää, ennenkuin ajatus on muovailnut sen ymmärrettäväksi. Mutta niin pian kuin hän kerran on tunkeutunut syvälle tähän tarumaailmaan, tulee hänen mielikuvituksensa kyllästetyksi kauneudella, ja koettaa alati ja yhä uudelleen keksiä keinoja, miten voida jakaa kaikille muillekin rikkaudestaan. Jokaisen okkultisti-taiteilijan tulee, vähät siitä mitä taidelajia hän harjoittaa, luoda kuva henkisen elämän koko tragiikasta ja hurmiosta, mikäli hän kehityksessään kohoo korkeammalle, huomaa hän, miten hänen surunsa kasvaa ja käy yhä syvemmäksi samalla kuin hänen onnentunteensa yhä lisääntyy. Tätä sielun tragiikkaa hän pitää elämänsä kalleimpana asiana, sillä hän ei enää itse ole syypää surumielisyyteensä, vaan joku toinen, ehkäpä koko ihmiskunta. Mutta ennenkuin hän voi kuvata tätä henkisten kokemustensa riemua, on tietenkin luonnollista, että hänen ensin on käytävä se läpi omassa kokemuksessaan. Hänen täytyy elää voimakasta henkistä elämää ja oppia poistamaan ajatuselämästään kaiken alhaisen ja epähienon, siksi kunnes hän on ymmärtänyt, että ylhäisistä maailmoista tullut kuiskaus merkitsee enemmän kuin aistinten suurin nautinto.

Jokaiselle, joka syventyy tutkimaan henkimaailman totuuksia, koittaa tuskanalainen aika, jolloin sielu lamaantuu uusien käsitteiden äärettömästä laajuudesta, ja taiteilija huomaa luo-

miskykynsä aivan herpaantuneeksi, ikäänkuin häntä olisi kohdannut kova isku. Ympäristö pitää hänen mietiskelyään jonkunlaisena vaarallisena unijuomana, sillä se näkee, miten hänen alempi minänsä vähitellen muuttuu ja miten sen vihdoin on luovuttava valtikasta ja pukeuduttava palvelijan vaatteisiin. Tilanahtaus ei salli meidän laajemmin syventyä tähän puoleen aihettamme, mutta on kuitenkin tärkeätä oppia jossakin määrin tuntemaan okkultismin vaikutusta taiteilijan elämään, sillä hänen ilmaisutapansa muuttuu sen kautta ja hänestä itsestään tuntuu koko häntä ympäröivä maailma muuttuneelta. Runoilija ei tunne enää kulkiessaan maailmassa ja tarkastaessaan ihmiselämää inhimillisen mielettömyyden ja kärsimysten laskeutuvan lyijyn raskaana taakkana hänen rinnalleen. Eikä hänestä enää maailman pauhu kuulosta vain korvia vihlovalta soraääneltä, sillä hän erottaa suhteiden näennäisessä epäsoinnussa puhtaan johtosävelen, ja siellä missä hän aikaisemmin kaiken paheen ja alennuksen keskellä, johon hän ei voinut olla kiinnittämättä huomiotaan, tuskin jaksoi säilyttää unelmansa täydellisyydestä, on hän nyt kaiken kurjuuden keskellä vakuutettu siitä, että se kauneus, jonka ihmiset kerran saavuttavat, kohoo hänen korkeimpia unelmiaan korkeammalle. Kun maalari tarkastaa maiseman kukkuloita, laaksoja ja metsiä, ei hän enää yksinomaan nauti sen viivoista ja väreistä, varjoista ja valokohdista, vaan, samalla kun hän syventyy työhönsä, hän tuntee olevansa yhtä sen kanssa, jota hän tahtoo kuvata, ja hän tuntee petäjisissä, korkeissa kukkuloissa ja kuohuvissa vesiputouksissa, kaikessa ja kaiken yllä mahtavan hengen läsnäolon. Samoin muotokuvamaalari tekee työtä uudella innolla. Sillä hän näkee nyt ihmisruumiissa hengen jaloimman ilmenemis-

muodon sille ainoalle, jonka sisin olemus on jumaluus. Ja se on hänelle pyhä kuin vaate. Jokainen taiteilija näkee taiteessaan keinon ilmaista hienoimmat mielialansa sille, joka tahoo jakaa ne hänen kanssaan.

Jokainen taidelaji välittää tunnelmia omalla tavallaan. Musiikki on vapain, puhtaimmin henkinen, kuvanveisto enin muotoihin sidottu. Jos säveltäjä ja maalari yhtä aikaa katselevat auringon laskua vuoristossa, vaikuttaa pilvi-arkkitehtuurin valtavuus kumpaankin yhtä suurenmoisesti ja katsellessaan auringonlaskun kauneutta herää heissä kummallinen kaihomielisyys ajatellessaan niitä miljoonia, jotka näkevät saman auringonlaskun. Musiikki voi helpommin sävelillään kuin maalari väreillään kuvata sitä mielialaa, jonka auringonlasku taiteilijan sielussa herättää, mutta se ei voi kuvata kuulijoilleen itse auringonlaskun loistoa. Maalari taas voi synnyttää siinä, joka katselee hänen tauluaan, mielikuvan itse auringonlaskusta, mutta hän ei voi herättää katselijassa samaa tunnelmaa, joka hänet itsensä valtasi. Runoilija on näiden molempien keskivälillä. Sanoihin puettu kuvaus jostakin sielun ulkopuolelta tulevasta näkemyksestä ei vaikuta niinkuin samanaiheinen taulu, mutta paremmin kuin modernien säveltäjien useat kokeet maalata sävelillä. Runous ei taas toiselta puolen omaa musiikin rajatonta voimaa ilmaista syvimpiä sieluntiloja, kun se taas on luotettavampi keino siihen kuin maalaustaide. Siten vain musiikki voi lieventää syvintä tuskaa. Jokainen taidelaji on siis rajoitettu ja taiteilijan, joka tahtoo mahdollisimman paljon vaikuttaa taiteensa avulla, täytyy asettaa itselleen sellainen päämaali, joka on hänen taidelajinsa saavutettavissa. Maisemamaalarin, joka uneksii sielullisesta kauneudesta enemmän kuin mikä näyttää

tyydyttävän ihmisiä, on koitettava ohjata meitä siinä maailmassa, jossa me niin salaperäisellä tavalla olemme olemassa, ikäänkuin olisimme jostakin kaukaisesta maasta olevia pyhiinvaeltajia, jotka ovat eksyneet lumotussa metsässä. Hän tekee tutut vuoret ja metsät aivan uusiksi ja ihmeellisiksi, hän avaa, kuten ennen lapsina ollessamme, silmämme näkemään tähtivyön vakavaa juhlallisuutta ja aurinkoisen illan vakavaa iloa, tai sitten kuvaa, kuten jotkut aikamme maalarit, maan ja veden, ilman ja pilvet sellaisella tavalla, että taulua tarkkaavasti katsellessamme olemme tuntevinamme näkyväisten esineiden takana ylhäisen ja äärettömän voiman, jonka kanssa me jollakin vissillä tunnesyvyydellä olemme yhtä. Itse asiassa täytyy valveta maalarista tulla panteisti, ja juuri hänen tulee opettaa meitä käsittämään yön ja päivän komea näytelmä kaikkine salaperäisyyksineen. Katsellessamme taulua, joka kuvaa taivasta ja maata, tulisi meidän aina tuntea uutta iloa sen johdosta, että elämme, ja yhä syvemmin rakastamme kaikkea kaunistamailmassa.

Kreikkalaisen kuvanveistotaiteen sanotaan esittävän ruumiillisen kauneuden ihanuutta, jota kreikkalaiset eivät todellisuudessa milloinkaan saavuttaneet. Siinäpä onkin taiteen korkein päämäärä, ja se on kuvaamataiteella erikoisoikeutensa, nimittäin näyttää meille olosuhteet kauniimpina kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Tähän pyrkivät n.s. pre-rafaelit, erittäinkin Rossetti ja Burne-Jones, mutta viime aikoina, sikäli kuin ihanteiden tarve on vähentynyt, taiteilijat ovat tehneet taiteensa päämääräksi osata erinomaisella taituruudella kuvata elämää juuri sellaisena kuin se sillä hetkellä on, päämäärä, joka tuntuu yhtä tarkoituksettomalta kuin viehätysksettömältäkin. Maalaril-

la täytyy olla selvänäkijän sielu, sillä kaikki ihanteellinen taide on tulos yrityksestä kuvitella mielessä jotakin parempaa kuin se, mitä näemme päivittäin ympärillämme, ja se sisältää ennustuksen siitä, mistä kerran on tuleva totuus. Jos me täysin ymmärrämme, että me luomalla vain mielikuvituksessamme kuvan jostakin paremmasta ja itseämme korkeammasta, voimme omin voimin sielullisesti kasvaa, niin pitäisimme mielikuvitusta jumalallisena lahjana, ja me katselisimme mielikuvituksellisen taiteilijan teoksia. Hän ei tyydy vain ennustamaan kultaisen aikakauden tuloa, vaan hän osoittaa meille ihanteen, jota emme olisi ilman häntä vuosisatoihin löytäneet. Sellainen taiteilija tulee aina kurottautumaan pitemmälle kuin mihin hänen voimansa kannattavat. Hän elää väärinkäsitettynä ja uneksien yksinäistä elämää ja etsii läpi elämänsä täydellisyyden maailmaa, kunnes hän huomaa, että kauneus on niin mittaamattoman syvä, ettei mielikuvitus milloinkaan löydä sen pohjaa. Hän näkee hiljaisina hetkinään sisäisen näkönsä avulla niin kauniita muotoja ja kuvia, suuria tekoja ja ihania maisemia kuin hänen ajatuksensa vain jaksavat luoda, ja hän koettaa teoksissaan kuvata näkyjään muotojen, värien ja kuvien avulla. Hänen piirtämänsä muotokuva ja aineellistuttamansa mielikuvituksen maailma sisältävät siten niin paljon korkeata ja aavistamatonta kauneutta, että ne jotka katselevat hänen taulujaan, tuntevat samanlaista häpeätä oman itsensä vuoksi kuin mekin pysähtyesämme Kreikan jumalien ja jumalattarien marmoripatsaiden eteen, ja heidän sielussaan syntyy kuolematon ihanne, jonka kaltaisiksi he uneksivat kerran itse tulevansa. Taiteilijat, joilla on tämänlaisia ihanteita, pysyvät aina vieraina maailmalle ja kiireiselle päivaelämälle, mutta he voivat pitää itseään rodun

tietäjinä, eikä heidän ja heidän ympäristönsä välinen kuilu johdu heistä itsestään.

Musiikilla on oma tunnusmerkkinsä, se näet vaatii yhteistyötä luovan ja esittävän taiteilijan välillä. Samoin kuin runoilija ja maalari, on soittotaiteilijakin noita, mutta runoilija ja maalari eivät kykene kahlehtimaan kuulijakuntaa yksilölliseen tenhopiiriinsä niinkuin esittävä soittotaiteilija. Hän joutuu erikoiseen persoonalliseen suhteeseen kuulijakuntaansa nähden, suhteeseen, jota voi verrata hypnotisoijan ja hypnotiseerattavan väliseen. Laulaja ja viulutaiteilija voivat täydellisemmin kuin kukaan muu siirtää oman sielun tilansa toiseen, ja jos tahdomme syventyä miettimään, mitä tästä on seurauksena, ymmärrämme pian, miksi on niin erinomaisen tärkeää, että esittävä taiteilija elää harmoonista ja puhdasta elämää. Samoin kuin sairas mesmeristi tartuttaa potilaaseensa oman sairautensa, samoin soittotaiteilijakin, jonka sielu on sairas, lähettää itsestään sairaalloisia tunnevärähtelyjä, joita vain voimakkaimmat sielut jaksavat vastustaa. Kuuntelijan, joka todella tahtoo nauttia musiikista, täytyy aina pysytellä passiivisena, hänen täytyy peilin tavoin heijastaa taiteilijan jokaisen mielialan, muuten hänen omat ajatuksensa himmentävät vaikutelmaa, aivankuin hypnotiseerattavan potilaan omat ajatukset estävät häntä nukkumasta.

Musiikin tenhovoima on paljon suurempi kuin maalaustaitteen, koska meidän taulua ymmärtääksemme täytyy itsetietoisesti suunnata tarkkaavaisuutemme siihen, kun taas musiikki, joka on olemassa lähemmin ajassa kuin paikassa, kahlehtii meitä välittömästi hetki hetkeltä. Jokaisen esittävän taiteilijan tulisi sen vuoksi pyrkiä kaikkein korkeimpiin sielun tiloihin ja

kohottaa kuulijansa samanlaiseen mielialaan vastaavan musiikin avulla. Niinkuin henki pukeutuu aineeseen, tulee taiteilijan mielialankin tunkeutua musiikkiin kadottamatta kuitenkaan mitään voimakkuudestaan ja jälleen aineeseen kohoavan hengen lailla, tunkeutua viulun tai laulun kautta kuulijoiden sieluun ja yhä syvemmälle ikäänkuin monien ovien läpi painuen, herättäen sielun sisimmässä omaa perussäveltään vastaava kaiku. Mutta useilla eivät sielun ovet aukene ja sävelsielu saa pysähtyä puolitiehen. Silloin soittajan tunnelma heikkenee matkalla kuulijan sieluun, kun taas siinä tapauksessa, että taiteilijan soittokone täysin osaa ilmaista mielialoja ja kuulijan sielu vaikenee, *laulu, laulaja ja kuulija ovat yhtä*.

Ylläolevassa on koetettu antaa muutamia hahmoiteltuja piirteitä siitä, miten maalarin, kuvanveistäjän tai soittotaiteilijan, joka todella on saanut kokea henkisen kauneuden viehätystä ja on täysin tietoinen siitä, mikä on rumaa ja epähienoa, ehdottomasti täytyy harjoittaa taidettaan keinona elämän jalostamiseksi ja hienostamiseksi. Tiedän, että on mieletöntä ruveta selittämään jostakin taiteilijasta, että hänen olisi tehtävä niin tai niin, sillä se, jonka taide todenteolla on jonkin arvoista, ei itse ole enää mikään tavallinen ihminen. Eräissä tapauksissa hän on ainutlaatuinen ja hänen täytyy keksiä itse ilmaisutapansa sille, mitä yksin hän tuntee. Olen tässä tahtonut vain osoittaa eräitä niistä monista keinoista, joiden avulla maalaus-, kuvanveisto- ja soittotaiteilijasta voi tulla henkisiä tekijöitä. Tarkastamatta on vielä miten runoilijasta voi tulla sellainen.

Runoilija voi kahdella tavalla jakaa muille omia henkisiä elämyksiään. Hän voi yksinkertaisessa runossa ilmaista kaikkia niitä suruja ja iloja, uhrauksia, unelmia ja pettymyksiä, joi-

ta hän saa kokea sielussaan matkalla ylöspäin.

Täten hän antaa ihmiskunnalle verrattomia kuvia sielun eri kehitystiloista. Horjumattomassa uskossaan totuuden kauneudesta hän pitää oman aikansa ihmisiä kanssamatkustajinaan, jotka ovat haaksirikkoutuneet harhojen äärettömällä valtamerellä, ja joille veneen keulassa seisoen, laulaa viimeisen laulunsa. Täten hän tuottaa suurta iloa monelle, jotka hänen runoilussaan löytävät ymmärtämystä omaa sisäistä elämäänsä kohtaan. Koko maailmankaikkeus on hänelle runoa, ei vain ääretömyytensä ja salaperäisyytensä, vaan myös sen takia, että hän yhtä paljon aurinkokunnan symmetrisessä kauneudessa kuin meren rannalta löytämässään näkinkengässäkin näkee täydellisen esikuvan runoiluun.

Mutta suurempi kuin tämän laatuinen runoilu, joka johtuu runoilijan individuaalisesta elämästä, on draama. Täydellinen näytelmäkirjailija on ehkä suurin kaikista taiteilijoista ehkäpä suurin myös ihmisistä. Todellisen dramaturgin sieluun sisältyy tuhansia ja jälleen tuhansia sieluja, ja jonkun erikoisen, sympaattisen muuntelukyvyn kautta hän muuttuu siksi, mitä hän näkee, ja koko maailman kärsimys on senvuoksi hänen kärsimystään. Pitäkööt arki-ihmiset häntä epäitsekäänä uneksijana, tuo arki-ihminen on hänelle yksi niistä myriaadeista ihmisolentoista, jotka hän tuntee yhtä hyvin kuin maalari värinsä. Mutta vaikka hänen olemukseensa sisältyy sellainen joukko muita olentoja, hän itse kuitenkin on aina voimakkain. Hän ei välttämättä tarvitse läpikäydä kauppiaan, kerjäläisen, hekumoitsijan kokemuksia, sillä hänen syvällinen mielikuvituksensa sisältää enemmän kuin mitä yksi ainoa elämä voi opettaa ja hän voi filosofin lailla, joka kuitenkin karttaa hetkellisesti so-

kaisevia kiihtyneitä mielentiloja, nähdä niiden takana taistelevan ihmissielun. Näytelmäkirjailija osaa opettaa meitä toteuttamaan sielussamme sen, minkä muuten vain älyllisesti ymmärtäisimme. Me luemme, mutta emme todellistuta luke-
maamme. Kuulemme puhuttavan Karmasta ja siitä, mitä tahto voi siihen ja muovata sitä, mutta meidän ajatuselämäämme se ei kykene valtaamaan. Näytelmäkirjailija sitävastoin voi, luomalla sankariolentoja, jotka Karman verkkoon joutuneina voitavat sen, osoittaa meille selvästi kohtalon, Karman olemassaolon ihmiselämässä paljon paremmin kuin kirjoitettu tai puhuttu sana. Hän voi myös paremmin kuin kukaan muu taiteilija selvittää sitä sielun mysteriota, joka täyttää elämämme ja hän saattaa meidät elämään miesten ja naisten ihannekuvien kanssa, niin että voimme jälleen tuntea jumalien elävän keskellämme. Mitäpä probleemia hän mieluummin käsittelee kuin tuota molempien vastakohtien, hengen ja aineen, ikuista ristiriitaa? Mutta tässä on jälleen esittävän taiteilijan myötävaikutus välttämätön ja tällaisen draaman vaikutus riippuu melkein yksinomaan sen henkisestä tasosta, jonka tehtävänä on ruumiillistuttaa draamakirjailijan ajatus. Jokaisen taideteoksen jälkeen, jonka taiteilija on musiikin, runouden, kuvanveiston tai maalausten alalla luonut, tulee hänen sielullisesti voimistua. Sillä jokaisen taideluomuksen tulee syntyä kaipuusta johonkin kauniimpaan ja henkisesti korkeampaan kuin mitä maailma tuntee. Tämä ei koske ainoastaan luovia taiteilijoita, vaan myös, vaikkakin hieman toisella tavalla n.s. esittäviä taiteilijoita, sillä he ovat niin sanoakseni jälleen-luovia. Maalarin, runoilijan, soitto-
taiteilijan täytyy kohota taideluomansa avulla: musiikki, värit ja runous ovat heille avaimia, ne ovat ne ovet, *joiden kautta he*

vihdoin löytävät jumaluuden omassa itsessään. Taide on taiteilijoille mitä jooga-kasvatus muille ihmisille ja viimeistettyään työnsä tositaiteilija ei voi tehdä mitään sellaista, joka ei olisi hyvää: hän ei ole voinut olla koettamatta ruumiillistuttaa parhainta itsessään ja jo tämä pyrkimys on kohottanut hänet maisten pyyteitten yläpuolelle. Taiteilijan pitäisi aina luulla olevansa tuotantonsa huipulla, ilmaista niin sanoaksemme syvimmän tunteensa ja jos hän siinä onnistuu, voi hän olla varma siitä, että yhä avarammat näköalat pian aukenevat.

Vihdoin on meidän otettava huomioon, että kaikessa luovassa työssä, sähkökokeista ensimmäiseen kaaosta järjestävään henkäykseen saakka, löytyy kaksi vastakkaista voimaa: positiivinen ja negatiivinen.

Olemme jo tarkastaneet miten taiteen aikaansaama vaikutus on suhteessa taiteilijan positiiviteettiin ja kuulijakunnan negatiivisuuteen. Otimme tästä esimerkiksi viulutaiteilijan ja laulajan, koska he esittävät jonkun toisen henkilön mielikuvia ja kokemuksia, mutta tarkastaessamme asiaa syvemmin huomaamme, että suurinkin luova taiteilija on vuorostaan esittävä. Homeros nimitti muusaa, laulun jumalatarta opettajakseen. Milton piti itseään jumal'innoitettuna ja entisajan runoilijoita pidettiin jumalien läheteinä.

Ehkei suoranaisen innoituksen aika vielä nytkään ole kokonaan ohitse, ehkäpä taivaalliset soittotaiteilijat vielä tahtovat hurmata meitä ja ellemme kuulekaan heidän soittoaan, onko silti sanottu, etteivät he ole enää kuultavissamme?

Ehkäpä he vaikenivat sen vuoksi, etteivät löydä sellaisia soittokoneita, ihmisiä, joita he tarvitsevat.”

Emme suinkaan heti näe, että meidän on muutettava sielunelämämme eläimestä inhimilliseksi ja inhimillisestä jumalaiseksi. Paljon saamme kokea ja paljon nähdä, kauan elää tässä elämässä maan päällä, ennen kuin me tämän edes näemme, ennen kuin me tämän ymmärrämme. Mutta kun me sen ymmärrämme, silloin me alamme tehdä työtä sielunelämämme muovailemiseksi, uudistamiseksi. Vaistomaisesti ihminen tämän ymmärtää, kun hän tulee kulttuuriolennoksi, sillä mitä on kulttuuri? Se tähtää sisäisen olemuksensa puolesta juuri sielunelämämme hienostamiseen. Kaikki kulttuuri on tällä tavoin meidän sielunelämämme koulua. Samalla kuin se on meidän sielumme luomaa -ja voisimme sanoa: henkemme luomaa, -niin se samalla on meidän sielunelämämme koulua. Kaikki olosuhteet täällä maan päällä ovat omiansa kehittämään meidän sielunelämäämme. Eräs sielunelämämme kehittäjä on taide. Kaikille ihmisille on kauneus rakas, ja taiteen avulla me tietä-mättämme kasvatamme juuri sielunelämäämme. Tämä kasvat-taminen, tämä itsekasvatus on suureksi osaksi vaistomaista, it-setiedotonta. — Se kasvatus tapahtuu myös uskonnon välityk-sellä. — Itsetiedotonta se kaikki on kuitenkin siihen asti, kun-nes ihminen tulee totuudenetsijäksi, joka ei enää tyydy mihin-kään muuhun kuin siihen, että hän pääsee välittömään koske-tukseen itse hengen kanssa.

(Sfinksin arvoitus ss. 50-51)

TAITEILIJASIELU JA LUOMISTYÖ

Mikä on taiteilijasielun tunnusmerkki? Sen tunnusmerkki on, että se rakastaa itse elämää eikä tahdo sitä määritellä. Taiteilijasielu etsii ja koettaa nähdä kaunista kaikkialla. Tosi taiteilija ei tahdo määritellä elämää eikä sanoa, että sellainen tai sellainen sen tulee olla, vaan hän tutkii sitä. Hän katselee, minkälainen on elämä. Hän katselee kaikkia eläviä olentoja kuin taide-teoksia. Hän kaikkia ihailee. Hän kaikesta ihastuu. Taiteilijasielu ei ollenkaan ymmärrä mitään eroa, meidän määritelmämme mukaan, hyvän ja pahan välillä. ”Tuo asia on siveellinen, tuo on epäsiveellinen, tuo on hyvä, tuo on paha, tuo on oikea, tuo väärä” — hän ei ymmärrä mitään sellaista. Tietysti hän ymmärtää, mitä toiset ihmiset sillä arvostelulla tarkoittavat. Mutta hän ei osaa katsella elämää sillä tavalla. Hänen mielestään sellainen ihminen, jota sanotaan ”epäsiveelliseksi olenoksi”, ”hirmuisen syntiseksi”, on yhtä kiinnostava kuin toinen, jota sanotaan kerrassaan ”mallikelpoiseksi”. Hänen mielestään kaikki ihmiset ovat yhtä kiinnostavia sellaisina kuin ovat eikä hänen päähänsä pälkähtäisi sanoa toiselle: ”tuollainen

sinun ei pitäisi olla”. Hän juuri ihailee sitä, että ihmiset ovat erilaisia. Jokainen ihminen on hänelle kuin elämän salaisuuksien esilletuoja, kuin sen merkityksen selittäjä. Jokainen ihminen on hänelle uusi ihmeteos.

Taiteilijasielu on sellainen. Hän ei osaisi ymmärtää ihmisiä eikä nähdä kaunista ruman keskellä, ellei hän olisi tällä tavalla ”vapaamielinen”. Puolueeton ihailu on hänen sielunsa syvimänä ominaisuutena. Hän näkee kaunista kaikkialla ja hän opettaa meitäkin tauluillaan, sävellyksillään, runoillaan, näyttelmissään jne. tajuamaan kauneutta. Hän näkee kauneutta luonnossa ja elämässä enemmän kuin me tavalliset ihmiset, sen tähden juuri että hänen silmänsä ovat vapaat ennakkoluuloista.

Ja todella hänen kannattaa! Muut ihmiset, jotka eivät osaa asettua taiteilijan kannalle, liikkuvat elämässä kuin missäkin apteekissa. Hyllyt ovat täynnä pulloja ja purkkeja ja jokaisen kylkeen on kiinnitetty erilainen nimilippu. Ja ihmiset sanovat toisesta purkista: ”jaa, tässä on myrkkyä.” Ja toisesta: ”tuossa on makeata hilloa.” Tähän tapaan he toisiaan määrittelevät. He eivät osaa ihailla kaikkia samalla tavalla kuin taiteilijasielut. He eivät ole ennakkoluuloista vapaat. Ja sen tähden he taiteilijasieluakin verraten vähäsen ymmärtävät. Hänetkin mallikelpoisen maailman puolelta mielellään leimataan synnilliseksi olennoiksi, hän kun näet viihtyy ”kaikenlaisten” ihmisten parissa ja näkee jokaisessa ihmisessä jos mitäkin täydellisyyksiä.

Mutta vaikka maailma ei ymmärrä taiteilijasielua, hän on kuitenkin sellainen ihminen, jossa elämänhenki on alkanut puhua vaistomaisesti.

(Jumala ja onni, 2. painos, ss. 101-103; 4. painos, ss. 81—82)

Mitkä ovat sitten kuudes ja seitsemäs aisti? Lyhyesti sanoen kuudes on aisti, jota tahtoisin kutsua taiteilijavaistoksi eli taiteelliseksi kauneusaistiksi ja seitsemäs on filosofinen intuitsioni.*

Selvittäkäämme tarkemmin. Uskovaiset sanovat: ”järjellä ihminen ei voi päästä Jumalan tuntoon. Ihmisen täytyy uskoa.” Me sanomme niinikään: ihminen ei voi päästä totuuden tietoon ainoastaan järkensä ja viiden aistimensa avulla, vaan ennen kaikkea hänellä täytyy olla apuna taiteellinen kauneusaisti. Ja tietääksemme mitä tällä tarkoitetaan, tulee meidän vain katsella, minkälaisena se ilmenee niissä ihmisissä, joita kutsumme taiteilijoiksi.

Taiteellinen aisti ilmenee taiteilijassa ensinnäkin siten, että hänellä on joku fyysillinen aisti enemmän kehittynyt kuin tavallisella ihmisellä. Maalarilla on esim. silmä enemmän kehittynyt kuin muilla ihmisillä. Mutta sen sijaan että maalarin silmä, joka näkee enemmän viivoja, enemmän värejä, enemmän sopusointua kuin tavallisen ihmisen silmä, tekisi hänet silmänsä tajuaman maailman orjaksi, se aivan kuin vapauttaa hänet fyysillisestä maailmasta, sillä silmän tarkkuuteen liittyy sielullinen kauneudenaisti ja puhdas rakkaus kauneuteen. Ottaaksemme vanhan esimerkin ajatelkaamme vain, että taiteilija ja tavallinen ihminen katselevat auringonlaskua. Jos aurinko laskee tulipunaisena ja taivas yltympäri loistaa heleänä, ajattelee arki-ihminen: ”huomenna on pouta”, mutta taiteilijan mieleen ei juolahda sellaista; hän ihailee ihmeellisiä punaisia, ja vihrei-

* Seitsemäs aisti, joka yleensä perustuu järjestyksen eli rytmin tajuamiseen on toiselta kannalta katsoen myös varsinainen musikalinen inspirationsi.

tä värivivahduksia, jotka elävät taivaanrannalla, ja ajattelee korkeintaan: ”oi, jos ihmiskädellä ja pensselin avulla voisi noita ihanuuksia kankaalle kiinnittää!” Jos taivaanrannalla näkyy harmaan violettisia pilviä, ajattelee arki-ihminen: ”huomenna vannaan on tuulta ja sadetta”, mutta taiteilija vain katselee värejä ja tuntee, että maailma on ihana. Kauneus täyttää hänen sielunsa. Hän toisin sanoin ei ole kauppanero vaan haaveilija. Sen tähden taiteilijat jokapäiväisessä elämässä enimmäkseen ovat ”epäkäytännöllistä” väkeä. He käyskentelevät ja katselevat taivaan pilviä, ajattelevat ”turhia” ja näkevät linnoja ja eläviä olentoja pilvissä, mutta eivät huomaa, että heidän pitäisi tehdä työtä saadakseen ruokaa, asuntoa ja vaatteita. Jokapäiväiset ihmiset ovat tottuneet ajattelemaan heitä, hieman ylenkatseellisesti, olennoiksi, jotka eivät osaa ”tulla toimeen” maan päällä. Tosin on heidän joukossaan poikkeuksia, jotka ovat ”ottaneet lusikan kauniisti käteensä” ja tottuneet maailman meenoon, mutta todellinen taiteilijasielu on ainakin nuorena sellainen, ettei hän osaa ajatella elämän käytännöllisiä asioita vaan ainoastaan elämän ja maailman kauneutta. Hän näkee kauneutta, jota toiset eivät näe. Runoilija voi sanoilla tuoda esiin, mitä kauneutta hän näkee, maalari pensselillä, ja me toiset saamme siitä kaikesta oppia. He opettavat meitäkin näkemään, millainen on maailma.

Mitä tämä taiteellinen aisti sitten vaikuttaa sielullisesti? Mitä se vaikuttaa todelliseen taiteilijaan ja samalla ihmiseen, joka vaikkei hän ole taiteilija, on taiteellinen sielussaan? Se aikaansaa ihmeellisen muutoksen sielussa, kun ihminen sitä viljelee ja kasvattaa. Se vaikuttaa näet, että ihminen osaa asettua ikäänkuin objektiiviselle kannalle elämän ja maailman ilmiöi-

hin nähden. Hän ihmettelee ja ihailee, hän kaikkialla etsii ja kaikkialla löytää ja kaikkialla näkee. Niinkuin vanhat filosofit sanovat: filosofia alkaa ihmettelystä. Taiteellinen aisti ihmisessä tekee sen, että hän voi ihmetellä ja ihailla. Ei hän asetu samalla tavalla objektiviseksi kuin itsekkäästi ajatteleva kauppa-ymmärrys, joka asioita katselee edun kannalta ja punnitsee, kuinka voisi käyttää ympärillään olevia voimia niin, että niistä olisi suurinta aineellista hyötyä. Tämä on toisenlainen objektivisuus, sellainen joka kuuluu viiteen aistimeen. Taiteilija on todellinen tiedemies, joka ei ajattele etua eikä seurauksia, vaan ainoastaan ihastuu totuuden näkemisestä. Todellinen taiteilija on ihminen, joka osaa nähdä kauneutta kaikkialla, eikä siis tuomitse mitään vaan on suvaitsevainen. Kaikkia ilmiöitä hän ihmettelee, kaikkia ihmisiä hän ihailee, hän voi nähdä kauneutta julmimmassakin olennessa, juopossa hän voi nähdä jumalan kuvan ja langenneessa naisessa, joita maailma inhoo. Hän näkee jokaisessa ihmisessä veljen tai sisaren. Kuta enemmän taiteellinen aisti hänessä kehittyy, sitä enemmän hän tuntee itsensä veljeksi kaikkia kohtaan, sitä enemmän jokainen olento kuvastuu hänelle ihmeelliseksi taideteokseksi. Ei hänen päähänsä juolahda, että hänen pitäisi tahtoa ketään toisenlaiseksi kuin tämä on. Hän ihmettelee pahaa yhtä paljon kuin hyvää. Hän on ihminen, joka ei tee laskelmia. Senpätähden sanotaankin välistä taiteilijoista ja haaveilijoista yleensä: ”heillä on löyhä moraalii. He eivät tiedä eroa hyvän ja pahan välillä.” Tämä on kuitenkin ymmärrettävä sillä tavalla, että taiteellinen aisti tuo mukanaan sen, että ihminen ei osaa tuomita, ainoastaan ihailla ja ihmetellä. Mutta kun hän totuuden etsijänä on tämän ensimmäisen ehdon täyttänyt, ei hänen tarvitse jäädä paikalleen sei-

somaan.

Jos hän on luova taiteilija, hän tietysti jää tälle kohdalle tietä pitemmäksi ajaksi, yhdeksi tai useammaksi elämäksi, kehittäen itsessään taiteellista luovaa kykyä, jolloin hän samalla kaikin puolin lähenee totuutta. Mutta ihminen, joka ei tee taiteellista työtä, hänen pitää välttämättä ottaa uusi askel, jos hän tahtoo totuutta etsiä. Hänen täytyy herättää itsessään seitsemäskin aistin, filosofinen intuitsioni. Nyt kun taiteellinen aisti on hänessä hereillä, hän voi menestyksellä ryhtyä tekemään työtä järjen avulla. Hän silloin lukee esim. teosofista kirjallisuutta, tutustuu maailman eri uskontoihin, syvennyy salatieteellisiin tutkimuksiin, opettelee filosofisesti ajattelemaan. Jos teosofinen etsintä tapahtuu liian varhain, niin ihminen väsyä. Jos se on vain järjen työtä, vaikkakin laajanäköisempää kuin materialistinen Spekulationsioni, ihminen hylkää teosofiankin jonkun ajan kuluttua, ellei hänessä herää taiteellinen aisti. Mutta kun hän on ensimmäisen askelen ottanut ja sitten järjellään etsii teosofisesta kirjallisuudesta ja maailman pyhistä kirjoista, silloin hänessä itsestään herää filosofinen intuitsioni, sillä ajatustoiminta yhteydessä taiteellisen aistin aikaansaaman yleisen sympatian kanssa herättää tämän intuitsionin. Ja filosofinen totuuden näkemys on tavallaan mentalisen käyttövälineen aisti. Filosofinen intuitsioni, samalla tavalla kuin musikaalinen inspirationsioni, käsittää, että tämä maailma on Kosmos eikä Kaaos. Jos meillä ei ole filosofista intuitsionia, niin vaikka tekisimme kuinka paljon järjen työtä tahansa, emme koskaan pääse syvään sielulliseen vakaumukseen siitä, että maailma on Kosmos ja elämä järjestetty, vaan me voimme filosofoida paljon sinne ja tänne ilman että sielumme tulee tyydytetyksi. Ainoastaan filosofisen

intuitsionin avulla ihminen pääsee tähän syvään tuntoon — voimme kutsua sitä vaikka tiedoksi — että maailma on järkevästi järjestetty. Sen avulla ihminen pääsee selvään järkinäkemykseen siitä, josta viisaat ovat puhuneet, että nim. näkyvällisen maailman takana on henkimaailma ja olennollisen henkimaailman takana aatteiden maailma ja aatteiden maailman takana hengen maailma. Sen avulla ihminen pääsee tuntoon siitä, että me ihmiset emme sisimmässä itsessämme ole kuolevaisia olentoja vaan kuolemattomia, niinkuin viisaat opettavat.

Kun ihmisessä on tämä filosofinen intuitio herännyt, silloin vasta alkaa hänelle todellinen Salatieteellinen etsiminen. Ennenkuin on filosofinen intuitio ja taiteellinen aisti ja yleisinhimillinen sympatia herännyt ihmisessä, ei hän voi etsiä salatieteellisesti. Nämä ovat välttämättömät ensi askeleet. Mutta kun ne ovat ihmisessä heränneet, hän voi alkaa käydä vihkimyksen portteja kohti.

(Salatiedettä omin päin; 4. painos, ss. 10-20)

Mikä ero onkaan sen nikkarin välillä, joka teki yksinkertaisen tarkoitusta vastaavan kaapin, ja puuseppämestari Boulen* välillä! Hän, joka teki yksinkertaisen kaapin, hän ei tarvinnut paljon ajatella. Hän ei ollut sielultaan erikoisen virkeä, ei keskittynyt, ei kehittynyt. Mutta Boule oli paljon ajatellut, paljon kehittänyt kauneusaistia itessään ja taitoa käsissään. Hänellä oli näkemys kauneudesta. Hän ei tyytynyt paljaaseen tarkoi-

[* André Charles Boulle eli Boule (1642-1732) — Toim. huom.]

tuksenmukaisuuteen, hän tahtoi sisäistä ja ulkonaista kauneutta.

Sillä tavalla taide syntyy. Tulisimme kyllä toimeen olemisen puolesta yksinkertaisemmalla tavallakin, mutta silloin elämä tulisi yksitoikkoiseksi ja ikäväksi. Sielustamme pulppuaa kulttuurin ja kauneuden tavoittelu, ja se syntyy vain siten, että ihmiset tulevat virkeämmiksi, alkavat enemmän tavoitella, tahtoa ja nähdä. Sentähden kulttuurilla on henkinen arvonsa ja sentähden on luonnollista, että meidän täytyy arvostella korkeammaksi arvoltaan taiteellisen Boulen työtä, kuin tavallisen puusepän, joka hyötyä ajatellen tekee tusinatyötä. Joka tekee taiteellisen kaapin, omistaa siihen paljon enemmän aikaa ja tämäkin seikka tekee sen kalliimmaksi. Kauneuden tavoittelijat ja ihailijat eivät rakastakaan meidän tehdaskulttuuriamme. Elämme sellaista aikaa, että tehtaissa valmistetaan kaikki tarpeemme, ja sen nojalla ihmiset eivät enää voi niin paljon pyrkiä kauneuteen. Tulemme liian samanlaisiksi.

(Neljä kättä, ss. 27-28)

Kolmannessa vihkimyksessä, joka on mentaalinen vihkimys eli neron vihkimys, ihminen saavuttaa luovaa tietoa näkymättömästä maailmasta. Silloin hän pääsee yhteyteen tämän maailman kaikkien salaisuuksien kanssa.

Tässä meidän on huomattava, että kun puhutaan kolmannesta vihkimyksestä neron vihkimyksenä, niin se on heijastus siitä totuudesta, että ihmiskunnan suuret nerot, suuret taiteilijat ovat ihmisiä, jotka ovat ottaneet todellisia vihkimyksiä. Ei neron inspiraatio ole leikin asia. Ei se ole perinnöllinen asia eikä

riipu Jumalan armolahjasta, vaan se riippuu siitä, että tuo ihmislielu on niin paljon ponnistanut ja kokenut, että on päässyt henkisen elämän tietoon, että maailma itse kertoo hänelle sisältönsä. Jos hän kulkee vaikka jollakin niityllä tai katselee metsän puita, niin ne kertovat hänelle asioita, ne paljastavat hänelle sisältönsä. Se on okkultista tietoa. Se on kykyä kuulla, mitä luonto ihmiselle kertoo. Ja se kyky riippuu siitä, että hän on suunnattomasti ennen ponnistanut, suunnattomasti etsinyt totuutta, niin että hän nyt on saavuttanut kyvyn, jonka avulla hän osaa kuunnella luonnon kieltä.

(Henkiseen tietoon, ss. 50-51)

... toisina hetkinä olemme varmoja siitä ja toiset tuntevat sen aina varmaksi -, että meidän sisäinen sielunelämämme on todellista. Ei niin, että se olisi todellista ainoastaan meille itsellemme, vaan objektiivisessakin merkityksessä se on siten, niin ettei ihminen voi sitä epäillä. Tämä voi tapahtua vaikkapa yhtämittaa sille ihmiselle, joka on niin voimakas sisäisesti, että hänen sisäinen olemuksensa tahtoo luoda, tuoda jotakin esille. Sellaiset eivät osaa elää ainoastaan päivästä päivään syöden ja nukkuu ja tehden koneellista työtä, vaan he tahtovat saada jotakin aikaan, luoda jotakin. Onhan jokaisella ihmisellä tällaisia hetkiä, mutta jos ajattemme niitä ihmisiä, joissa tämä luomisen halu elää aina, niin he tahtoisivat näyttää maailmalle, kuinka kaunista kaikki on. He näkevät näkyjä, joista tahtoisivat piirtää kuvia, tai kuulevat ääniä, soittoa ja laulua, jota tahtoisivat toisten kuultavaksi, tai näkevät jotakin, josta tahtoisivat sa-

noin kertoa, näkevät muotoja niin kauniita, että tahtoisivat niitä hakata kiveen tai marmoriin. Niitä he tahtoisivat tuoda esiin toisille ihmisille. Sillä tavoin nuo ihmiset, joilla on sisäinen luomistahto, maalaamalla, säveltämällä ja runoilemalla tai muilla keinoin tuovat esille sitä kauneutta, mikä piilee, ei heissä itsessään, vaan heidän sisäisessä maailmassaan. He eivät osaa selittää sitä toisille, sillä jos me kysymme heiltä: ”Onko se teidän todellisen persoonallisuutenne maailmassa?” — niin he sanovat: ”Ei minun ininälläni ole mitään tekemistä sen kanssa; se vain näkee tai kuulee.” — ”Onko se sitten teidän ulkopuolellanne?” He sanovat: ”Sitä en liioin osaa mennä sanomaan; se ei ole minun persoonallisessa maailmassani, mutta ehkä se on minun tajunnassani, se on ehkä jotakin, jota minä kannan mukani, vaikka en ole sillä tavoin tietoinen siitä maailmasta kuin tästä maailmasta, koska se maailma on tavallaan itsenäinen. En voi sille sanoa: nyt tahtoisin kuulla sitä tai sitä, vaan se antaa minun yhtäkkiä kuulla tai sitten minä saan kauan ruukoilla tuota sisäistä jumalaa, että se antaisi minun kuulla kaunista sinfoniaa.” Ja vaikei hän rukoilisi sanoin, vaikka hän olisi jumalankieltäjä, niin hän rukoilee kuitenkin sielunsa asenteella. Hänen sielunsa asenne on kuunteleva: ”Minä tahtoisin kuulla tuon sinfonian kaikissa yksityiskohdissa, sillä jollakin ihmeellisellä tavalla minä sen kerran kuulin silmänräpäyksessä, mutta minun sieluni käy kuin tuskassa, tahtoisin sen uudestaan kuulla.”

Samoin on kaikkien luovien taiteilijoiden laita. He saavat aivan äkkiä inspiraation. Se tulee itsestään; he eivät ole voineet sanoa: ”Nyt minun pitää tulla inspiroiduksi.” Kuten Uudessa testamentissa sanotaan: ”Tuuli puhaltaa, mistä se tahtoo

ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee; niin on laita jokaisen, joka on hengestä syntynyt.” Nämä ihmiset eivät voi tehdä itseään inspiroiduiksi, vaan inspiraatio tulee yht'äkkiä ja silloin he ehkä sekunnin tuhannesosassa kuulevat tai näkevät jotakin, kuulevat ihmeellisen sinfonian, näkevät, minkälainen jokin ihmeellinen rakennus on oleva tai jokin veistos jne. Heidän täytyy sitten saada siitä kiinni uudestaan, ja se on heidän sielunsa rukous. Niitä ihmisiä olemme vasta vähän ymmärtäneet maan päällä: suuret nerot ovat saaneet elää vaikeissa oloissa väärin ymmärrettyinä. He ovat tahtoneet luoda jotakin ja sentähden he eivät osaa tehdä jokapäiväistä työtä, eivät elättää itseään. He ovat olleet liian epäkäytännöllisiä ihmisiä, me sanomme suuressa viisaudessaamme. He haaveilevat jotakin, mutta eivät osaa tehdä oikeaa työtä. Useimmiten he ovat saaneet kulkea kodittomina vaeltajina elämän läpi saamatta ymmärtämystä ihmisiltä. Ja sitten he ovat yksinäisinä kuolleet. Se on ollut varsinkin suurten luojien kohtalo maan päällä. Ja hehän ovat aina olleet tietoisia siitä, että heidän sisäinen elämänsä on todellista. He ovat pitäneet sitä aina todellisempana kuin tätä, jota me muut nimitämme todellisuudeksi.

(Salaperäinen ihminen, ss. 109-111)

Jokainen taiteilija, kirjailija, runoilija, keksijä, tai vaikkapa so-
tapäällikkö, jos hän on todellinen nero, tietää, että hänessä täy-
tyy välttämättä vaikuttaa kaksi voimaa, jotta hän voisi luoda.
Toinen niistä voimista on se, jota voimme nimittää inspiraati-

oksi, sillä jokaista todellista neroa aina kuvaa, hänen tunnusmerkkinä on tämä inspiraatiovoima. Se on kuin valonvälähdys, joka tulee korkeudesta, korkeammista maailmoista. On kuin valo yht'äkkiä valaisisi hänen sieluaan; ja siinä salamanvalossa hän voi nähdä ja kuulla kuinka paljon asioita tahansa. Mozart kertoi, että yhdessä ainoassa silmänräpäyksessä hän kuuli kokonaisen oopperan. Mutta tämä on aivan toista kuin itse luominen tähän näkyvään maailmaan. Kirjan kirjoittaminen tai oopperan luominen on toista. Sitä ei voi tehdä ainoastaan inspiraation varassa. Inspiraatio on kuin sterili — hedelmätön; se ei saa mitään aikaan yksinään; tarvitaan lisäksi imaginaatio, mielikuvitus. Usein luulemme, että mielikuvitus on turhanpäiväistä, mutta se on toinen suuri voima meidän kokoonpanossamme. — Inspiraatiovoima on miehellinen, se on meidän sielullinen miehellisyytemme, olimme me ulkonaisesti miehiä tai naisia. Mutta sitten on imaginaatiovoima, pyhä mielikuvitusvoima, se on pyhä neitsyt, femininen voima meissä. Ja sitä imaginaatiota me välttämättä tarvitsemme voidaksemme antaa muodon inspiraatiolle, jonka saimme välähdyksenä korkeammista maailmoista. Imaginaatio on kuin äitinä tuolle inspiraatiolle, synnyttävälle isä-voimalle. Sen täytyy olla äitinä, jotta tulisi muoto ja jotta me voisimme oikein työskennellä inspiraation varassa ja saada jotakin aikaan tässä näkyvässä maailmassa.

(Pahan voittaminen, ss. 58-59)

Ajatelkaamme ensin arkkitehtiä, joka rakennuttaa kirkkoa. Arkkitehtinä hänen tehtävänsä on antaa piirustukset rakentajille. Arkkitehtinä hän on myös itse laatinut piirustukset. Ja koska hän on laatinut piirustukset, on hän laatinut ne sisäisen nä-

kemyksensä tai ajatuksensa mukaan. Hän on hengessään luonut itselleen kuvan kirkosta, joka on rakennettava, ja hän on tehnyt kuvan täydelliseksi joka yksityiskohdassa. Kuva on olemassa hänen mielikuvituksessaan, ja hän piirtää sen paperille. Sitten toiset rakentavat, kirkko nousee pystyyn ja seisoo lopulta tuossa elävänä todistuksena arkkitehdin nerokkaasta mielikuvasta.

Ajatelkaamme toiseksi säveltäjää, niin ymmärrämme jotain lisää. Minkälainen ihminen on säveltäjä? Hän on ihminen, joka koko sisäisellä olemuksellaan tajuaa ihmeellistä kauneutta, jota hän ei kykene sanoin kuvaamaan. Hän ei ole runoilija eikä kirjailija, eikä hän osaa maalata kankaalle sitä kauneutta, jonka hän tuntee ja tietää ja jonka täytyy tulla hänen kauttaan maailmaan. Mutta hän kuulee sen sanoin selittämättömissä äänissä ja se purkautuu hänestä sävellyksissä. Yhtäkaikki ei yksikään sävellys tyhjennä itse kauneutta. Jokaisesta sävellyksestään säveltäjä ajattelee: ”Kuinka se sentään on epätäydellinen, ei se tuo esille sitä kauneuden aatetta, sitä sopusoinnun ja autuuden ideaa, mikä minussa elää.” Yhä uusia ja uusia sävellyksiä hän luo, mutta kauneus itsessään pysyy salassa, — ja kuitenkin säveltäjä tietää sen olevan.

Syrjästä katsoen tietysti sanomme, että säveltäjä itse on kauneuden lähteenä, hänen oman sielunsa on kauneuden vartija ja samalla itse kauneus, jota hän tuo esiin sävellyksessä toisensa jälkeen. Mutta säveltä ei tunne niin. Itse hän tuntee, että ihanuus on salassa, vaikka hänen pitäisi tuoda sitä esille. Ja hän tuo sitä voimiensa ja kykyjensä mukaan.

(Paavali ja hänen kristinuskonsa, 2. painos, ss. 49–50; 3. painos, ss. 44–45)

Ensimmäiseksi, kun työhön ryhdytään, on tahto tehdä sitä työtä, luja tahto. Ennen on jo ajateltu asiaa. Niinkuin tässä jo ensin mainitsin, Logos tietysti jo ennen kuin hän ryhtyy maailmaa luomaan, on ensin omilla tasoillaan, omassa maailmassaan ajatellut valmiiksi, mutta nyt kun hän ryhtyy luomaan, tapahtuu hänen omassa tajunnassaan se prosessi, joka näkyy myös jokaisen ihmisen luovassa tajunnassa. Ensin on tahto luoda, ja sitten on ihmisessä voimakas rakkaus ihanteeseen, siihen mitä tahtoo luoda, mutta se on vain tunteena. Jokainen taiteilija, runoilija, kirjailija ymmärtää aivan selvästi, mistä minä puhun. Ensin on *tahto* luoda, sitten selvä *tunne* siitä, mitä tahtoo saada esille. Sitten on tämän *näkeminen*. Ja tämä kaikki on työtä. Ensin on tahto, sitten rakkaus tuohon kauniiseen eli ihanteeseen, jota tahtoo saada esille, ja sitten vasta voi silmillään sen nähdä, sitten vasta nähdä tuon ihanteensa ja nähdä sen yhtenäisenä. Tietysti nämä prosessit ovat tässä sielullisesti analysoituja; ei niiden tarvitse ajassa olla erotettuja, vaan ne saattavat käydä äkkiä. Runoilija saattaa samassa hetkessä jo nähdä kaiken tuon kauniin, jonka hän tahtoo silloin saada esille. Se kaikki herää yhtäikaa, sentähden että runoilijassa ja jokaisessa luovassa taiteilijassa on itse luomispäätös ja todellinen kauneuden näkeminen jo tapahtunut korkeammilla tasoilla. Sentähden se inspiration hetkellä tulee alas fyysilliselle tasolle, mutta se on itse asiassa tapahtunut jo korkeammilla tasoilla, ja siinä on salaisuuden ratkaisu, miksi heräävät yhtäikaa tahto, tunne ja näkemys. Mutta me voimme huomata aivan selvästi, kun analysoimme, nämä kolme puolta: luomisen tahdon, rakkauden siihen kauniiseen, jota ei vielä näe, sitten sen näkemisen järjen eli mielikuvituksen silmillä. Sitten tulee järjestely,

tämän nähdyn ihannekuvan analysoiminen, järjestely eri osiin. Se on aivan kuin siihen saatettaisiin tasapaino, ikäänkuin jollain tavalla mitattaisiin, punnittaisiin, millä tavalla se kauniisti tulee esille, mitä siinä on tarpeetonta, mitä sen sijaan pitää enemmän tuoda näkyviin j.n.e. Kun tämä järjestely on tapahtunut, tulee itse ajatuksen toiminta, jolloin ajatus alkaa toimia ja luoda, ja jolloin nuo kaikki eritellyt kuvat kiteytyvät muodoiksi. Ja tämän ajatuksen toiminnan yhteydessä esiintyy silloin aina voimakas rakkauden tunne, joka saa tämän aikaan, ja sitten tuo luova ajatus ilmenee tuloksena joko sanoissa tai kuvissa tai runoissa j.n.e.

(Jumala ja luominen, ss. 31-33)

Tämä aistimuseetteri on se, joka elämien kokemuksissa kehittyen hienostaa ja terävöittää meidän aistejamme, saa meidät enemmän näkemään, kuulemaan, tuntemaan; yhä enemmän sen mukaan kuin haluamme ottaa vastaan luonnon ja elämän ihmeellisyyksiä, kaiken kauneuden näkemistä. Se on valoeetteri, joka saa tämän aikaan; kun se eetteriruumiissa saa vaikuttaa, meidän aistimme kirkastuvat — ja sitten, kun elämässä on iloa ja surua, ilon ja surun tunteet aaltoilevat, niin se elämän ilon ja surun kanssa luo sen, jota me nimitämme taiteeksi.

Taide syntyy sillä tavalla. Sen tähden on Kalevalassa sanottu, että 'soitto on suruista tehty, murehista muovaeltu.' Se merkitsee, että se on oikea havainto noilla kalevaisilla kansoilla. Taide syntyy itsestään. Ihmisen käyttövälineet ovat niin rakennetut, ja ihminen on sellainen olento, että kun hän vaeltaa

täällä maan päällä tällaisissa olosuhteissa, niin etenkin suru ja kärsimys saavat aikaan taiteen ja kaiken mitä siihen kuuluu — maalaukset, veistokset, kirjallisuus — — —. Kaikki ne tämän aistillisen rakkauden kanssa yhteydessä syntyvät eetteriruumiin vaikutuksesta meidän olemuksessamme. Sen tähden voimme myöskin ymmärtää, että kaikessa taiteessa pitää erottaa sekä hyvä että huono, ylempi ja alempi. Jos taide esimerkiksi olisi ainoastaan sitä, mitä jotkut sanovat, että 'taide on aina vain jumalaista', kuinka sitä voitaisinkaan silloin käyttää herättämään hyvinkin alhaisia tunteita. Taide ei ole sen jumalaisempaa kuin kaikki muutkaan elämykset. Kaikki on tietenkin jumalaisesta elämästä lähtenyt, mutta taide on myöskin luonnollinen ja välttämätön elämän ilmaus, joka voi ilmaista sekä ylempää että alempaa. Sen tähden ei voi sanoa noin vain umpimähkään, että 'taide taiteen vuoksi', vaan tulee ymmärtää, että taide itsestään on kyllä ihmeellistä. Onhan taide kyllä ihmisolemuksen maallista tuottoa, ihmiselämän maallinen kukka, mutta ei se silti ole kaikki yhtä ylevää. Taiteessa voi selvästi erottaa sekä toista että toista. (*Ruusu-Risti* 7/1977)

Kesäkursseilla 24.6. 1926

Ilman haltiat elävät melkein astraalitasolla, ja he ovat eniten tekemisissä ihmisten kanssa. Kun kirjailija kirjoittaa draamaa, luo hän itselleen joukon henkilöitä mielikuvituksessaan, joiden tulee esiintyä, ja yhä elävämmäksi ne käyvät, niin että hän näkee ja kuulee ne. Tämä perustuu samaan, sanovat tiedemiehet, kuin unien näkeminenkin, persoonallisuuden jakautumiseen. Runoilijassa tapahtuu tämä jakautuminen, ja hän näkee itse luomansa olennot. Tämä on okkultisesti oikein. Ihminen luo aurassaan ja säilyttää jonkin aikaa tällaisia olentoja, kuulee nii-

tä ja puhuu niiden kanssa. Mutta joskus saattaa tapahtua niin, että tällainen runoilijan luoma persoonallisuus rupeaa todella elämään ja voi vastustaa itse runoilijan tarkoituksia, ei tahdo kuolla, vaikka runoilija tahtoo. Ne erkanevat ihmisen aurasta, ja ilman haltia, sylfi, ihastuu johonkin tällaiseen muotoon ja menee sen sisälle asumaan. Sylfit voivat tulla ihmisen ystäviksi, jos hän täyttää tietyt ehdot. Hänen täytyy olla ajatustensa herra, kolminaismaailman herra, silloin hän voi joutua erikoiseen suhteeseen ilman haltioiden kanssa. Ihminen voi tehdä kuolemattomaksi sylfin, jos ihminen luo itselleen puhtaan ihanteen, jolle ei mistään löydy vastinetta. Sylfi voi silloin ihastua tuohon ihannekuvaan ja itse ihmiseen ja voi joutua ihmisen kanssa sellaiseen suhteeseen, että haltia voittaa itselleen kuolemattoman sielun. Voi syntyä avioliittokin sylfin kanssa, mutta siinä tapauksessa on myös lupaus tehtävä. Jos se rikotaan, niin tämä ihmiseksi tullut sylfi katoaa.

Väinämöinen itki soittaessaan ja kyyneleet vierivät mereen. Ihminen saattaa joutua sellaiseen haltiotilaan, täyttyä niin voimakkailla tunneajatuksilla, että hänestä nämä ajatukset lähtevät ulos maailmaan, eivätkä joudu hukkaan, vaan helminä saavat kestävän elämän, jotta toinen ihminen voi ne löytää. Mitä suuri ja nerokas ajattelee ja tuntee, jää helminä tuleville ihmisille löydettäväksi. (*Ruusu-Risti* 2/1965)

Esitelmä 4.4. 1915 (?)

Tahtoisin sanoa pari asiaa, jotka ovat minun mielessäni, kun ajattelen koko tätä Kullervo-tragediaa. Toinen on silloin se, että Kullervo kuvaa, voisin oikeastaan sanoa, kolmeakin asiaa.

Kullervo kuvaa oikeastaan yleensä ja ennen kaikkea nerollisuutta. Kullervo on luova ja ponnistava nero yksilössä ja kansassa, koko ihmiskunnassa. Ja me voimme heti sanoa, jos ajatelimme ketä neroa tahansa ja katselemme hänen historiaansa, olkoon elävä tai ennen elänyt, että hänellä on aina ollut samanlainen historia kuin Kullervolla. Se on aina tragedia. Siinä on muutamia kohtia, jotka heti pistävät silmään. Ensiksikin se, että hänessä on luonnonvoima. Kuvataan, kuinka Kullervo on äärettömän vahva, ja kuinka häneen ei mikään pysty. Nerossa asuu sellainen luonnonvoima. Hän on vanhempi ja kokeneempi sielu, ja hän on tuonut mukanaan enemmän henkistä voimaa kuin muuten on tavallisella ihmisellä. Hänellä on suunnaton voima aivan pienestä saakka; hänen takanaan ja hänen sisässään asuu ihmeellinen voima. Toinen seikka on, että hänen omaisensa, ihmiset, eivät häntä ymmärrä. Ja sen tähden, ettei ymmärretä neron voimaa, mikä on ihmisessä, häntä sorretaan. Silloin on myös tavallinen kuvaava piirre, että häntä koetetaan johonkin työhön, ja että hän on siihen kykenemätön. Se on niin ollut aina, ainakin jos katsomme suurten nerojen elämää. Ottakaamme esimerkiksi meidän maastamme sellaiset kuin Lönnrot ja muut. Ainahan heitä on koitettu johonkin muuhun työhön ensin. Ja jos he ovat alaluokassa syntyneet, niin heidät pannaan johonkin ruumiilliseen työhön. Siitä ei tavallisesti tule mitään. Jos he ovat yläluokassa syntyneet, niin heidät pannaan lukemaan yliopistoissa. Ja siitäkään ei tule mitään. Jos he antavat myöten, jos heidän neronsa voima ei ole niin suuri, että he voivat lykätä luotaan kaiken, niin sanoaksemme, ymmärtämättömyyden ja pahuuden, mikä tulee heidän osakseen maailman puolelta — jos he jaksavat säilyä ja nousta, niin sil-

loin vastustus on hyväkin — jos he sortuvat, jos he mukautuvat maailman mukaan, jos he tulevat vain hyväksi virkamiehiksi tai hyväksi yhteiskunnan jäseniksi tai hyväksi työmiehiksi, niin me aina huomaamme, että he ovat kerrassaan traagillisia, onnettomia. Heidän täytyy aina antautua jonkin erityisen himon valtaan, he juovat tai tekevät jotakin muuta sellaista, sentähden että se voima, mikä heissä on, purkautuu sillä tavalla. Jos me huomaamme — ja niitä neroja voi aina huomata paljonkin eri kansoissa — sellaisia neroja, sellaisia ihmisiä, joilla on tätä sisäistä henkeä, luovaa voimaa, mutta joita ulkonaiset olosuhteet kerrassaan estävät, joilla siis on sellainen karma, että se estää heitä kehittämästä itseään, niin silloin on tavallista, että he siinä traagillisuudessaan tekevät jotakin muuta suurta pahaa, tai jos ei aina suurtakaan, niin yleensä jotakin pahaa, ja siitä he kärsivät usein loppuelämänsä.

Tämä on minusta se yleinen merkitys, mikä on tuolla Kullervo-tragedialla. Se on kuvaus sellaisen neron elämästä, jota kohtaa vaikeuksia, joka ei pääse toimimaan omalla alallaan, joka ei pääse toimimaan, sanokaamme, filosofisella, taiteellisella, tieteellisellä, tai muullaisella luovalla alalla, johon hänellä olisi taipumusta, vaan jonka voimat ja kyvyt menevät aivan hukkaan, joka saa elää vain elämässä mukana, elättää itseään, kunnes hän sitten ehkä lopettaa itsensä, niinkuin Kullervo teki. Nämä ovat ne kaksi ensimmäistä merkitystä, mitkä ovat selvästi nähtävissä tässä Kullervo-tragediassa. Tämä on oikeastaan ensimmäinen, yleinen merkitys.

Mutta sitten siinä on toinenkin puoli, ja se on se, että siinä on kysymyksessä erityisesti Suomen kansan nero. Suomen kansan nerollisuutta se kuvaa, tätä pitkää aikaa Suomen kansan

historiassa. Minäkin luulen, että Kullervo-runot ovat vähän myöhempiä kuin muut, sen tähden että ne kuvaavat sitä aikaa Suomen kansan vanhassa historiassa, jolloin se ei ole voinut mitään luoda. Se on elänyt aivan kuin Kullervo; sitä on vain sorrettu. Kukaan ei ole voinut ymmärtää, kukaan ei ole voinut uskoa, että siinä asuisi mitään kulttuurimahdollisuuksia. Se on silloin kaikilla voimillaan vain saanut raataa elämisensä puolesta, ja kaikki se nero, mikä siinä on ollut aina takana, on tullut esiin hirmuisena voimana, puukkotappeluissa, paljossa juomisessa jne. Kun ei se voima, mikä siinä on takana, ole saanut tulla muulla tavalla esille, se on tullut sellaisessa muodossa esille. Kullervo kuvaa Suomen kansan neroa sillä tavalla.

— — —

Viimeinen Kullervo-runo kuvaa sitä ääretöntä katkeruutta, joka on Kullervon mielessä ja sellaisen ihmisen mielessä, joka tuntee, että hänen elämänsä on aivan mennyt hukkaan, ettei hän ole saanut ollenkaan tuoda esille sitä, mitä hänen sisässään on.

Se on synnytystuskaa. Jokaisen neron elämässäkin voimme huomata, että vaikka hän olisikin tullut sellaiseksi, että hän saa tehdä sitä työtä, mitä hän tahtoo ja osaa, niin hänellä on kuitenkin nuoruudessaan ollut tuollainen Kullervo-aika, jolloin kaikki on ollut pimeää ja hämärää. Hän ei mielestään ole mitään osannut, hänellä ei ole mitään ollut, ja hän on silloin ollut aivan itsemurhan partaalla. Jokainen nero on sitä ollut. Ja he ovat sen jälkeen aina luoneet jotakin suurta. Jos tuska nousee sellaiseen huippuun, niin silloin he osaavat luoda. (*Ruusu-Risti* 8/1945)

Muistiinpanoja esitelmästä 2.6. 1912

Oikeastaan me näemme täten, että jokainen ihmissielu, joka on kehittyvä korkeammaksi olennoiksi, neroksi, lahjakkaaksi ihmiseksi, on oikeutettu elämiensä vierieissä joskus saamaan sellaisen elämän, joka vetää hänestä esille lapsuudessa, nuoruudessa, mitä hänessä on hyvää, ja kasvattaa sitä hänessä. Se jää sitten sielulliseksi rikkaudeksi. Me emme voi kehittyä pelkissä kärsimyksissä, meidän mielikuvituksemme, taiteelliset ominaisuutemme eivät kehity pelkästään kärsimyksissä; niissä kehityy ainoastaan tarmomme ja voimamme, ja sydän puhdistuu, mutta luovat ja taiteelliset kyvyt tarvitsevat harmonisen ympäristön, joka antaa niiden kehittyä.

Sentähden, miksi eivät ihmiset, jotka perheitä muodostavat, niistä perheistä muodostaisi sellaisia kasvatuksen yrttitarhoja, että ihmissielu voisi niissä ottaa askeleen eteenpäin henkisessä kehityksessä. Vaikka näyttäisikin sitten ulkonaisessa elämässä, ettei saavutettu, mitä tarkoitettiin, niin ei mikään ole mennyt hukkaan, vaan siunausta on tuottanut kaikki se hyvyys, puhtaus, ihanteellisuus, taiteellisuus, mikä lasta on ympäröinyt.

Jeesus Kristus ihmisenä ja Jumalana, ss. 91–92)

Tässä on kaksi merkkiä siitä, että Kristus nyt on läsnä maailmassa toisella tavalla kuin ennen: ensiksi tuo ihanteellisuus ja toiseksi tämä salaperäinen oman elämän arvon tunto. Ja jos ajattelemme suuria nerokkaita kirjailijoita ja ihmisiä, joista oli aikaisemmin puhe, muistamme, kuinka tuo ristiriitaisuus selvästi näkyy heissä. He saattoivat sisässään nähdä ja tuntea ääretöntä kauneutta ja korkeita asioita; he saattoivat luoda ih-

meellisiä runoja ja sävelteoksia ja omassa elämässään heillä oli kuitenkin ristiriitaisuuksia. He saattoivat tuntea huonoutensa omassa persoonallisessa sielunelämässään. Siten esimerkiksi Viktor Rydberg sanoi, että eläin oli hyvin voimakas hänessä, vaikka hänen kirjoistaan huokui mitä klassillisin ja puhtain henki. Ja Goethe oli niin arvokas ihminen kuin olla saattaa ja kuitenkin hän tunnusti ihmisille, ettei hän ollut tyytyväinen itseensä. Mistä johtuu heidän voimakkaat ristiriitaisuutensa? Emme ymmärtäisi sitä, ellemme voisi okkultisesti tietää, että nuo kehittyneet, voimakkaat ja vanhat sielut ovat olleet muinaisissa kulttuureissa pitkälle kehittyneitä ihmisiä, jotka ovat ottaneet osaa mysterioihin ja tulleet niihin vihityiksi. He ovat nyt taas ensimmäistä tai toista kertaa Jeesuksen jälkeen mukana tässä kristillisessä kulttuurissa, jolloin heidän persoonallisuudestaan herää aivan jotain semmoista uutta, jota he eivät ole ehtineet kokea ennen. Viktor Rydberg oli jossain edellisessä ruumistuksessaan tullut vihityksi eleysiläisiin mysterioihin ja taas Goethe oli jossain edellisessä ruumistuksessaan tullut vihityksi egyptiläisiin mysterioihin. Nuo korkeat henget siis syntyivät tähän maailmaan ja toivat mukanaan vanhat vihkimyksensä ja tietonsa, jotka nyt piilivät salassa heidän sielussaan. Eivät he muistaneet tässä uudessa ruumistuksessaan, että he olivat vanhoja vihittyjä, mutta heidän sielussaan asui kaikki se vanha kokemus ja viisaus, jonka he olivat noissa mysteριοissa saavuttaneet. Nyt he olivat syntyneet uusiin ruumiisiin ja tämä ruumis toi aivan uusia kokemuksia. Kristuksen läsnäolo teki sen, että heidän sisäisin omatuntonsa oli paljon herkempi ja arempi kuin mitä se oli ennen. Heidän kykynsä nähdä ihanteita oli nyt tullut paljon suuremmaksi. Vanhat siveelliset ihan-

teet eivät enää riittäneet heidän nykyisille näkemyksilleen; ja koska ne näkemykset saattoivat olla salassa heidän sielussaan psyykkisinä voimina, niin he olivat joutuneet tilaan, jossa heidän täytyi taasen taistella itsensä vapaaksi uuden persoonallisuuden tuomista harhoista, aavistuksista ja näkemyksistä. Se seikka, että ihminen jälleensyntyvänä olentona on ennen voinut kokea suurempia asioita kuin mitä hän kokee tässä elämässä, selittää paljon ristiriitoja suurten ihmisten elämässä. (Laki vaiko evankeliumi, ss. 62–64)

Tee työsi oikealla tavalla! Harkitse ensin nuorena, mikä sinun työsi ja tehtäväsi on! Jokainen taiteellinen ihminen, jokainen erikoisesti lahjakas ihminen joutuu tuon kysymyksen eteen. Mikä minun tehtäväni on elämässä? Mitä työtä minun tulee tehdä? Se on hänelle hyvin vaikea kysymys, taikka teoreettisesti ehkä helppo kysymys, sillä hän voi tuntea sisässään, että hän tahtoo palvella sitä tai sitä taidetta, sitä tai sitä tiedettä, hän tahtoo olla keksijä, hän tuntee sisässään, mitä hänen pitää tehdä, kun hän on oikein lahjakas. Hän tuntee esim., että hän on varmasti luotu taidemaalariksi. Pienestä pitäen hän maalailee ja piirtää. Hän katselee aina kaikkea kaunista ympärillään, näkee värejä ja viivoja kaikessa, jossa toinen ei näe mitään. Hän tuntee, että tämä maalaaminen on hänen tehtävänsä. Eläminen Jeesuksen aurassa on silloin juuri sitä, että hän uskoo työhönsä ja tehtävänsä. Jos ei ihminen ole niin erikoisen lahjakas, että hänellä olisi tuollainen selvä tehtävä, kuin esim. taide, niin oli *hänen tehtävänsä elämässä mikä tahansa*, niin hän elää Jee-

suksen aurassa silloin, kun hän tekee omaa työtänsä niin huolellisesti, niin omantunnontarkasti, niin iloisesti ja niin täydellisesti kuin suinkin mahdollista. Muuten hän ei usko siihen hyvään, muuten hän ei ole uskollinen omalle tehtävälleen ja aatteelleen, omalle elämäntyölleen. Hän ei ole aatteelleen uskollinen, jollei hän anna sille sieluansa, niin että hän tahtoo olla niin täsmällinen, niin tarkka kuin hänelle on suinkin mahdollista. Tämä on sen tuntomerkki, joka elää Jeesuksen aurassa. (Pahan voittaminen, ss. 144–145)

Melkein kaikki ihmiset ovat siinä asemassa, että heillä on ikävää työtä. Jos ihmiselle on hänen työnsä laatu ikävä, niin hänen pitää ajatella, että hänen pitäisi saada se tehdyksi yhä paremmin ja etevämmin. Jos hän on taiteilija, niin hän koettaa aina kuvata aihettaan niin hyvin kuin mahdollista, mutta samalla hän ihannoi ja pitää mielessään taideteosta, joka on oleva tuhat kertaa parempi ja ihanampi kuin se, mitä hän juuri tekee. Ihminen pitää aina ihannetta mielessään ja ajattelee, miten voisi sen toteuttaa. Kun hän tekee sitä, mikä on käsillä, niin samalla hän ajattelee ja suunnittelee, miten hän olisi tahtonut sen tehdä vielä paremmin.

(Henkiseen tietoon, s. 32)

Rakastavan ihmisen aura on hyvin kaunis, ja hänellä on selviä kuvia jostakin puhtaasta elämästä, ja hänellä on tunne sisäs-

sään, joka kehoittaa häntä epäitsekkyYTEEN ja luomaan jotakin kaunista. Tämä kaikki näkyy hänen aurassaan, häntä ympäröivissä värivivahduksissa. Sentähden runoilijat eivät ole väärässä, vaan täysin oikeassa, kun he ihailevat tätä sukupuolielämää ja pitävät sitä elämän korkeimpana viehätyksenä ja sisältönä. Tietenkään ei ole sanottu, että se olisi korkein, mutta se on korkein niiden mielestä, jotka eivät ole muuta kokeneet. Saattaa-han kyllä olla korkeampiakin elämän ihanteita. Ihmiselle, joka kokee lempeä, se on korkein. Sentähden jokainen ymmärtävä ihminen ja totuudenetsijä asettuu kunnioittavalle kannalle tätä ilmiötä kohtaan; hän pitää sitä ihmiskunnan kasvattajana. He asettuvat erikoiselle kannalle, sillä siihen yhtyy halu auttaa. Sentähden kun taiteilijat, kuvanveistäjät ja maalarit rakastuvat, niin he tuntevat heti suuren luovan voiman itsessään, ja he tuntevat, että nyt he saavat jotakin aikaan. Sentähden on sängen eteviä ihmisiä, luovia neroja, jotka ovat tahtoneet elää yhtämitaisessa lemmenhuumassa. He ovat etsineet aina uutta kohdetta lemmelleen, sillä on huomattavaa, että tämä rakastuminen, tämä sukupuolilempi, ihastuminen, ei kestä rajattomasti, vaan katoaa. Se tapahtuu silloin, kun tapahtuu yhtyminen kahden sukupuolen välillä. Ehkei aina heti silloin, mutta useimmiten se silloin katoaa. Sentähden he etsivät uutta tilaisuutta rakastumiseen saadakseen uutta stimulanssia, kiihoketta luovaa työtä varten. Me kauhistumme tätä, pidämme sitä epäsideellisenä ja sairaalloisena ilmiönä, että suuret nerot ovat tällaisia Casanovia, jotka lentävät kukasta kukkaan. Tässä yhteydessä en tahdo sitä arvostella siveelliseltä kannalta; minä ainoastaan korostan sitä seikkaa, että tämä mielentila on omiansa pitämään lahjakkaita ihmisiä luomiseen pystyvässä vireessä ja pitämään

heitä kauniissa mielentiloissa. Me tietenkin sanomme eetillisesti, että esteettinen mielentila on liian kalliisti ostettu, jos toiset ihmiset tulevat siitä onnettomiksi, mutta silti täytyy ymmärtää, miksi lahjakkaat ihmiset usein elävät tällä tavoin. Tämä sukupuolilempi on siis ihmeellinen kannustin, stimulanssi ihmisen sielunelämässä, sillä ihminen on olento, joka ei saa inspiraatiota näkymättömästä maailmasta ilman muuta, vaan ainoastaan siten, että hänen ruumiinsa joutuu erikoiseen vibraatioon, väreilyyn; ja siihen se voi joutua erilaisten asiain kautta elämässään, esim. surun, kovan kohtalon ja sairaalloisuuden johdosta, tai myös rakkauden avulla. Nämä voivat panna ihmisen väreilemään. Jos hän on runoilija, niin hänen ruumiinsa jokainen osa pääsee sellaiseen väreilyyn, että se voi ottaa vastaan inspiraatioita ylhäältä, ja hän voi luoda kuolemattomia mestarteoksia.

(Pahan voittaminen, ss. 167–168)

Ajattelen ensin taiteellista ihmistä, luovaa sielua, säveltäjää tai esiintyvää taiteilijaa, soittajaa, näyttelijää, ihmistä, jonka pitää luoda jotakin, suorittaa jotakin, joka ei käytä päivänsä vain jokapäiväisiin askareihin. Varsinkin, kun on kysymyksessä kirjan tai runon kirjoittaminen, täytyy olla jotakin taitoa, edellytyksiä, mutta täytyy myös olla ehdottomasti sitä, jota nimitämme uskoksi. Jos katsomme taiteellista ihmistä, huomaamme, että hänessä vaikuttaa kaksi hyvin suurta voimaa — näihin ihmisiin voimme ehkä lukea myös totuudenetsijät, tieteelliset ihmiset —, kaksi psykologista voimaa. Toinen on suuri, raateleva

epäily: Kuinka minä osaan? Mihin minä kykenen? Onko tämä, jonka saan aikaan, minkään arvoista? Näin on varsinkin alkuaikoina tällaisen ihmisen elämässä, silloin, kun hän kamppailee, ei ole täysin varma itsestään. — Saman ilmiön huomaamme nuorena, rakastuneena ihmisessä. Hän epäilee omaa saamattomuuttaan, kykenemättömyyttään. — Ja samoin kuin nuorukainen tavoittelee neidon suosiota, taiteellinen ihminen aivankuin palvoisi näkymätöntä jumalatarta. Mutta samalla siinä on hyvin valtavaa uskoa, ja kun epäily väistyy, usko saa hänet valtoihinsa; hän tuntee suurta voimaa sisässään; hän tuntee, että hän on luotu koko maailman voittamaan, hän on luotu suorittamaan tämän ihmeellisen työn, jonka hän on saanut; hänen täytyy kirjoittaa tuo kirja tai esittää jotakin musiikkia, esiintyä näyttämöllä, tehdä jokin keksintö. Hän uskoo siihen. Ja kuta enemmän hän antautuu työhönsä, sitä enemmän hänessä kasvaa usko. Vastaavaisuuksia löydämme ihmiselämästä kaikkialta. Meissä täytyy olla tällainen usko, jotta saisimme jotakin aikaan. Meissä täytyy olla uskoa omaan itseemme, omaan kutsumukseemme. Tämä usko on samalla silloin salaperäinen voiman tulva näkymättömästä maailmasta. On kuin olisimme yhteydessä henkimaailman kanssa, kuin uskoisimme kohtaloon, tähteemme. Tuo usko on ihmisen elämässä välttämätön. Epäilykset raatelevat häntä, mutta kuta enemmän usko saa vakiintua, kuta enemmän hän suorittaa tekoja elämässä, uskon sankaritekoja, sitä kauemmas kaikkoavat epäilyksen henget. Hän voi saada täyden voiton epäilyn yli ja elää aina uskossa. Tämä on kuvaava piirre elävässä, todellisessa uskossa, siinä, mitä me gnostikkoina nimitämme uskoksi. Usko ei ole tekemisissä minkäänlaisten opinkappaleiden kans-

sa. Se on tekemisissä elävän voiman, itse elämän kanssa. Taiteellinen ihminen ei tiedä muuta, kuin että hänen on suoritettava se tai se työ, luotava se tai se taideteos; ja hänen täytyy uskoa, että se on hänen tehtävänsä.

(Gnostikot, ss. 169–170)

VÄRIT JA ÄÄNET

Ja kuinka ihanaksi taide silloin voi kehittyä, kuinka merkillisen korkeaksi, sekä kuvaamataiteet että musiikki, kun taiteilijat alkavat nähdä niitä muotoja ja värejä, joita on astralitasolla, ja kuulla niitä ääniä ja sointuja, joita näkymätön maailma on täynnä! Eivätkä taiteilijat ole ainoastaan astralisille vaikutuksille alttiita, niinkuin nerot aina ovat olleet, vaan heillä on suorastaan astralinen Selvänäköisyys, ja he voivat kehittää älyruumiin herkkyyttä ja selvänäköisyyttä. Silloiset jumalsyntyiset säveltäjänerot saavat todellisuudessa istua jumalien jalkojen juuressa, kun nämä laulavat elämän symfonioja, he saavat kulkea jumalien seurassa ulkona avaruudessa, he saavat kuulla, miten tähdet soittavat ja laulavat tanssiessaan auringon ympäri. Heidän sävellyksensä tulevat sisältämään mitä kummallisimpia ja rohkeimpia sopusointuja, mitä kaihoisimpia ja vienoimpia melodioja. Nyt jo voi musiikissa kuulla, että säveltäjän korvissa on kaikunut astralisia ääniä ja että hän on koettanut

saada niitä fyysillisesti ilmi. Jos teillä on herkkä korva, olette voineet tämän huomata. Yksi ainoa torven ääni suuressa orkesteriharmoniassa voi vaikuttaa merkillisen repäisevästi. Wagner käyttää välistä tämmöisiä suorastaan astralisia ”effektejä” — kuitenkin meidän soittokoneemme ovat kuin lasten leluja niiden hienostuneiden soitannollisten välikappaleiden rinnalla, joita kuudennen juurirodun soittoniekalla tulee olemaan tarjolla.

Entä kuvaamataide. Sanat eivät riitä selittämään, minkälaiseksi tämäkin taide voi kehittyä. Sen vain voimme ymmärtää, että kun taiteilijat, maalaajat, kuvanveistäjät näkevät vielä ihanampia muotoja ja värejä kuin konsanaan nyt, niin he koettavat fyysillisellä tasolla esittää niitä tavalla, josta meillä ei ole aavistusta. Ihmeelliset värivivahdukset, kummalliset perspektiivit, muotojen vaihtuminen toisiinsa ja taas elävinä uudetsyntyminen — tämmöiset asiat kuuluvat taiteitten ulkonaisiin kauneudenkeinoihin. Mitä taas taiteen sisällistä puolta koskee, tullaan epäilemättä pitämään suurimmassa arvossa niitä taide-teoksia, jotka ovat suorastaan syntyisin taiteilijan omasta mielikuvituksesta. Sitä taiteilijaa -ja sanokaamme samalla, sitä kirjailijaa, sitä runoilijaa — kunnioitetaan ja jumaloidaan, joka paljastaa ihmisille aavistamattomia näköaloja ja opettaa heitä silmäilemään niin syvälle elämän aineellisiin ilmiöihin, että he niistä vapautuvat ja nousevat niiden yli kauas ja korkealle.

(Ihmisyysden uskonto; 2. painos, ss. 32–34)

Ja jos me ajattelemme vanhaa Intiaa, meidän arjalaisen rotum-

me ensimmäistä alarotua, sitä kansaa, joka vielä uskoi näkymättömään todellisuuteen ja tiesi siitä, jos ajattelemme sitä kansaa ja sen viisaita, niin muistamme, kuinka he jakoivat kaikki ihmiset alkuaan neljään eri kastiin ja sanoivat: kaikki, mitä me näemme, on väriä; koko tämä näkyvä todellisuus on vain koostuma värejä. Jos me näkisimme ainoastaan yhden pinnan, se olisi kuin taulu, jossa on värejä. Nyt me tiedämme kokemuksesta, ettei tämä ole vain pinta, sillä on kolmas ulottuvuus, niin että tämä on myös massa. Kaikella, mikä meidän silmissämme esiintyy pintoina, on kolmaskin ulottuvuus. Sentähden meidän silmämme aina heti sanoo, että maailma on kolmiulotteinen. Me emme näe pelkkää pintaa, vaan näemme myös valoja ja varjoja, mikä johtuu siitä, että sillä on syvyyttä. Sentähden me voimme käsittää, että samalla tavoin kuin tämä näkyvä maailma on värimaailma, niin ensimmäinen tapa havaita näkymätöntä todellisuutta, kun se liittyy tähän näkyvään, on ollut värien havaitsemista. Värien maailma laajenee ja me näemme värejä yhä enemmän. Me olemme nyt satojentuhansien vuosien aikana oppineet näkemään tiettyjä värejä, meidän silmämme osaa reagoida niin ja niin monelle väreilylle, mutta muutamien satojen tuhansien vuosien perästä meidän silmämme osaa reagoida paljon suuremmalle määrälle väreilyä. Sentähden, mikä nyt on salattua sielunelämää meidän tunteissamme, se tulee näkyväksi väri-ilmiöinä. Ja paitsi sitä mitä nyt näemme, näemme vielä toisia väri-ilmiöitä tämän lisäksi, jotka näyttävät meidän havainnollemme, mitä tunteita meidän sielussamme liikkuu.

Näin vanhassa Intiassa tiedettiin. Sentähden sanottiin, että ihmiset jakautuvat neljään kastiin, ja niitä nimitettiin sanalla

vaarna, joka merkitsee väri. Sellaiset sanat *kuin färg ja farbe*, ovat tulleet vaarna-sanasta. Tarkoitettiin, että ihmiset jakautuvat neljään eri luokkaan, säätyyn, oman pohjavärisä perusteella, sillä ihmisellä on pohjaväri sielussaan, ja sen pinnalla sitten alituisesti vaihtelee kaikkia värejä riippuen ihmisen tunteista. Näitä pohjavärejä on neljä, joista kolme on perusväriä, nimittäin keltainen, punainen ja sininen. Sitten on neljäs, valkoinen, joka on muodostunut näistä kaikista. Valkoinen on, niinkuin tiedämme, kaikkien toisten värien sekoitus, koostuma. Valkoinen on sellainen esine, joka heijastaa vastaan kaikkia värejä, niin että kaikki auringon värit pystyvät siihen esineeseen. Ja nyt ihmiskasteja, värejä, on neljä. Ensimmäisen arjalaisen rodun viisaat rishit sanoivat, että koska ihmiset olivat värisä puolesta jakautuneet neljään eri luokkaan, he olivat silloin ikäänkuin ennakolta kutsutut tiettyyn toimintalajiin tässä maailmassa. Niinpä ne, joiden väri oli tummansininen, olivat ennakolta määrätty työtätekevään kastiin, alimpaan kastiin. Ajatelkaa, mikä ihmeellisen kaunis väri, tummansininen, taivaan väri, oli työtätekevään luokkaan kuuluvilla ihmisillä. Ihminen, joka oli luotu tekemään työtä, viljelemään maata, oli itsessään täynnä Jumalan palvontaa, hartautta, hän saa seistä Jumalan taivaan alla ja palvella Jumalaa työssä aivan välittömästi. Todellinen maamies, maanviljelijä, työtätekevä ihminen, ei voi olla jumalankieltäjä, ei pilkkaaja; jos hän sitä on, hän on jo silloin luopunut omasta itsestään, omasta dharmastaan. Seisoa Jumalan kasvojen edessä, tehdä työtä Jumalan silmien alla ja aina olla sielu täynnä hartautta, sellainen on todellinen työmies. Ei hänen tarvitse puhua ja saarnata, hän saarnaa omalla elämällään tekemällä luonnon kannalta kaikista korkeinta työ-

tä, mitä on maan päällä; hän saa tehdä luonnon kanssa yhdessä työtä. — Tämä oli siis neljäs kasti.

Sitten otetaan kolmas kasti, se, jonka pohjaväri on keltainen. Se on kauppamiesten kasti. Nyt te tiedätte, että keltainen väri on tekemisissä ymmärryksen, älyn, intelligensin kanssa. Kauppmiehet ovat siis olentoja, joiden täytyy kehittää älyään, ymmärrystään. Mutta se keltainen väri on samea, jos heidän ymmärryksensä kehittyy itsekkääseen suuntaan, jos he tahtovat rikkauksia itseään varten tai tekevät vääryyttä kaupoissa. Se on oman itsensä kieltämistä. Mutta kun he kehittävät älyään oman kansansa, isänmaansa hyväksi, lisäävät maalle rikkautta ajattelematta itseään, silloin he kirkastavat keltaista väriä itsensä. Ajatellen omaa kansaansa he kirkastuvat ja tulevat seisoneeksi Jumalan kasvojen edessä.

Sitten ne, joilla oli punainen väri, kuuluivat sotilaskastiin. Ja meidän ei ole vaikea ymmärtää, että punainen väri on tekemisissä sodan kanssa. Meidän veremme on punaista ja punainen on väri, joka ärsyttää. Jos asetamme punaisen vaateen häärän eteen, se suuttuu. Ja kun ihminen suuttuu, niin hän näkee vain punaista väriä ja siitä hän suuttuu yhä enemmän ja menettää malttinsa. Punainen väri on toiminnan väri. Ihminen, joka on aktiivinen, rakastaa punaista väriä, sillä se antaa voimaa myös kaikkeen hyvään. Vanhoissa intialaisissa kertomuksissa voidaan kertoa jostakin prinsessasta, että kun hän oli rakastunut, niin hän ei tahtonut käyttää muuta kuin punaista väriä, punaisia vaatteita ja kukkia, sillä se lisäsi hänen voimaansa, kun hän tahtoi saada sen, jota rakasti. Ja taas toisessa kerrotaan, että sotapäällikkö, joka lähti sotaan, tahtoi katsella vain kaikkea punaista, sillä valkoinen ja keltainen vievät voiman. Pu-

nainen väri kiihottaa toimintaa, antaa tarmoa, se on vihan, mutta myös rakkauden väri. Sellainen ihminen, joka ei ymmärrä punaista, ei ehkä osaa suuttua, mutta ehkä ei myöskään rakastaa, sillä jos me tahdomme oppia rakastamaan, silloin meidän täytyy läpikäydä punaisen värin kaikki mysteerit. Meidän täytyy vain tehdä se väri vaaleammaksi, kirkkaammaksi. Siitä, että se on suuttumuksen veripunainen väri, se muuttuu ihanaksi, vaalean ruusunhohtoiseksi. Kun sotamiehen auran pohjaväri on ollut tummanpunainen, niin se vähitellen vaalenee ja kirkastuu ja tulee lopulta ihanaksi ruusunpunaiseksi. Ja sellainen ihminen, joka ennen on voinut olla julma tappaja, voi muuttua rakastavaksi, helläksi olennoiksi, ehkä kaikista hellimmäksi, sillä hän ymmärtää kaiken suuttumuksen ja vihan ja osaa sen muuttaa rakkaudeksi. Se on punaisen värin magiaa.

Kun sitten ajattelemme viimeistä, valkoista väriä, niin se kuului ensimmäiseen vanhaan intialaiseen kastiin, brahmiini- eli pappiskastiin, oppineiden, tietäjien kastiin. Ihminen, jossa oli valkoinen pohjaväri, oli todellinen henkinen ihminen, opettaja, hän voi tulla viisaaksi, tietäjäksi. Valkoinen väri on meille aina kuvastunut melkein jumalaisena, puhtauden värinä. Kun me kuvittelemme Jumalaa ja enkeleitä, niin me kuvittelemme ne valkoisiksi, loistaviksi. Ja ne, joilla on valkoinen väri pohjavärinä, ovat kutsutut ajattelemaan, mietiskelemään, viisaasti toimimaan.

(Salaperäinen ihminen, 118-123)

Sentähden toivon, että ihmiskunta tässä viidennessä juuriro-

dussa alkaisi kehittää näkökykyään, että se alkaisi kehittää huomiokykyään tässä näkyväisessä maailmassa, sillä näkemiseen ei kuulu vain se, että jotain näemme, vaan meidän täytyy huomata. Meissä kehittyy kuin taiteellinen silmä, ja se näkee paljon enemmän kuin jokapäiväinen silmä. Taiteilijan silmä voi huomata värejä, joista meillä ei ole aavistustakaan, niin kuin säveltäjän korva voi kuulla ääniä, joita emme kuule ja ymmärrä. Suuret taiteilijat voivat sanoa, että soittokone on epätäydellinen. Tulevaisuudessa tulee olemaan paljon enemmän ääniä kuin seitsemän — ja puolet äänet vain. He kuulevat semmoisia ääniä ja niiden kauneuden. Jos me yht'äkkiä kuulemme semmoisen äänen, se vaivaa meidän korvaamme. Jos piano on epäviiressä, se vaivaa sanomattomasti. Meitä se voi vaivata ja olemme tyytymättömiä itseemme, että huomaamme pianossa olevan joitakin ääniä epäjärjestyksessä. Tietysti taiteilijaihmistäkin vaivaa, vaivaa se musiikki-ihmisenkin korvia. Mutta jos olisi semmoinen kone, jossa olisi kaikki väliäännetkin, niin joku säveltäjä epäilemättä saisi esille hyvin ihmeellisiä kauneuksia, joita mekin voisimme oppia ymmärtämään. Samalla tavalla on silmän laita. Meidän täytyy osata huomoida, ja sitä käsittääkseni koetetaan opettaa scouteille [partiolaisille]. — Kun silmä sillä tavalla kehittyy, että näkee paljon enemmän muotoja ja värejä kuin mitä tähän asti olemme nähneet, silloin on silmillä suuri mahdollisuus tulla toimeen näkymättömässä maailmassa, kun se avautuu niille silmille, ja tämä näkymätön maailma on — niinkuin viimekerralla sanoimme nyt — tälle näkökyvylle värien ja muotojen maailma. Jos ajattelemme, että meissä oli semmoinen selvänäköinen kyky, että lähdemme siihen näkymättömään maailmaan — tajutes-

samme, että osaisimme tehdä havaintoja näkymättömässä maailmassa, — silloin olisi ensimmäinen havainto tietysti värit, ja toinen havainto, joka kulkisi rinnan sen kanssa, olisi muodot. Värit ja muodot. Ja me huomaisimme, että ne liikkuvat, ja että se on maailma, jossa on olentoja, jotka yhtä mittaa elävät ja liikkuvat. Jo viimekerralla otimme puheeksi semmoisesta alkuiltiöstä, että ihmisen silmä näkymättömään päin menee auki ja hän näkee sitten värimuodostumia toisissa elävissä ihmisissä — auroja, niinkuin sanomme. Jos hän ei ole kyllin oppinut, mutta kuitenkin todella on saanut silmänsä auki näemme auroja, niin hän näkee värejä.

Luento 6.11.1932 — kirjassa Salaperäinen ihminen, ss. 39-141

Se astraalinen aisti, astraalinen selvänäkö, josta me puhumme ja jota kohti meidän kehityksemme käy, ilmenee sangen monessa ihmisessä taiteellisenä mielikuvituksena, taiteellisenä näkemisenä. Se on taiteilijan, taidemaalarin mielikuva. Kaikilla ihmisillä ei ole tätä. Hyvin monet ihmiset, oikeastaan useimmat ihmiset maapallolla ovat aivan ilman taiteellista mielikuvitusta. Eivät he ollenkaan osaa mitään sisäisesti nähdä. He ovat kuin puupötkkelöitä, jos heille puhuu jostakin kauniista ihanteesta tai jostakin ihmeellisestä näkemisestä. Mutta monet ihmiset ovat jo siinä asemassa, että jos heille puhuu jostakin sisäisestä näkemisestä, joistakin ihanteista, niin he voivat innostua sellaisesta.

Siis tällainen taiteellinen mielikuva, tämä ihanteen näkemiskyky, on astraalisen aistin ensimmäinen oire meissä. Sillä

itse astraalinen selvänäkö on työskentelyä imaginaation eli mielikuvien kanssa. Se on erinomaisen ihmeellistä toimintaa mielikuvien maailmassa. Mutta sitä ei voida oikeastaan sanoin vielä nyt kuvata, mutta jokainen meistä voi sitä vähän ymmärtää, jokainen meistä, jolla on taiteellista mielikuvitusta, sillä tämä taiteellinen mielikuvitus on astraalisen aistin ensimmäinen oire. Me voimme sanoa, että tässä viidennessä juurirodussa me ihmiset opimme kuvaamaan sanoin fyysillistä maailmaa. Meidän aivankuin läksymme tässä viidennessä juurirodussa on oppia kuvaamaan asioita, ilmiöitä sanoin, ja sitten myös maa-laamalla, piirtämällä jne. Mutta päätaito on oppia kuvaamaan sanoin, mikä merkitsee: loogillisesti, jäljellä ymmärrettävästi tätä fyysillistä maailmaa ja sitten kaikkea muuta, mitä osaa järjestellisesti ajatella.

Kuudennessa juurirodussa meidän tehtäväksemme tulee, meidän ohjelmaksemme asetetaan kuvata sisäistä mielikuvituksen maailmaa, siis oppia sitä hallitsemaan elämässä, oppia sitä tutkimaan, sitä tarkastamaan, sitten sitä luomaan ulos itses-tämme. Tällainen täydellinen taiteellinen, ihanteellinen, taiteellinen toiminta seuraa astraalisen aistin ohella.

Meillä on vielä tässä nykyisessä ihmiskunnassamme selviä oireita myös mentaalista eli älyllisestä selvänäöstä. Sillä mikä se on? Se on kyky meidän sisässämme, joka jo on myös sangen monella ihmisellä ja jota me sanomme musikaaliseksi kyvyksi. Tämän mentaalisen selvänäön kaikista parhaita edustajia ovat säveltäjänerot. Suuret säveltäjät kuulevat. Mentaalinen selvänäkö perustuu varsinaisesti kuulemiseen. Me emme osaa sitä nyt muulla tavoin kuvitella. Se on tietenkin paljon muutakin kuin kuulemista, mutta sen läpinäkyvä periaate, sen

”punainen lanka”, on jotakin sellaista, jota meidän täytyy ver-
rata kuulemiseen, vaikka se on henkistä kuulemistä. Älyllinen
selvänäkö on musiikin tajuamista, ja sentähden suuret säveltä-
jät nykyään, meidän nykyisessä ihmiskunnassamme ovat niitä
ihmisiä, joissa oireellisenä ilmenee älyllinen selvänäkö. He
kuvaavat maailman kauneutta; he kuvaavat elämän sopusointu-
ja. Todellinen säveltäjänero on sellainen ihminen, joka inspi-
raation hetkinään näkee, havaitsee, tajuaa, ymmärtää, kuinka
ihana, kuinka kaunis on elämä. Se on mentaalista selvänäköä.
Ja kaikki ne ihmiset, jotka ovat musikaalisia, soitannollisia,
jotka ymmärtävät musiikkia, joiden sielun musiikki, varsinkin
korkeampi musiikki panee väreilemään, kaikki nämä ihmiset
voivat ymmärtää, minkä suuntainen on mentaalinen selvänäkö.
Tällä tavoin meillä on siis edessämme suuria näköaloja
kuudennessa juurirodusta. Meidän täytyy oppia taiteilijoiksi
maalaamisen alalla, puhuaksemme nyt aivan ulkonaista fyysil-
listä kieltä. Tietenkään ei jokainen tule maalariksi, mutta on ai-
vankuin meidän sielumme kuudennessa juurirodussa oppisi tai-
demaalariksi. Samaten kuin meidän sielumme tässä viidennes-
sä juurirodussa oppii sadun kertojaksi ja totuuden kuvaajaksi
suuremmassa tai pienimmässä määrin, kuudennessa juuriro-
dussa meidän sielumme oppii taidemaalariksi; ja seitsemännes-
sä juurirodussa meidän sielumme oppii säveltäjäksi. Ja silloin
ovatkin vähitellen jo vihkimyksen kultaiset portit meidän edes-
sämme. Ja silloin me huomaamme, alamme käsittää, alamme
ymmärtää, että tässä, kaiken kauneuden, kaiken ihanuuden ja
sopusoinnun, kaiken maalauksen ja taiteellisuuden takana, on
Elämän Tie. Tämän kaiken takana seisovat suuret kultaiset
portit, Elämän Portti meitä odottamassa. Ja kuudennessa juuri-

rodussa sielu sitten kulkee niiden porttien läpi.

Mutta kun me tällä tavoin mielessämme ajattelemme ihmiskunnan kehitystä, silloin todella, niinkuin jo äsken sanoin, rauha täyttää meidän mielemme, ja me tiedämme, että kaikki mitä meissä jo on kykyjä, on kallisarvoista, kaikki on tärkeää, kaikkea meidän pitäisi kehittää. Ja vaikka emme ehdi tässä elämässä kaikkea kehittää, mitä me mahdollisesti tahtoisimme kehittää itsessämme ja toisissa, meillä on monta elämää edessä. Mutta juuri sellaiset ominaisuudet, joita useinkin katselemme epäillen, kuten taiteellisia kykyjä, juuri sellaiset ominaisuudet tulevat meissä vielä kehittymään; ne kuuluvat asiaan. Vielä ovat taiteilija ja nero ja kaikenlaiset sellaiset ihmiset aivankuin ensimmäiset sadepisarat, ennenkuin sade tulee. Mutta me kuljemme kaikki sellaista kehitystä kohti. Meidän ulkonaiset olosuhteemme täällä maan päällä tulevat muodostumaan aivan toisenlaisiksi kuudennessa juurirodussa, ja se ei ole ollenkaan tällaista työtä rauhan ylläpitämiseksi, niinkuin meillä nyt on. Nykyisiin oloihin nähden meillä on vertailu siinä maailmassa, mitä meillä silloin on edessämme: kaikkien taiteellisten kykyjen kehittäminen. Ja samaten on sitten seitsemännessä juurirodussa. Mutta me tiedämme, että usein jotkut sellaiset ihmiset, joiden sielu ei vielä väreile näille sisäisille asioille, saattavat tuomita kaikkea korkeampaa kulttuuria, kaikkea korkeampaa kehitystä. He saattavat jopa nauraa sellaiselle ihmiselle, joka tahtoi olla taiteilija, joka tahtoi nähdä kaunista, joka tahtoi ympäröidä itsensä kauneudella. Me tiedämme, että on paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät ymmärrä, mitä ihmisen sisällä piilee ja mitä elämän sisällä piilee ja mikä elämän tarkoitus on. Mutta me, jotka olemme saaneet kuvan todellisuudesta, joiden

maailmankatsomus on sellainen, että se avaa meille näköaloja yli todellisen, me tiedämme, että melkein aina se, mitä sanotaan hulluudeksi, mitä nimitetään turhamaisuudeksi, jolle nauretaan, vielä tulee yleiseksi ominaisuudeksi, elämän välttämättömyydeksi. Ja niin meidän täytyy olla kiitolliset kaikesta. Meidän täytyy iloita kaikesta, mitä elämässä on. Sillä kaikki on kokemusta, ja kaikki se kokemus vie ihmiskuntaa eteenpäin. (*Ruusu-Risti* 6/1952)

Puhe 8.5.1911(?)

MUSIIKKI

Ja nyt on asia niin, että jos jotain olen kiihkeästi pienestä pitäen rakastanut, niin on se musiikkia. Musiikki on aina ollut minulle korkein ihanne elämässä täällä maan päällä. Lapsena saatoin haaveilla, että jos jotain tässä elämässä toimitan, niin tahtoisin soittaa ja laulaa ja olla musiikin kanssa tekemisissä. Ja muistan, kuinka nuorena ja koulupoikana aina elin kuin sävelten maailmassa. Läksyjä lukiessani minulla oli tapana kulkea edestakaisin huoneessa ja yhtäkkiä saatoin huomata, että olinkin johtamassa jotain suurta orkesteria. Tai mielestäni oli niinkuin orkesteri olisi soittanut ja minä kuuntelin soitontahtia ja säveleitä hengessäni. Mutta myöhemmin minun täytyi heittää kaikki haaveet ja sopeutua elämän todellisuuteen ihan toisella tavalla. Huomasin, että elämäntehtäväni oli toinen ja että minun täytyi jättää musiikki. Sentähden voin nyt sanoa, että olen musiikin jättänyt. Nimittäin siinä suhteessa, että en ole missään erikoistehtävässä musiikin ja sävelten kanssa tässä näkyväisessä maailmassa, vaan olen työskennellyt toisella alalla.

Sentähden on aivan totta tuo, että musiikki on nyt minulle vierasta. Minä tuskin enää osaan eroittaa kappaleita toisistaan. Se on kaikki mennyt hyvin hataraksi minun tajunnassani ja luulen, että olen aivankuin ottanut askeleen taaksepäin, mitä musiikin tietämiseen ja tahtomiseen tulee.

Mutta toiselta puolen musiikki ja sävelten maailma on minulle äärettömän rakas ja läheinen, niin että oikeastaan tahtoisin siitä hyvinkin paljon puhua, mutta kun minulla ei ole enää ollenkaan mitään teknillistä tietoa tämän maailman musiikista, niin en kykene millään tavalla puhumaan musiikista niin, että se kelpaisi asiantuntijoille.

Sentähden jos nyt muutamia ajatuksia lausun, ovat ne koristelemattoman yksinkertaisia, ja te saatte antaa anteeksi, että ne ovat näin oppimattomia ja lapsellisia ajatuksia. Tahdon kuitenkin jotain sanoa.

Jaan siis tämän puheeni neljään osaan. Toivottavasti ei tästä tule mitään pitkää puhetta, niin että ette väsy kuuntelemaan.

Minusta on aina tuntunut, että sävelten maailma on äärettömästi lähellä itse luomismysteriota. Aina kun kuulen musiikkia esitettävän, on jotain sielussa, hengessä, joka tahtoo ulos. Ja kaikki sävelten kuuleminen on aivankuin luovaa ponnistusta. Jos missään taiteessa, niin musiikissa tulee esille itse luominen, silloin kun musiikki on välitöntä ja säveltäjän omasta sydäimestä lähtenyt. Tietysti on se voinut tulla hänen sydämeensä muualtakin, mutta se voi olla helposti luomistuote, helpommin kuin missään muussa taiteessa. Siinä näkyy luomisen ponnistus ja riemu. Sillä musiikki on itse asiassa kaikista maagillisin taide, se on kaikista — nyt sanon jotain kummallista — se on kaikista ilmiöllisin taide. Se on tavalliselle silmälle näky-

mätön. Musiikin kuulee vain korvissansa ja kuitenkin on se mitä syvintä fenomenalisuutta. Se on aivan ilmiöllistä ja se on lähempänä luontoa eli Jumalaa luomistoiminnassa sentähden, että ilmiöllisyys on elävää. Se ei ole niinkuin joku kuva, joka on valmiiksi piirretty ja jota katsellaan. Mutta musiikki on yhtämittaa elävää ja elävästi luovaa ja muotoa hävittävää. Se on siten lähellä luomismysteriota.

Jos nyt muistatte erään seikan, joka on kaikille tuttu, niin sanokaamme, että meillä on jokin lasikuoppa. Jos tiedämme sen äänen ja soitamme sitä ääntä, saamme kuupan värähtelemään niin, että se menee rikki. Näin opetettiin fysiikassa. En ole sellaista nähnyt, mutta se pitää kait paikkansa. Ja mitä se merkitsee? Se merkitsee, että tuolla kuupalla on oma määrätty äänensä. Emme tunne sitä ääntä muuten, mutta jos saamme sen äänen kyllin voimakkaasti soimaan, niin kuoppa menee rikki ihan molekyyleihinsä. Näin on siis selvä asia, että tuollaisella lampunkuupalla on jokin määrätty ääni.

Mutta kun ajattelee, että koko maailmankaikkeus on yhdeltä kannalta katsoen elävää värähtelyä, vibratsionia, koko tämä näkyväinenkin maailma, niin ymmärtää, että jokainen esine tässä maailmassa on alituisesti vibratsionitilassa. Ja mitä se merkitsee toisella kielellä? Se merkitsee, että jokaisella esineellä ja oliolla on oma äänensä. Sanotaan, että jokaisella elävällä olenolla on myös oma äänensä. Ihmisessä on hirmuisen paljon atomeja, jotka värähtelevät. Silloin tarkoitetaan sitä ääntä, joka syntyy, kun kaikki ruumiit värähtelevät. Emme kuule sitä ääntä. Mutta jos voisimme kuulla sen, niin silloin meillä olisi tiedossamme sen ihmisen perusääni.

Ja nyt sanotaan sentähden kaikessa okkultismissa, että jos

tietää jonkun elävän olennon äänen, niin soinnuttamalla sitä ääntä saa sen olennon manatuksi. Okkultismissa sanotaan myös, että Mestari, jolla on joukko opetuslapsia, tietää jokaisen perusäänen. Ja vaikka opetuslapsi olisi missä tahansa, niin Mestari soinnuttamalla hänen perusääntänsä saa opetuslapsen heti tottelemaan.

Tästä meillä ei ole olemassa käytännöllistä tietoa, koska emme tunne toistemme perusääntä. Mutta pääasia on se, johonka tahdon nyt tulla, että jokaisella kappaleella ja oliolla on oma äänensä, joka elävästi kuuluu ulos maailmankaikkeuteen.

Ja jos nyt ajattelee musiikkia, niin mikä on esim. melodia? Se on juuri jonkun äänen kuuleminen, joka taas vaihtuu toiseksi ääneksi ja tulee lauluksi. Käyrä viiva, joka tekee kaikenlaisia koukeroita. Joka tapauksessa melodia on tällaisten eri äänien vaihtelua. Ja mitä se merkitsee? Se merkitsee, että nämä äänet ovat aina joittenkuiden määrättyjen esineiden tai olentojen ääniä. Toisin sanoen: jokainen melodia on yhtämittaisen uuden elämän luomista. Jokainen määrätty ääni vastaa jotain muotoa. Ja kun ääni vaihtuu, niin siitä tulee melodia.

Meillä on musiikissa kauniita melodioja, ja meillä on muutakin kuin ainoastaan kappaleita jostain värähtelystä ja laulusta sen omalla äänellä. Meillä on yhtämittainen yhteiselämä. Kaikilla elävillä olennoilla, jotka täällä elävät, on oma äänensä. Ja nyt huomaamme, kun vähän katselemme elämää, että jos luonnossa on enimmäkseen kuollutta, niin sitävastoin eläinten ja ihmisten — voi sanoa — epäsovut, ristiriidat ja disharmoniat, ne ovat niinkuin ääniä, jotka tarttuvat toisiinsa ja leikkaavat toisiaan ja ovat epäsopuisia. Niin on tämä elämä järjestetty. Sen tähden puhumme, ei ainoastaan ihmisistä ja olennoista, vaan

myös heidän joko onnellisesta tai riitaisesta yhdessäolostaan. Jos näemme jotain rumaa, niin sanomme, että tuossa on jotain, joka ei ole harmoniassa ympäristön kanssa. Sentähden syntyy disharmonioita ja se juuri tekee kaiken rumaksi. Samalla tavalla ihmiset eivät sovi yhteen kun heidän äänensä hankaa toisiansa, he ovat silloin disharmoniassa keskenänsä.

Ja nyt tiedämme, että musiikki ei ole ainoastaan sitä, että luodaan eläviä muotoja, vaan musiikki on ehdottomasti sitä, että melodiasta laitetaan harmonioja. Se on kaikista vaikuttavinta, jos saamme disharmoniasta syntymään harmonian. Kaikista suurin säveltäjä on se, joka osaa kaikista suurimman disharmonian viedä harmoniaan, pääasiaan. Se on kaikista merkittävintä luoda jotain, joka on rumaa ja disharmoonista, ja sitten henkeväällä rakkaudella sovittaa nuo ja saada sopusointuun. Se on suurinta taidetta elämässä, että osaa muuttaa tuskat ja vaivat sovuksi, riemuksi ja rakkaudeksi. Ja samalla tavalla me näemme musiikissa, että on suurinta taidetta osata rakentaa harmoniaa, — luoda ensin disharmoniaa ja ratkaista se sitten harmoniaksi. Se on suurinta luomistyötä.

Ja jos tahtoisii esittää jotain analogioja vielä, niin voisimme perustaa analogian melodiaa. Koska näemme, että melodia on kokoonpantu perättäisistä äänistä, sanomme, että melodiassa piilee aineen taika. Koko ilmenevän maailman salaisuus ja muodon viehätysvoima piilee melodian äänessä. Musiikin melodia on se aineellinen muoto, joka on välttämätön ja joka on voitettava ja jota on toteltava, joka näyttää, että tässä minä olen. Se on melodia musiikissa, joka on muodon yhtämittainen luominen. Ja se on aineen taika musiikissa. Mutta sitten on harmonia musiikissa ja se on hengen voima, taika ja viisaus.

Siis säveltäjän on välttämättä oltava henkevä ihminen. Jos hän tahtoo luoda musiikin melodian, ei hänen tarvitse olla muuta kuin sielullinen olento luodessaan sen. Sentähden ihmiset primitiivisellä asteella voivat huutaa ja laulaa. Mutta jos hän on todellinen säveltäjä ja musiikki-ihminen, niin ei hän tyydy yksistään melodiaan, vaan hänen täytyy luoda harmoniaa, hänen täytyy sitä löytää ja saada aikaan ja viedä disharmonia harmoniaan, loppupäätökseen. Se on henki, joka luo harmoniaa.

Mutta me otamme vielä askeleen edemmäksi ja sanomme, että melodia ja harmonia paljaana todellisuutena eivät vielä synnyttäisi mitään musiikkia, niinkuin ei vielä paljas henki ja aine synnytä maailmaa, ennenkuin tulee se luomisvoima, se elämän uhkuva ilmenemistähto, joka tulee esille kaiken ilmenyksen aikakautisena lakina, kaiken ilmennyksen alati uusimisena, joka näkyy meillä esim. yönä ja päivänä, kesänä ja talvena, jälleensyntymisessä y.m. Se on vuorottaisuuden ja rytmillisyyden laki. Ilman tätä luomisen nerokasta tahtoa ei olisi olemassa elämää, jos ei olisi se voimakas tahto takana, että kaikki aina uusiintuu, kunnes jotain saavutetaan. Ja se on rytmi. Sentähden rytmi on kolmas salaisuus. Nyt puhun aivan sellaista, joka on minulle luonnollista. Me näemme musiikissa kolme seikkaa ja ne vastaavat ainetta, henkeä ja alati uudistuvaa luomistahtoa. Nämä kolme yhdessä luovat maailman, niinkuin musiikki luodaan maailmaan.

Ja sitten on toinen pykälä se, että minusta tuntuu, että jos tahtoisimme oikein päästä musiikin syvyyden perille ja jos tahtoisimme luoda musiikissa jotain suurenmoista, niin täytyisi päästä kosketuksiin niin sanotun ”sfäärien harmonian” kanssa. Sillä ”sfäärien harmoniassa” syntyy aihe. Ja tässä meidän au-

rinkokunnassamme on jokaisella planeetalla oma äänensä. Jokainen planeetta ikäänkuin tanssii auringon ympärillä ja koettaa laulaa. Ja nyt meidän aurinkokuntamme ”sfäärien harmonia” on siinä, että kaikki tähdet laulavat yhdessä äärettömän kauniissa soinnussa ja aurinko soittaa. Jos tämän ”sfäärien harmonian” orkesterin yhteyteen pääsee, silloin on kosketтанut aivankuin itse musiikin syvimpiä juuria, on kosketтанut korkeimpien kollektiivisten logosten yhteisääntä, ja samalla niitä ääniä, joista heidän yhteinen äänensä on kokoonpantu. Ja me silloin olemme päässeet musiikin lähteiden luo, kaiken soiton ja laulun lähteiden luo. Ja silloin ei meillä voisi olla mitään loppua omalle säveltämisellemme, ei mitään, siitä lähteestä pulppuaa kaikki laulut ja soitot ja kun ne saapuvat meidän tajuntaamme, silloin henkemme lepää kauneuden sylissä.

En tahdo tässä sanoa, ettei kukaan osaisi päästä tähän yhteyteen. Arvattavasti on moni suuri säveltäjä päässyt koskeuksiin tämän planeetan perusäänen ja sävelen kanssa.

Ja tässä, niinkuin tiedämme, Madame Blavatsky antoi meille pienen viittauksen, kun hän sanoi, että okkultistin täytyy koettaa etsiä vastaavaisuus äänen ja planeetan välillä. Ja hän sanoo Salaisessa Opissa,* että luonnon perusääni on fa eli f. F on luonnon perusääni tässä meidän luomakunnassamme, tässä maapallolla. Nyt Madame Blavatsky Salaisessa Opissa esittää yhden kaavakkeen, jossa ei mainita Maata, vaan jossa planeetta Saturnus vastaa Maan ääntä. Siinä skaalassa, jossa äänet ovat: c, d, e, f, g, a, h, — siinä skaalassa tulee aurinkospektri muodos-

* [*Salaisessa Opissa*, = 'Salaisen Opin III osassa'. Ks. H. P. Blavatsky: Eräitä elämän okkultista filosofiaa käsitteleviä kirjelmiä (1958) s. 40 tai H. P. Blavatsky: Collected Writings, Vol. XII, s. 550.]

tumaan siten että se alkaa punaisesta, joka on c, do. Sitten oranssi (d, re), sitten keltainen (e, mi), viheliäinen (f, fa), sitten seuraa sininen, joka siis vastaa g:tä (sol), sitten seuraa tummansininen indigo, joka vastaa a:ta (la). Ja sitten seuraa vielä violetti, joka vastaa h:ta (si). Ja tämä skaala on myös silloin sopusoinnussa Madame Blavatskyn planeettojen kanssa. Niinkuin muistamme, on hänen esittämässsänsä skaalassa c punainen ja vastaa planeetoista Marsia, oranssi d vastaa aurinkoa, keltainen e Merkuriusta, vihreä f Saturnusta. Nyt huomaamme, kuinka tämä analogia pitää paikkansa meidän silmissämme, sillä meidän luontomme perusväri on viheliäinen f Saturnus, sininen eli g planeetta vastaa Jupiteria, tummansininen eli indigo a vastaa Venusta, violetti h on Kuu eli Luna. Nämä analogiat, jotka Madame Blavatsky esittää Salaisessa Opissa, ovat hyvin paikallaan, sillä ne voivat avata meille suurenmoisia näköaloja. Näitä voisi mietiskellä, varsinkin se, joka sattuu olemaan säveltäjä. Voisi mietiskellä niinkuin mysteriota ja siten päästä kukaties lähelle ”sfäärien harmoniaa”. Mielestäni on muistettava, että nämä äänet c d e f g a h ovat tämän maan päällä enemmän ikäänkuin symbooleja. Minä en sano, että ne ovat ne äänet, jotka ovat perusäänet tällä planeetalla. Minä uskon, että meidän planeettamme perusääni on skaala, josta meillä ei ole tietoa, mutta jota täytyy symbolisesti ymmärtää. Sillä koko ratkaisu ei ole siinä, että pitää skaalasta kiinni. Meidän täytyy päästä tuon skaalan kautta toiseen todellisuuteen.

Sitten tulee kolmas kohta, ja se liittyy siihen toivomukseen, joka lausuttiin samalla kun pyydettiin minua puhumaan tästä aiheesta, siihen toivomukseen, että antaisin jonkun aiheen tutkimukselle, piirtäisin jonkun linjan, jota pitkin voitaisiin tässä

Vega-looshissa tutkia musiikkia. Ja minun täytyy silloin sanoa, että luulisin, että olisi hyödyksi ja opiksi, ei ainoastaan Vega-looshille, vaan ihan meille kaikille, jos ruvettaisiin Vegassa tutkimaan musiikkia historialliselta kannalta. Nimittäin että tutkittaisiin, millä tavalla musiikkia on eri kansoissa eri aikoina ilmennetty, tutkittaisiin niin paljon kuin tiedämme, minäläinen on musiikki ympäri maapalloa eri sivistyksissä ollut. Nythän meillä alkaa olla kaikenlaisia tietoja toistenkin kansojen musiikista ja sen kehityksestä, sekä myöskin oman musiikkimme kehityksestä. Ja minä uskon, että jos te täällä Vega-looshissa valaisisitte meitä näillä asioilla, voisi siitä olla sekä iloa että hyötyä kaikille. Tietysti voitte saada ohjausta ulkopuolisilta musiikki-ihmisiltä, jotka jo tuntevat näitä asioita. Minä avasin kerran erään suomalaisen kirjan ja selailin sitä. Se oli suomalaisen musiikkimiehen, professori Klemetin musiikinhistoria, ja näin, että siinä oli paljon musiikkiesimerkkejä juuri eri kansojen laulusta ja soitosta, niin että siitäkin voisi paljon oppia. Mutta luonnollisesti voisi saada enemmänkin tietoa noista lauluista ja monenlaisista sävellyksistä. Näitä voisi kuoro oppia laulamaan ja sillä tavalla voisi aina saada opettavaisen ja tieteellisen esityksen siitä, mitenkä on eri kansoissa ja kulttuureissa musiikkia harjoitettu, mitenkä on ihmisrinta laulanut lauluja. Mielenkiintoista olisi kuulla esimerkiksi jotain havaijilaisten ja neekerien lauluja. Se olisi hyvin ihmeellistä. Jos ei ole olemassa muita kuin yksiäänisiä lauluja, niin saataisiin kuulla niitä. Mutta voisi myöskin ajatella, että joku musiikki-ihminen säveltäisi melodialle harmoonisen säestyksen, niin että melodia astuisi elävämpänä näkyviin.

Tuollainen ajatus on minussa herännyt, kun Kansallis-

looshissa on alettu esittää näytöksiä vanhoista kansoista. Samalla tavalla koetettaisiin esittää eri kansojen ja kulttuurien lauluja ja mahdollisia sävellyksiä.

Tämän minä uskallan laskea teidän sydämillenne ja tietysti ne, jotka ovat asiantuntijoita alalla, voivat arvostella, onko tällaisessa ajatuksessa järkeä ja voiko sitä toteuttaa. Se on vaan sellainen ajatus, joka minussa elää.

Neljäs pykälä on se, että minä kuulin puhuttavan — en ole kuullut sitä sävellystä itse — mutta kuulin puhuttavan, että muuan ranskalainen teosofi ja tutkija Edmond Bailly on säveltänyt ikäänkuin uudestaan erään vanhan egyptiläisen laulun, laulun, joka oli omistettu planeetoille ja samalla niille ääntiöille, joilla ilmennetään maan ilontunteita, siis kaikille vokaaleille. Hän esitti sen Pariisin kongressissa vuonna 1906. Kuoro lauloi huilujen ja harppujen säestämänä tuon egyptiläisen vokaalilaulun, joka oli omistettu planeetoille. Se herätti suurta innostusta kongressissa. Säveltäjän mielestä huilun ja harpun sijasta voi olla myös harmonio ja piano. Niin että jos me koetamme sitä esittää, jos se nimittäin kannattaa ja siinä olisi jotain, niin silloin ei tarvitsisi soittaa huilua ja harppua, vaan harmoniota ja pianoa. Hän on itse — tuo Edmond Bailly — nimittänyt sävellyksensä ”Vokaalien lauluksi”.

Ja minun neljäs pykäläni oli tämä, että olen nyt tuonut mukani vihkosen, jossa hän kertoo tästä vokaalien laulusta ja jossa on laulun nuotit, ja pyydän saada lahjoittaa sen Vega-looshille, niin että voitte arvostella, onko siinä mitään. Mutta jos te oikein tutkitte niitä nuotteja, niin ehkä löydätte jotain. Joka tapauksessa luulen, että siinä on ajatus, että voisi yrittää esittää erilaisten kansojen musiikkiesityksiä, ja että tässä on

yritetty jotain egyptiläistä. Mutta tämä on sellainen omituinen yritys, että itse voitte sitä katsella.

Opiskeluesitelmä 4.5. 1930

Näkö on yhteydessä tulen eli valon kanssa; se on niin selvä asia, ettei siitä tarvitse puhua. — Mutta salaperäisemmältä kuulostaa, kun sanomme, että kuulo on yhteydessä eetteriin. Vanhat kansat yhdistäessään kuulon ja eetterin olivat totuutta lähellä, sen huomaamme siitä, että kuulolla ja kuulemisella on syvempi sisältö. Sillä kuinka me voisimme ajatella pelkkää kuulemista, kun puhumme esim. musiikista? Jos musiikki olisi vain ilma-aaltojen vaikutusta meidän korviimme, niin kuinka ymmärtäisimme musiikkia, sillä sehän on ennen kaikkea sielukasta. Ne ilma-aallot, jotka panevat meidän korvamme värähtelemään, ovat niin sielukkaita, että kysymme, kuinka me ihmiset voisimme luoda sellaisia ilma-aaltoja, ellei kuulo olisi meissä kuin sangen salaperäinen sisäinen aisti?

Jos kysytte keltä säveltäjältä tahansa, hän sanoo, että hän kuulee nuo sävelet itse ensin. Jos hän säveltää laulun, ei hän ajattele, että hän panee ilma-aaltoja värähtelemään, jotka ovat niin ja niin pitkiä, eikä niin, että hän ajattelee asettaa tunnetta tai ajatusta ilma-aaltoihin, vaan hän kuulee sisässään taivaallista musiikkia, kun hän kuulee esimerkiksi jonkin laulun laulettavan. Se vaikuttaa hiljaisuudessa, toisella tasolla; sitten hän tuo sen esille täällä. Kaikki soittimet ovat epätäydellisiä; ne eivät saa esille sitä, mitä hän kuulee, sillä hän on kuullut paljon hienompia ääniä. Hän voi esim. kuulla c:n ja d:n välillä kolme

ääntä, eikä kaksi. Kun hänellä on tarkka musiikkikorva, hän kuulee paljon enemmän ääniä sisässään kuin mitä hän saa fyysisesti esille. Ne ovat kuuloaistimuksia, ja ne ovat tekemisissä muun elementin kuin ilman kanssa, koska hän ei saa esim. viulusta sellaisia ääniä, kuin hän tahtois. Sentähden me voimme tajuta ainakin järjellämme, että kuulo on aistina tekemisissä jonkin muun elementin kuin ilman kanssa.

(Henkiseen tietoon, ss. 55–56)

Kuuleminen kehittyi meissä pikemmin ja varhemmin, sentähden oma aktiivinen sielu-elämämme pukeutui äänien muotoon. Kielemme oli semmoista, jota me tänään voisimme sanoa lauluksi. Laulamalla ilmaisimme silloin tunteemme, niin hyvin ilomme kuin surummekin, toisin sanoen: vokaaleilla, ääntiöillä. Samalla olimme tietoisia jonkinlaisista näköaistimuksista, väriäaltoiluista eli valovälähdyksistä. Saatoimme myös nähdä ja tuntea, että laulaessamme meistä meni ulos kuin erivärisiä säteitä ja valomuodostumia. Ja juuri tämän tajuamisemme nojalla me saatoimme ottaa vastaan opetusta korkeilta opettajilta. Nämä näet opettivat meitä laulamaan kiinteämmin, niin sanoaksemme kristallisoidummin. Itse kykenimme vain huutamaan, mutta viisaiden johdolla opimme synnyttämään kauniita ääniä, jopa säveliä, niin että ”puheestamme” todella tuli meloodinen tunteenpurkaus.

Kummallista kyllä, meillä ihmisillä on vielä tänä päivänä äänten kieli yhteisenä kielenä. Olemme tietysti sitä enemmän kehittäneet, mutta olemme juuri siinä kielessä lähellä sitä alku-

peräistä kieltä, jota opimme viisailta. Jos näkymättömässä maailmassa jotain ilmaisemme, voimme sen yhä lausua laululla, sielumme soinnulla. Onhan deevoja, enkeliolentoja, haltioita, jotka puhuvat laulun ja soiton välityksellä. Kun he jotain sanovat meille, kaikuu se korviimme kuin kaunis laulu tai orkesterisoitto tai harpunsävel.

Tämä alkuperäinen laulukieli ei luonnollisesti ollut meillä ihmisillä yhtä kehittynyt kuin jumalolennoilla ja mestareilla, mutta jotkut meistä yrittivät siinä enemmän kehittyä, ja he syntyvät ehkä nyt suurina säveltäjinä, neroina. Useimmat ihmiset eivät oppineet ”taiteilijoiksi” laulussaan, mutta jokainen osasi laulun aakkoset ja vielä tänäpäivänä soi jokaisen sielussa sävel.

Onhan nykyisessä sivistyksessämme kaikissa kielissä yhteinen kirjoitus laululle. Kuka tahansa, joka ottaa nuotit käteensä, laulaa samalla tavalla, samalla melodialla. Ja kaikki ihmiset myös ymmärtävät säveleen samalla tavalla. Kun laulu ilmaisee surua tai riemua tai kaihoa, ymmärtää jokainen sen säveleestä, jota vastoin paljailla sanoilla ilmaistua ajatusta ihminen ei ymmärrä, ellei tunne kieltä.

— — —

Kun laulukielen aikana näimme värivivahduksia, jotka menivät meistä ulos tai tulivat meitä kohtaan toisten puolelta, olivat ne alussa perin muodottomia, pilventapaisia ja me ihmettelimme, että viisaat opettajat saivat omiin lauluihinsa semmoista merkillistä voimaa ja vaikuttavaisuutta, joka puki ne loistaviin ja täsmällisiin muotoihin. Vaikkemme ensin tajunneet muotoja sinään, — tunsimme vain niiden vaikutuksen —, opimme vähitellen tajuamaan ja havaitsemaan niitä. Ensin ne olivat mieles-tämme kuvioita, kolmioita, ympyröitä, neliöitä, j.n.e., sitten al-

koivat tulla kappaleiksi. Perspektiiviaisti heräsi askel askelelta ja samalla silmämme aukenivat näkemään fyysillistä maailmaa.

(Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus, ss. 8-9)

Runoilijamme, kirjailijamme, taiteilijamme ovat salaperäisten voimien alaisia; näyttelijä, joka näyttelee hyvin, on inspiratsiionin vallassa. Inspiratsioni tulee alitajunnan kautta, vaikka sen alku on Kristuksen vaikutuksessa korkeampaan järkeen, mutta jos inspiratsioni ei pääse puhkeamaan päivätaajunnan kautta, vaan jos sen on pakko laskeutua manaloihin, vie se hulluuteen, hulluihin tekoihin. Sentähden psykologia meidän aikanamme kallistuu siihen, että hulluus, rikollisuus ja nerous ovat lähellä toisiaan, koska niissä alitajuiset voimat näyttävät niin suurta osaa. Ainoastaan normaali-ihmiset, jotka elävät vain päivätaajunnassaan ja joilla ei ole liikaa vetäymystä ei hyvään eikä pahaan, ovat täydessä järjessään ja terveitä olentoja. Kaikki muut, jotka ajatus- ja tunne-elämässään ovat liian heikkoja ylläpitääkseen tasapainoa, esiintyvät joko luovina neroina tai rikoksen tekijöinä tai tulevat hulluiksi. Tämä johtuu kaikki planeettavoimien vaikutuksesta, siitä, että ihmiskuntamme alitaajunnassa yhä vaikuttaa kosminen Kristus planeettojen kautta astraalisina voimina, joskin Kristuksen jälkeen on vähän helpottanut niin sanoaksemme.

Dionysoksen ja Apollonin nimillä voimme symbolisoida noita kahta alitajuista voimaa ihmiskunnassa. Se virtaus, mikä on enemmän aistillista laatua ja saa aikaan tasapainon puutetta

tunne-elämässä, se on symbolisoitu nimellä Dionysos; toinen virtaus, joka vaikuttaa alitajunnassamme hyvänä, tasoittavana, sopusointuisena voimana, on symbolisoitu nimellä Apollon. Apolloniset voimat tulivat ihmiskuntaan alitajunnan kautta, mutta herättävät korkeampia inspiratsioneja, tunteita ja ajatuksia. Ne voimat ovat harmoniaa, kauneutta, ihanuutta personalisessa tajunnassamme ja niitä voimme jokainen hyvin ymmärtää. Niitä voi myös nimittää Väinämöis-voimiksi. Ja hyvänä symbolina Apollon- ja Väinämöis-voimien hengestä on se soittokone, joka kreikkalaisilla oli lyyra ja suomalaisilla kantele, sillä juuri nämä kieliäänet, jotka värähtävät kellomaisesti, ovat apollonisia, Väinämöis-ääniä ja kuuluvat n.s. mentaali-tasoon.

Dionysos-voimat taas ovat alitajunnan tunnevoimia, joita tietysti voidaan ohjata hyvään, vaikka ne helposti luisuvat pahaankin. Primitiivisissä uskonnoissa harjoitettu ekstaasi on yhteydessä Dionysos-voimien kanssa. Lappalaisilla oli noitarumpuja, joita lyötiin ja joiden ympärillä tanssittiin — dervishit tänäpäivänä tekevät vielä niin -ja tanssijat joutuivat haltiotilaan. Kun lappalaisnoita tai shamaani lankeaa loveen, hän poistuu ruumiistaan ja voi mennä vainajien luo tai toiseen paikkaan tässä fyysillisessä maailmassa ottamaan selvää asioista. Sellaistahan kerrotaan lappalaisnoidista. Näistä Dionysos- eli Lemminkäis-voimista on niinkään olemassa vertauskuvallinen soitin nim. torvi, sillä niiden tunteille on kuvaavin ääni, joka kulkee linjassa eteenpäin ja on pitkä. Kaikki luonnonkansat rakastavat yksitoikkoisia, lumoavia ääniä, jotka kaikuvat ja kauan kuuluvat samanlaisina. Ne ovat astraalisia omalta luonteeltaan. Nykyaikainen musikaalinen ihminen voi nimittää toista

soittokappaletta dionysosmaiseksi, toista apolloniseksi, — mikä ei suinkaan merkitse, että toinen on huonompi kuin toinen. Dionysosmainen soitto voi olla suurta, valtavaa, traagillisia, ja se tuntuu meistä luonnonvoiman kaltaiselta, nerokkaalta, repäisevältä, kun taas apolloninen taide nostaa meidät harmoniaan, taivasiin, niin että autuaallinen onni tuntuu koko meidän olemuksessamme.

(Kristuksen tutkimaton rikkaus, ss. 62–65)

Tuoni tekee työtään meikäläisissäkin riveissä. Helmikuussa jättivät ruumiillisen tomumajansa säveltäjä, professori Oskar Merikanto ja runoilija Aarni Kouta.

Oskar Merikanto ei ollut Ruusu-Risti-seuran jäsen, mutta vanha teosofi, joka aikoina ennen maailmansotaa säännöllisesti kaikissa juhlatilaisuuksissamme antoi loistoa ohjelmalle mestarillisella pianonsoitollaan sekä sooloesiintyjänä että säestäjänä lauluissa ja melodraamoissa. Muutamia sävellyksiään hän loi varta vasten teosofisiin tarkoituksiin; mieleeni muistuvat seuraavat: ylimaallista rauhaa uhkuva melodraama ”Bhagavad Gita”, joka ensi kerran esitettiin Helsingissä teosofisessa iltamassa huhtikuun 6 p:nä 1908; tunnelmikas melodraama ”Rakkaudelle” (P.E:n sanat), joka valitettavasti esitettiin vain yhden kerran Helsingissä teosofisessa vuosijuhlissa toukokuun 16 p:nä 1910, koska säveltäjä ei liene kirjoittanut ”puhtaaksi” musikaalista, perin vaillinaista konseptiaan; ja suurenmoinen kantaatti ”Kuoleman kunniaksi” (P.E:n sanat), joka esitettiin eurolpalaisessa teosofisessa kongressissa Tukholmassa kesä-

kuun 15 p:nä 1913 ja siellä voitti kaikkien sydämet.

Kerron tässä kantaatin alkuhistorian semmoisena kuin sen kuulin säveltäjän omasta suusta. Merikanto oli monta vuotta kirkon urkurina toimiessaan ajatellut kuolemaa ja ajatellut, että tavallinen käsitys kuolemasta ja vainajien hautaansaattamisesta epäilemättä oli väärä; hänen tunteitaan se aina oli loukannut. Hän oli monta vuotta ikävöinyt elämäнкäsitystä, joka selvittäisi enemmän kuoleman asioita, ja kysynyt mielessään, eikö kukaan voisi sitä probleemia kauniimmin käsitellä.

Silloin hän kerran joulukuussa 1904 kulkiessaan kirjakaupan ohi näki akkunassa kirjan ”Mitä on kuolema?” ja pujahti heti ostamaan sen. Lukiessaan sitten kirjaa kotonaan hän mieltäytyi siihen ja sivu sivulta hänen innostuksensa kasvoi, sillä siinä oli niitä tunteita ja ajatuksia, joita hän oli hapuilemalla hapuillut kykenemättä niitä tajunnassaan selvittämään. Tullessaan lukuun ”Kuoleman kunniaksi” alkoivat sävelet hänen sielussaan soida, nousten ylistys- ja kiitoslauluksi kuoleman majesteetille. Inspiratsioonissaan hän silloin jo merkitsi kirjan reunaan: tuo on kööriä, tuo yksinlaulua, tuo lausuntaa j.n.e.

Siitä saakka Merikanto kantoi mielessään sävellystä, vaikkoei hän sitä paperille osannut kirjoittaa ennenkuin talvella 1912—1913, kun oli Tukholmasta päin tullut pyyntö ja kehoitus, että teosofi-säveltäjä loisi jotakin kansainvälistä kongressia varten.

Semmoinen sävelten ruhtinas kuin Oskar Merikanto ei tosiaankaan ole turhaan elänyt. Aineellisilla arvoilla ei punnita eikä mitata sitä henkistä apua, minkä hän on Suomen kansalle ja sen nousevalle sivistykselle antanut. Semmoisesta ihmiselmästä täytyy jokaisen iloita ja kun kuolemassa fyysillinen persoonallisuus etsii lepoa, on lepo hyvin ansaittu, ja henkiminä

kohoo säveltensä täyttämään taivastilaan lisätäkseen näkymättömän maailman sopusointua ja kauneutta ja auttaakseen sen asujaimia, samalla itse kasvaen ja kehittyen uusissa inspiratsioineissa ja valmistuen uutta maallista työkautta varten. — *Ruusu-Risti* 1924, ss. 83–84

(Tietäjän Aarteisto II, s. 309)

Helsingin Ruusu-Ristissä vietimme helmikuun 16 p:n looshikokouksessa suuren säveltäjämme Erkki Melartinin viisikymmenvuotisjuhlaa. Ilta kului huomaamatta puoliyöhön elämäniloisen tunnelman yhä vain kohoutuessa. Ohjelma oli rikas: soittoa, laulua, melodraamaa, puheita, kahvia ja keskustelua. Annikki Uimonen lauloi Melartinin sävellyksiä ja Thure Åberg Melartinin sovittamia karjalaisia kansanlauluja, ja laulun taikavoima vapautti sielut lentoon. Hilda Pihlajamäki esitti Melartinin säveltämän melodraaman ”Neitsyt Maarian rukous”, Piippa Heliön säestämänä. Puheita pitivät kunniavieraalle Jussi Snellman, Thure Åberg, allekirjoittanut y.m., ja Erkki Melartin vastasi. Koska edellisenä päivänä olin kuullut Melartinin kuudennen sinfonian, en voinut olla kertomatta vaikutelmiani siitä. En aio tässä niitä toistaa, se vain olkoon mainittu, että sävellys oli mielestäni todistus Melartinin korkeasta inspiratsionista, joka ei ollut lähtöisin kolminaismaailmasta, vaan hengen puhtailta ylängöiltä. Se oli niin sanoakseni kosmista inspiratsionia, ja sentähden sitä saattoi tulkita eri muodoissa, eri avaimilla — kosmogoneettisesti, psykologisesti, musikaaliseen esteettisesti j.n.e. — kaikupohjan ja äänten langan jäädessä sa-

maksi kaikissa eri tulkinnoissa. Semmoinen inspiratsioni on vain mahdollista säveltäjälle, joka samalla on mystikko, ja säveltäjä itse painostikin puheessaan omaa ruusuristiläisyytään. — *Ruusu-Risti 1925*, ss. 103–104.

Tietäjän aarteisto II, s. 306

KIRJALLISUUS

Mutta myytin synty saattaa käydä päinsä toisellakin tavalla. Sen saattaa luoda runoilijan inspiratsioni, jota tietäjän sana on hedelmöittänyt. Ken sitten on runoilija? Väinämöinen kuvaa häntä Kalevalassa parilla sattuvalla sanalla. Kun Joukahainen kiusaa Väinämöistä näyttämään tietäjätaitoaan, torjuu tämä vaatimattomasti: ”Mitäpä minusta onpi laulajaksi, taitajaksi; ain' olen aikani elellyt näillä yksillä ahoilla, kotipellon pientarilla kuunnellut kotikäkeä.” Eivätkö nämä sanat selvästi ilmaise Väinämöisen ajatusta? Tätä hän tietäjä-vaatimattomuudessaan väittää: ”enhän minä ole mikään tietäjä enkä mahtimies; tuommoinen olen vain haaveellinen runoilija”. Sillä hänen sanansa tarkasti kuvailevat runoilija-personallisuuden tunnusmerkit: ihmeellinen kiintymys kotiin ja isänmaahan, intuitiivinen kotimaan luonnon ymmärtämys ja sen kautta oman kansan hengen tuntemus. Tietysti Väinämöinen sanoillaan kuvasi itseäänkin, sillä olihan hänkin runoilija Jumalan armosta. Mutta sillä hetkellä hänen sanansa salasivat sen, että hän tiesi olevan-

sa paljon muutakin kuin runoilija.

Runoilija on sielullisesti lähinnä tietäjää. Tietäjä voittaa runoilijankin itsessään, mutta runoilija on aina mielikuvituksensa vallassa. Alfred de Vigny kuvaa runoilijan sielua monisanaisesti, mutta elävästi; lainaan tähän pari lausetta: ”Tunne on hänellä synnynnäisesti niin syvä ja läheinen, että se lapsesta lähtien nostattaa hänet tahtomattaan haltioihin, upottaa herkeämättömiin haaveiluihin ja loppumattomiin sepityksiin. Mielikuvitus pitää hänet ylinnä kaiken hallussaan. Hänen vahvarakenteinen sielunsa säilyttää kaikki asiat laajassa muistissaan ja arvostelee niitä terävällä oikeamielisyydellä; mutta taivasta kohti noustessaan hänen mielikuvituksensa tempaa mukaansa muut kyvyt yhtä vastustamattomasti kuin ilmapallo vie mennessään gondoolin. Pienin sysäys saa sen liikkeelle, heikoin henkäys lentoon; siinä se harhailee avaruuden teillä, joilla ei ihminen ole astunut. Syvästi hänen sieluunsa juurtuu tämä ylevä tapa paeta tuntemattomiin maailmoihin.” [*Alfred de Vigny, Chatterton, drame en trois actes*] Tietäjän ylhäistä tietoa ja näkemystä vastaa runoilijassa jumalallinen mielikuvitus. Entä mielikuvitus, mikä se on? Luonnon järki itsetiedottomana ihmisen sielussa, hengen luova voima laskeutuneena sieluun vallattomana ja vapaana, ilman tietoista ohjaajaa. Mutta tosi runollisessa inspiratsioonissa salainen ohjaaja sitä hillitsee, kuten jokainen runoilija voi todistaa ja niinkuin Platon sanoi: runoilijat lausuvat suuria ja viisaita asioita, joita eivät itse ymmärrä. Toisin sanoen runoilija tottelee tietämättään sielunsa antaumuksessa hengen organisoivaa lakia luonnossa, niin että jokainen todellinen runoteos kuvaa, joskin heikosti, maailmoiden sisäistä järjestystä ja eloa. Ja täten jokainen runoteos on pyhä ja tavallaan

myytti, jota käy sisäisestikin tulkitseminen.

Sampotarun on mielestäni kuvaava esimerkki siitä, miten runollinen mielikuvitus antaa muodon salaiselle tiedolle. Sampotarun ydin on kertomus ihmeellisestä, onnea tuottavasta, auringona loistavasta taikakalusta, joka on ryöstetty ja kätkeyty kaukaiseen maahan, mutta nyt on vaivalla ja vaikeudella voitettava takaisin oikeille omistajille. Eikö ole helppo käsittää, kuinka semmoinen taru on syntynyt? Runoilijalla on tietäjäystävä, jota hän rakastaa ja johon hän luottaa; ystävältään hän kuulee monenlaisia merkillisiä asioita: ihmisen henki on kotoisin sankarimaasta, missä vallitsee ainainen kesä ja ainainen päivä; syntyessään tänne maan päälle hän kadottaa alkuperäisen puhtautensa ja loistonsa, mutta sankariluonne taistelee, kunnes voittaa sen takaisin; ja kun hän on voittanut, hän loistaa kuin aurinko. ”Mikä se loistaa ja mistä tiedät?” kysyy runoilija ihmeissään. ”No ihminen itse se loistaa kuin kirkas päivä”, vastaa hänen ystävänsä ja piirtää kädellään ison kaaren ilmaan; ”tietäjän silmällehän tuo näkyy ihmisen elämän tuli monen kirjavana. On siinäkin kirjaa, josta monet tiedot luetaan. Ja on siinä pyörteitä ja tuulispäitä kuin missäkin myllyssä. Mutta kun se on auringoksi saatu paistamaan, silloin on ihmisen hyvä olla.”

Tällä tavalla tietäjä puhuu siitä, jota nykyajan okkultisessa kirjallisuudessa tunnetaan *auran* nimellä, ja runoilija ymmärtää häntä intuitiivisesti, joskin hämärästi. Arvatenkin tietäjä itse käyttää tuosta loistekehästä salaperäistä nimitystä *sampo*, mutta runoilijan mielikuvituksessa siitä muodostuu yliluonnollinen taikaesine, jonka puolesta kannattaa lähteä taisteluun ja sotaan. Sillä se antaa tietoa ja valtaa, se tuo ihmiselle onnen ja rikkau-

den. Ja ennen pitkää alkaa sampotarun syntyä runoilijan sielussa, ja uusi myytti on muodostumassa — myytti, jumalaistaru, koska se, syntyneenä runollisen inspiratsioonin ajossa, antautuu mytologisen tulkinnan esineeksi. Sentähden kuuluu sääntö: kuta eheämpi taiteellisesti, sitä rikkaampi salatieteellisesti. Taru on tiedettä taiteen muodossa.*

Runoilijan taiteellinen toiminta on muodollisesti kotoisin samasta maailmasta, jossa ihmissielun ”tiedoton” asuu. ”Tiedoton” eli alitajunta, joka toimii unissamme ja jota psykoanalytikot tutkivat, on olemukseltaan dramatisoivaa mielikuvitusta, joka tottelee omia luonnonlakejaan ja jonka hallitsemana runoilijakin taivaisten työnsä suorittaa.

(Onko Kalevala ”pyhä” kirja?, ss. 77-83)

Vasta vuonna 1902 voin sanoa, että pääsin kiinni Suomen kielen hengestä. Tämä tapahtui ”Haaveilijaa” kirjoittaessa, ja herättäjäni oli — Aleksis Kivi. Hänen verrattomat nerontuotteensa — ”Seitsemän veljestä” ennen muita — avasivat silmäni näkemään, avasivat sydämeni tajuamaan Suomen kielen aavistamattomia ihanuuksia.

(Teosofisia muistelmia, s. 79)

* [Tätä aihetta Ervast käsittelee myöhemmässä artikkelissaan *Hakaristi*, kirjassa *Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus*, ss. 12-21. Siinä hän sanoo, että sampo ei tarkoita niin paljon auraa kuin tshakroja eli lotuksia, joista joogakirjallisuus puhuu.]

Kuka meistä nykyajan suomalaisista olisi tunnustamatta Aleksis Kiven suuruutta? Kuka ei myöntäisi, että hän on suomalaisen kaunokirjallisuuden ensimmäinen ja monen mielestä vieläkin voittamaton nero? Ei kukaan ole Kiven jälkeen luonut semmoista mestariteosta romaanin alalla kuin on ”Seitsemän veljestä”, jonka omaperäisyys, tuoreus ja rauhallinen voima satojen vuosien perästä on vaikuttava yhtä välittömästi kuin tänään. Entä hänen runojensa viehkeä herkkyyys ja henkevä haaveellisuus, hänen näytelmänsä henkilöiden sielullinen tarkka-
piirteisyys ja mehevä realistisuus, hänen vuoropuhelujensa ver-
raton kieli, hänen huumorinsa syvä suomalaisuus! Teosofit voivat löytää paljon tuttua ja kotoista hänen — kuten kaikkien suurten runoilijoiden — maailmankatsomuksesta: hänen käsityksensä jumalasta ja luonnosta, ikuisesta elämästä ja tuonela-
sta osottaa, että hän oli panteismiin taipuva mystikko. Ja koska mystikon tie henkiseen kehitykseen usein on niin sanoakseni realistisesti radikaalisempi kuin esim. okkultistin, on Kivikin antanut kuvan oman tiensä perussävelistä kertomuksessaan ”Seitsemän veljestä”.

Tietäjä 1916, s. 146

Syvän ja unohtumattoman vaikutuksen teki Kiven ihana ”Lea” teosofisten taiteilijain tulkitsemana. Siinä todella Kivi osottautuu kaiken muun ohella myöskin suomalaisen kaunokirjallisuuden ensimmäiseksi suureksi nykyaikaiseksi mystikoksi. Niin Psykologisen sattuvasti hän kuvaa Lean sisäisiä voittoja ja hänen isänsä järkyttävää kääntymystä, antaen Jeesuksen kaikkivoittavan hyvyden vaikuttaa niiden aiheuttajana.

Tietäjä 1917, s. 392

[Eino Krohnin laatima sanomalehtiselostus Pekka Ervastian esitelmästä vuodelta 1921 -julkaistu Helsingin sanomissa]

Aluksi huomautti P. E., miten Kiven tuotantoa ja eritoten Seitsemää veljestä aikaisemmin — esim. prof. Ahlqvist — oli arvoستeltu ankarasti. Mutta meidän päivinämme on yhä enemmän alettu ymmärtää sen suurta arvoa. Sitten siirtyi P. E. kuvaamaan sitä tunnelmaa ja näkökantaa, jonka hän itse oli saanut Kivistä ja hänen pääteoksestaan ”Seitsemästä veljeksestä”.

P. E. oli heti ensimmäistä kertaa nuorena lukiessaan ”Seitsemää veljestä” tuntenut, että se oli neron tuote, neron, jonka saattoi asettaa muiden maailmankirjallisuuden nerojen rinnalle. Hän näki siinä, mikä nerolle on ominaista, yksinäisen totuuden etsinnän, muukalaisuuden yhteiskuntaan ja ulkonaiseen elämään nähden ja ennenkaikkea johtavana lankana voittamattoman halun itsenäiseen luomistyöhön. Hän näki siinä Kiven syvän hengen kaipuun suorittaa tehtävänsä Suomen hyväksi, ratkaista probleemi, miten elämä oli elettävä kätkeytyneenä tai ilmaistuna elävän realistisen kansankuvauksen muodossa.

Tavallinen selitys ”Seitsemän veljeksen” sisällöstä on, että se kuvaa, miten nämä veljekset oppivat huomaamaan, että heidän alkuperäinen raakalaiselämänsä korvessa ei tyydytä heitä, jonkatähden he palaavat takaisin järjestyneen yhteiskunnan hoiviin.

P. E:n mielipide on toinen. Hänestä ”Seitsemän veljestä” kuvaa sitä, että ihmisten täytyy oppia itsenäisiksi, heidän täytyy oppia luomaan jotakin uutta ja omaperäistä. Niinkauan kun eivät sitä tee, ovat he joukkosielun, joukkosuggestion alaisia. Mutta tästä itsenäistymisestä johtuu eristyminen yhteis-

kunnasta. Se ei merkitse samaa kuin bolshevismien ja anarkismin asettuminen yhteiskunnan ulkopuolelle, vaan neron luonnollista eristymistä ja vieraantumista jostakin, joka ei voi häntä kahlehtia.

Mutta tulee sitten kysymys, miksi kirja loppuu, kuten se loppuu, veljesten palaamisella yhteiskuntaan. P. E:n mielestä tämä on merkinä Kiven hengen väsähtymisestä. Puute ja ruumiillinen heikkous, yksin- ja hyljättyäolontunne painoivat raskaasti Kiven mieltä. Hän ei jaksanut viedä kysymystä loppulliseen ratkaisuunsa, mutta hän tunsi, että se oli loppuva harmonisesti, sillä alku oli oikea, ja sentähden hän antaakin veljesten lopuksi saada muiden ihmisten tunnustuksen.

Erittäin mieltäkiinnittävä esitelmä päättyi huomautukseen, että Aleksis Kiven ”Seitsemän veljestä” on selvä vuodatus Suomen kansallishengestä. Suomen kansallishenki sisältyy tähän kirjaan inhimillisen individualiteetin ja itsenäisen originaliteetin muodossa. -*Ruusu-Risti* 1934, ss. 287-288.

(Tietäjän aarteisto II, ss. 164-165)

Eino Leino on nyt julkaissut kauan odotetun teoksensa *Alla kasvon kaikkivallan*. Hän nimittää sitä ”mystilliseksi trilogiaksi” ja ilmottaa sen sisältävän ”erään aikansa lapsen ajatuksia, tunnustuksia ja kaukonäkyjä”. 217 sivua käsittävässä kirjassa on kolme osaa, jotka erotetaan toisistaan otsikolla ”jumaltieto”, ”jumaltunto” ja ”jumaltahto”. Koko kirja on yhtä tunnustusta: minä uskon jumalaan, minä olen uskossani onnellinen ja minä tahdon uskostani todistaa! Ja luku luvulta kirja kertoo, kuinka

tekijässä usko syntyi ja vahvistui ja kuinka tekijä lopulta omaksui koko teosofisen elämänymmärryksen. Saavutettuaan mystillisiä ja yliaistillisia, selvänäköisiä ja selväkuuloisia kokemuksia hän oppi käsittämään ihmisen jumalallisen olemuksen ja elämään hengessään Kristus-elämää.

En voi muuta kuin kiittää Eino Leinoa tästä hänen lahjastaan Suomen kansalle. Jos kirjan edellisen puolen päätös paikatellen tuntuisi hieman tietoiselta, tempaa tekijän taiteellisesti ihana kuvaus nuoren Väinämöisen synnistä lukijan heti mukaansa, ja kun kolmannessa osassa tekijä ryhtyy kuvaamaan kristusminän elämää ihmisenä, ei ymmärtäväisen lukijan ihasuksella ole rajoja.

Tänä synkkänä aikana tuottaa Eino Leinon kirja sanomaton ilo henkisesti kokeneille ja ajatteleville ihmisille. Ei meidänkään työemme ole turhaan mennyt, saattavat teosofitkin ajatella. Toivokaamme, ettei kuuluisan runoilijamme teosofinen työ liioin mene hukkaan. Hän itse sanoo kirjassaan, ettei jumalaa ole ”kaikkialla ja joka hetki suullaan tunnustettava. Mutta kerran tai kaksi elämässään saattaa ehkä tehdä sen, Hänen pyhää nimeään turhaan lausumatta...”

Niin, niin, mutta suurta ja ihmeellistä olisi sekin, jos meidän nerokkaat ja kaunopuheiset ihmisemme useammin puhuisivat jumalasta ja tunnustaisivat uskovansa häneen. Tämä tietenkin edellyttäisi, että he Eino Leinon lailla olisivat jumalaa ja totuutta etsineet... — *Tietäjä* 1917:451-452

(Tietäjän aarteisto II, s. 259)

Aarni Kouta: *Rakkauden temppeli. Runoja.* Helsingissä 1920, Edistysseurojen Kustannus Oy.

Tässä jo toinen tunnetuista runoilijoistamme astuu julkisuuteen sanansa voimalla edistämään ja puolustamaan teosofista elämänymmärrystä, hengen toimintaa luonnossa. Joitakuita vuosia sitten Eino Leino suurpiirteisellä teoksellaan ”Alla kasvon Kaikkivallan” herätti iloista huomiota ja lämmintä myötätuntoa kaikissa teosofishenkisissä piireissä, tämän vuoden aikana on nyt ollut Aarni Koudan vuoro tunnustaa yleisön kuullen — ensin Tietäjässä,* vihdoinkin uudella runokirjallaan, — että teosofiset aatteet ovat saaneet hänen sielunsa väräjäämään, hänen sydänkielensä uudella äänellä soimaan.

Mitä muuta voi sanoa kuin että jokainen teosofian harrastaja tavalla tai toisella rientää tutustumaan tähän Aarni Koudan runovihkoon? Tekijä on oikeastaan pystyttänyt kolme temppeliä, rakkauden, luonnon ja hengen, ja omistanut alkuosan runoistaan ”Itsenäiselle Suomelle”. Kokoelman ensimmäisenä on erillinen hymni ”Auringolle”, jonka loppusanat selvästi osoittavat, minkä hengen lapsi runoilija on:

Rakkauden syvä soinnuta kieli,
anna lämmin ja laupias mieli,
käännä katseemme koittavaan ruskoon,
voittavaan uskoon
kasvata uuteen, jonka vain tapaa
mies, mi on suuri ja voimakas, vapaa.

* [Kouta oli Ervastian toimittaman Tietäjä-lehden aputoimittaja vuonna 1920. Hänen kirjoituksistaan mainittakoon artikkeli *Pekka Ervastian kirjailijatoiminnasta*. Tietäjä 1920 no. 2, ss. 62-66, no. 5, ss. 208-213.]

Vaikka kokoelman runot yleensä ovat mieterunoja, on ”Rakkauden temppelin” runojen joukossa muutamia lyyrillisen tunteen välittömiä purkauksia, ja kirjan viimeinen runo ”Helkatuli” — niin syväaateinen kuin se onkin — on kerrassaan ihanan inspiratsionin väräjävä tuote.

Tekee mieleni poimia muutamia ajatuksen kukkia Aarni Koudan runoista.

Aarni Kouta uskoo Suomen tulevaisuuteen, sillä ”povessas palaa Väinämöisen taika!” Kuitenkin hän oikein opettaa: ”Muut meit' ei auta, itse auttakaamme vain itseämme, niinkuin kalliit seiskäämme, kerran vielä voiton saamme!” ja ”ei riitä yksin pelkkä miekan-retki, on vapaus vallattava joka hetki”.

Uhrinsa vapaus joka hetki vaatii,
se vaatii enemmän kuin sydänverta.
Vapaus uudet hengen lait laatii,
on sille uhrattava joka kerta,
kun kansa askelenkin eespäin astuu.
Meill' lisänä on Hengen edesvastuu,
sen Hengen, joka heimoamme johtaa,
korvessa tulenpatsaanamme hohtaa.

Ja että runoilija on oikein ymmärtänyt ”Väinämöisen taian”, sen todistavat esim seuraavat säkeet: ”On aika auroiks säilät takoa, kädestä hellitä sä miekan kahva... Hulmutkoon päämme päällä rauhan viiri; näin kirkastetaan maailmoiden piiri!”

Aarni Kouta uskoo rakkauden iankaikkiseen voimaan, sillä hän laulaa rakastetulleen: ”erottaa ei meitä voi elon harhat, vaikk' ois välillämme kuolo ja yö, ... eross' ollenkin rinnan kul-

jemme näin, ...”

”Sielun puistot”, joka runo kokonaisuudessaan on painettu viime Tietäjän numeroon, kertoo runoilijan jälleensyntymisuskosta. Rinnan sen kanssa kulkee usko karmaan, joka monesta runosta pilkistää näkyviin: ”hän palkan saa, ken työtä tekee, raataa, ikuinen viisaus niin kerran sääsi, — ken kylvänyt on, hän myös korren kaataa”; ja ”alussa oli aate, joka työksi myöhemmin muuttui, muovas maailman mielensä mukaan”; myös: ”Ei välill’ lasten tee hän eroa, kallista kukin maksoi veroa elolle, ilmaiseks ei kenkään syö sen pöydästä, sen lunnaina on työ”.

Aarni Kouta uskoo ikuiseen henkiolemukseen, joka usko saa ylevän muodon esim. seuraavissa ”Seitsemän unikekoa” nimisen runon säkeissä: ”Sadat vuodet se toivioletkeään käy, mut sittenkään ei tomun jälkeä näy sädevaatteissa sen”; ja ennen kaikkea jo äsken mainitsemassani ihanassa ”Helkatulesa”, josta näytteeksi painatan ensimmäisen säkeistön tähän:

Ikiliekki ihmisen henki on,
se on syttynyt säteistä auringon,
ja päivän puoleen se halaa.
Vaikk’ kuuluiss’ se kulkee, ja helmassa yön,
tuvat sille on tuttuja tähtien vyön,
ja tähtiin se takaisin palaa.

Ja hyvin tuntien viisasten ja tietäjain elämänopin Aarni Kouta uskoo siihen Kristukseen, jonka täytyy syntyä ihmisesä, ennenkuin ihminen tulee tietoiseksi oman henkensä ikuisuudesta ja jumalallisuudesta. Runo ”Joulukellot” kertoo tästä hänen uskostaan.

Ne kunkin sydämessä soi
Rakkauden syntymää,
vain siellä seimen saada voi
Jumalan Poika tää.

Onnittelen runoilijaa näistä hänen henkensä saavutuksista ja toivon yhä jatkuvaa inspiratsionia samaan suuntaan. — *Ruusu-Risti* 1921, ss. 57–59.

(Tietäjän aarteisto II, ss. 176–177)

Olen lukenut ihmeellisen teosofisen teoksen, jota suositan kaikille totuuden etsijöille, että he katselisivat itseään kuin peilistä. Tämä on tanskalaisen kirjailijan J. Anker Larsenin romaani ”Viisasten kivi”, joka ilmestyi tänä syksynä yhtäikaa tanskan, ruotsin ja suomen kielellä, saatuaan kotimaassaan suuren Gyl-dendalske Boghandelin kirjailijapalkinnon, seitsemänkymmentätuhatta kruunua.

Jokainen teosofinen kirjailija voisi olla ylpeä semmoisesta teoksesta. Ei sentähden, että sitä on suurella rahalla palkittu, eikä sentähden, että sen kirjalliset ansiot olisivat erikoisen huomattavia, mutta sentähden, että se on tosi ja rehellinen kirja, joka perustuu kokemukseen ja tietoon. Se on tunnustuskirja. Sen tekijä on totuuden etsijä, ei tieteellisessä mielessä ainoastaan, vaan uskonnollisessa. Hän on tutustunut kaikkiin aikamme henkisiin liikkeihin, teosofiaan, spiritismiin, okkultismiin, christian science'iin j.n.e., eikä vain tutustunut, vaan syventynyt niihin, tutkinut niiden filosofiaa ja niiden empiirisiä lähtö-

kohtia. Hän on kaikkialla jotakin löytänyt. Kaikkialla on hänen elämäntuntemuksensa ja kokemuksensa lisääntynyt. Mutta hän ei ole pysähtynyt muuhun kuin omaan todelliseen tietoonsa hengestä ja hengen elämästä. Kirjan tekijä itse on täten voimakas persoonallisuus, joka on säilyttänyt tieteellisen objektiivisuutensa ja arvostelukykyensä mahdollisimman kauan, s. o. aina siihen henkiseen kokemukseen saakka, joka hänelle on korkein.

Kirja ei ole minä-romaani eikä tekijän oma persoonallisuus välittömästi esiinny sen sivuilla. Päinvastoin se ei sinään esiinny ollenkaan, niinkuin hyvä maku vaatii nykyajan kaunokirjallisuudessa. Tekijän persoonallisuus on pukeutunut niihin henkilöihin, jotka romaanissa näyttelevät pääosia. Ovatko ne semmoisia otetut todellisesta elämästä, emme tiedä. Se on mahdollista. Mutta mahdollista on myös, että ne ovat symbooleja. Koko kertomus liikkuu voimakkaissa tunnelmissa enemmän kuin tapauksissa, vaikka tunnelmain puitteina on sarja tapauksia. Sentähden kertomus joidenkuiden mielestä saattaa ehkä tuntua yliaistilliselta, astraaliselta, epätodelliselta, liiaksi ”nähdyltä”.

Kuitenkin se on ”vankkaa todellisuutta”, vaikka päähenkilöiden sielunelämä arvatenkin suuresti poikkeaa tavallisuudesta. Kaikki päähenkilöt tahtovat totuutta, olisivat mielellään hyviä ja taistelevat omia heikkouksiaan vastaan. Jens Dahl, kirjan keskushenkilö, on totuuden etsijä par preference, hänestä tulee teosofi, esoteristi, astraalinen vaeltaja j.n.e. Hänellä on suuret edellytykset menestyä ja hän pääsee pitkälle, mutta hänellä on myös suuri heikkous: kykynsä nauttia aistillisesti yliaistillisistakin asioista. Hänen vaikutusvaltansa naisiin on suu-

ri ja hän nauttii heidän rakkaudestaan antamatta mitään heille. Jos hän olisi kyennyt yhtä kokonaan rakastamaan, olisi hän pelastunut. Hänen kykenemättömyydestään koitui hänen elämänsä tragedia. Sillä itse hän oli rakastettava ihminen, vakava, rehellinen, puhdas.

Christian Barnes on toinen totuuden etsijä, joka nuoresta saakka on tietoinen omasta syntisyydestään ja sentähden ajattelee, arvostelee, epäilee kaikkea ja kaikkia. Mutta hän löytää auttajan, amerikkalaisen naistietäjän, miss Dale'n, joka saa hänet vakuutetuksi jumalallisen elämän olemassaolosta ja vie hänet kouluunsa Amerikkaan. Vuosien perästä Christian Barnes palaa toisena ihmisenä, terveenä, luonnollisena, henkisesti kokeneena.

Kolmas päähenkilö on Holger Enke, joka säilyttää sydämensä puhtauden läpi elämän ja lopulta pääsee syvimpään Jumaltuntoon ja -näkemykseen. Hän on kirjan suurenmoisinen luonne, ja hän on kerran langennut — näennäisesti paljon syvemmälle kuin kukaan muu. Maailma tuomitsi hänet raiskaajaksi ja murhaajaksi ja hän istui vuosikautia linnassa. Ehkä joku lukijakin nimittäisi häntä himomurhaajaksi (Lustmörder). Se on kuitenkin erehdys. Holger Enken persoonallisuus ei etsinyt nautintoa. Hänen heikkoutensa oli hänen kiivas, suuttuva luontonsa, joka sai hänet kadottamaan tasapainonsa ja kostaamaan julmastikin sille, joka herätti hänen vihansa. Mutta hän ei koskaan suuttunut itsekkäästä syystä. Hänen vihansa heräsi, kun hän näki heikkoa loukattavan ja sorrettavan. Hän oli todella ihminen, joka ansaitsi nähdä Jumalan, kun hän oli itsensä voittanut.

Neljäs päähenkilö oli Kandidaatti ja hänen sieluelämänsä

jää jonkun verran verhotuksi lukijalta, niinkuin se jäi hänen ympäristöltäänkin. Ehkä hän on lähimpänä tekijää. Joka tapauksessa hän on henkisesti sangen kokenut henkilö. Hän tuntee Jumalan s.o. elämän sisällön ja tarkoituksen, eikä hänellä itsellään ole muuta harrastusta kuin toisten henkinen auttaminen, vaikka hän aina yrittää tehdä sitä peitettyssä muodossa, niin ettei kukaan näkisi hänen kättään.

Kirjassa esiintyy paljon muitakin henkilöitä — eikä ainoastaan miehiä, vaan naisiakin, — jotka kaikki edustavat eri puolita totuutta etsivän sielusta, ollen silti eläviä ihmisiä itse.

Tällä pitkällä selonteollani en ole tahtonut muuta kuin kääntää teosofein huomion kirjaan. -*Ruusu-Risti* 1923, ss. 365-36.

(Toimittajalta II, ss. 259-260)

TEATTERI

En ole tullut ajatelleeksi, että tuntemattomien ystäväni joukossa voi olla semmoisia, jotka luulevat minun kieltäytyvän ”maallisista” huvituksista. Olkoon heille tässä sanottu, että aina olen ollut ja olen yhä vieläkin näyttämötaiteen ihailija. Viime vuosina olen ollut tilaisuudessa käymään teatterissa useammin kuin ennen ja omaksi tyytyväisyydekseni — toivon myös lukijaini iloksi — täytyy minun tunnustaa, etten koskaan ole katsomosta poistunut sielustani tyhjänä. Milloin minulla on ollut suorastaan hupaisa hetki, joka on päästänyt valloilleen huumorin voimat ruumiissani, milloin olen jännitettynä seurannut tapahtumain kulkua tai nauttinut esiin hyppelevistä ajatuksista, mutta aina sieluni on rikastunut ja oppinut. En voi muuta kuin olla sydämestäni kiitollinen niille ihmisille, jotka ovat näyttämötaiteen palvelukseen antautuneet. Ehkä he omissa vaivoissaan ja vaikeuksissaan eivät aina muista korkeata kutsumustaan, ehkä he joskus surun ja huolen hetkenä sitä epäilevätkin, — mutta varmaan he myös joskus näyttämöllä esiintyessä

sään tuntevat, kuinka katsojat ihailevat ja kunnioittavat heidän työtään. Minä ainakin lukeudun niihin, jotka pitävät tätä taidetta suurena kulttuurin saavutuksena ja lähestyvät teatteria kuin temppeeliä ainakin. Valtikka ja taikasauva on tämän temppeelin papittarilla ja papeilla käsissään! Kansansa kasvattajia ja sivistyttäjiä he ovat!

Olin äskettäin katsomassa Strindbergin ”Pääsiäistä” enkä voi sanoin kuvailla, mikä älyllishenkinen nautinto teosofisella katsojalla on tuosta ihmeellisestä kappaleesta. Se on saarna semmoinen, jommoista elämä välistä pitää ihmislapsilleen. Strindberg on siinä tuonut näytteille karman langat, osottanut, miten kaikki ulkoapäin ihmistä kohtaava on seuraus entisistä syistä, eikä ainoastaan paha, vaan hyväkin. Itse lopullinen sovituskkin, joka armon tapaisena vapauttaa kärsimyksistä, on menneen hyvän, kaukaisen ja unohdetun, odottamaton hedelmä. Kappaleen henkilöt ovat eläviä ihmisiä — ainakin osien suorittajat saivat ne siksi, — ja kuitenkin ne samalla ovat vertauskuvallisia tyyppejä. Maisteri Heyst on ”alempi ymmärrys”, personallisuus, joka napisee ansaitsemattomista kärsimyksistä. Hänen morsiamensa Kristina on usko, joka sanoo ymmärrykselle: ole kärsivällinen ja alistu, niin kaikki käy hyvin. Äiti on rakkaus, joka antaa rikoksenkin anteeksi ja kärsivällisenä kantaa tuskiensa taakkaa; yhdessä uskon kanssa hän salaisesti kasvattaa poikaansa, personallisuutta. Tytär Eleonora on korkeampi, selvänäköinen tajunta, joka toimii oman maailmansa lakien mukaisesti ja sentähden joutuu väärinkäsitetyn personalisessa elämässä. Nuorukainen Benjamin on toivo, joka syttyy rinnassa pienimmästäkin kosketuksesta korkeamman tajunnan kanssa ja heti sitä rakastaa ja puolustaa. Lindqvist on vihdoin

karman lain edustaja, päältä katsoen isällisen ankara ja leppymätön jättiläinen, sisältä äidillisen lempeä ja anteeksiantava suojelushenki. Kolkolta kaikuu ensin hänen usein toistama lauseensa: ”kaikki saa palkkansa, kaikki”, mutta lopulta se muuttuu ylistysvirreksi elämän suurenmoisen viisauden kunniaksi.

Älkää nyt sanoko minulle, ettei Strindberg tämmöistä ole ajatellut ”Pääsiäistä” kirjottaessaan. Runoilijat yleensä eivät niin ajattele. He saavat aiheensa inspiratsioonissa, jota eivät itse kykene analysoimaan. Mutta merkeistä päättäen niin ei ollut Strindbergin laita. Hän varmasti tiesi, mitä hän kirjotti. Vaan miksi tämä vähentäisi hänen taiteensa arvoa? Oli hän runoilija ”jumalan armosta” sittenkin. — *Tietäjä* 1915, ss. 149-151.

(Tietäjän Aarteisto II, 369-370)

Tämän vuoden ensimmäinen kotimainen uutuuus Kansallisteatterissa oli Kaarlo Atran kolminäytöksinen kappale ”Salaisia syitä”. Kun sitä olin katsomassa, en tiennyt edeltäpäin muuta kuin että näytelmän päähenkilöistä yksi olisi selvänäkijä ja jollain tavalla mystillinen; olin jännitetty näkemään, miten tekijä oli psykologisesti sentapaista henkilöä käsittänyt ja kuvannut. Kun esiripun noustua jonkun aikaa olin keskustelua seurannut, valtasi minut miltei outo kodikkuuden tunne: tähän on kuin kevyttä meikäläistä juttelua! Näyttämöllä näet pohdittiin juuri semmoisia kysymyksiä sielun kehityksestä, henkimaailman oloista ja olennoista ja juuri niillä eleillä kuin on tapana seurassa, missä sattuu olemaan läsnä spiritisti tai teosofi. Luonnolli-

sesti kuuntelin replikejä mielenkiinnolla, ja tunnustaa täytyy, että tekijä suurella taitavuudella ja asian tuntemuksella oli niitä sommitellut. Jos ehkä muiden lausunnoista puuttui personalista leimaa, oli sitä runsaassa mitassa vanhan everstin tasottelevissa sanoissa ja epäitsekkäissä ajatuskannoissa, jotka tekivät hänestä ilmi elävän ja erittäin sympatisen persoonallisuuden.

Tämän everstin tytär Maria oli mystillinen henkilö, jota halusin lähemmin tarkastaa. Hänellä oli luontaiset psyykkiset taipumukset ja niitä oli järkiperaisesti kehitetty jossain sveitsiläisessä kasvatuslaitoksessa. Hänellä oli kyky tuntea ja nähdä voimakkaita astralisia värähtelyjä ja ajatuskuvia, auroja, haamuja j.n.e.

Kappaleen juoni on se, että Maria kiintyy paljon vanhempaan mieheen, tilanomistaja Falckeriin, joka vuosia aikaisemmin on ollut hänen äitinsä, Linda-rouvan rakastaja ja nyt pyytää Marian kättä. Eversti on naimiskauppaan sangen tyytyväinen, sillä Falcker on talon vanha ystävä, eikä eversti nähtävästi tiedä mitään rouvansa entisestä suhteesta. Lindassa sitä vastoin herää nuoruuden rakkaus uuteen eloon, kun hän katselee tyttärensä tunteita, ja pukeutuu nyt voimakkaan mustasukkaisuuden ja loukatun äidillisyyden muotoon. Intohimoisessa kohtauksessa Falckerin kanssa hän vaatii tätä luopumaan Mariasta — ”etkö sinä ymmärrä, että avioliittosi minun tyttäreni kanssa olisi kuin sukurutsausta?” -ja olisi itse valmis antautumaan Falckerille kokonaan ja pakenemaan hänen seurassaan. Mutta Falckerin pysyessä kylmänä ja järkähtämättömänä Lindan alempi luonto nousee koko raivossaan ja hän toivoo kuoleman vanhalle rakastajalleen. Kappale loppuukin siihen, että Falcker vahingossa haavottaa itsensä metsästysretkellä ja jon-

kun aikaa sairastettuaan kuolee. Linda syyttää itseään murhasta, sillä hän oli hautonut koston ja kuoleman ajatuksia koko ajan, vieläpä samana hetkenä, jolloin onnettomuus tapahtui, ampunut maaliin, ajatellen Falckeria.

Maria säilyttää täydellisesti mielenmalttinsa kaikissa suruisa ja koettelemuksissa. Hän on kuin ”enkeli”. Hän on selvänäköisesti havainnut, kuinka äitinsä on muutaman kartanossa liikkuvan vainajan vaikutuksen alainen, vainajan, josta kerrottiin, että hän tyynyllä tukehdutti sairaan miehensä kuoliaaksi. Äidin tunnustuksesta Marialle lopullisesti selviää äidin ja Falckerin suhde, jonka hän muuten jo on aavistanut, ja loppukohtauksessa hän saa isän antamaan anteeksi äidille ja langeten polvilleen kehottaa kaikkia ”rukoilemaan”.

Juonen pääpaino on nähtävästi Lindan ja Falckerin suhteessa ja tämä vaikuttaa jonkun verran häiritsevästi semmoiseen katsojaan, jonka intressi on kiintynyt Mariaan. ”Mitenkä Marian ja hänen nuoren lempensä käy?” ajattelee tällöinen katsoja ja hän pitää Marian sulhasen ja hänen äitinsä vanhaa suhdetta miltei sivuseikkana. Että tämä vanha suhde kuitenkin murtaa Marian onnenunelman, hämmästyttää sitten katsojaa eikä hän oikein pääse selville siitä, mistä syystä Maria oli tuomittu kärsimään äitinsä entisen synnin takia. Karman langat toisin sanoen eivät näyttäydy selvinä kappaleessa, joka muuten vetoaa näkymättömiin tosiseikkoihin.

Jos taas tähän huomautetaan, että Marian kärsimys ei olekaan niin suuri, hän on epäitsekäs ja ylevä olento, jolle kuolema ei ole mikään kammottava vieras, voidaan vastata, että hän ei ole vallan semmoiseksi kuvattu. Marian psykologia siis vähän ontuu. Minä en ainakaan saanut hänestä muuta kuvaa

kuin, että hän oli psyykkisesti herkkä olento, joka ei suinkaan ollut yläpuolella personallisten tunteiden tasoa. Uskoin hänen rakkauteensa Falckeria kohtaan. Sulhasen kadottaminen täytyi olla hänelle kova isku. Olin valmis napolisemaan karmaa vastaan Marian puolesta. Mutta että hän niin rauhallisesti kantoi sanomattoman surunsa, edellytti hänessä henkistä voimaa ja tietoa, jota en paljastaan hänen astralisen herkkyytensä nojalla ollut osannut hänessä aavistaa. ”Eikö Maria siis rakastanutkaan?” kysyin itseltäni. Ja jos ei Maria rakastanut Falckeria personallisena tunteella, olisi tämä pitänyt tehdä selväksi katsojalle alusta saakka. Nyt Maria ja hänen kohtalonsa jää auttamattoman hämäräksi.

Olisi erittäin mielenkiintoista kuulla, mitä tekijä itse on Marian suhteen ajatellut. Jos herra Atra lukee nämä rivit ja tuntee haluavansa jotakin kirjottaa, ovat Tietäjän palstat hänelle kiitollisina avoinna. Hänen näytelmänsä on herättänyt paljon ajatusta ja keskustelua Helsingissä, onpa siitä käyty oikein kiivasta polemiikkia lehdissäkin, ja tämä vain osottaa, kuinka paljon ja korkeata tekijä on tavoitellut, vaikkei hänen saavuttamansa tulos ole kaikkia vakuuttanut.

*

”Salaisia syitä” arvostellessaan kaksi arvostelijaa viittasi siihen, että Atran kappale edustaa kirjallista suuntaa, joka on valheelle rakennettu ja jota pitää vastustaa ja hävittää, ennenkuin se pilaa yleisön koko maun. En tiedä, mitä he valheellisuudella tarkottanevat. Ehkä he puhuvat estetiseltä kannalta. Ehkä he tarkottavat valheellisuudella suuria sanoja ja eleitä, joiden

tasalle teot ja työt elämässä eivät nouse. Kirjallisuus, joka semmoista esittää, on epäilemättä tuomittu kuolemaan. Arvostelijat ovat oikeassa, leimatessaan ala-arvoisiksi sensuuntaista kirjallisuutta, vaikken oikein ymmärrä, minkätähden he tässä yhteydessä siitä puhuisivat. Jos he taas valheellisuudella tarkottavat kaikkea uskoa yliaistilliseen, kaikkea mystikkaa, kaikkea salatiedettä, silloin he minun ja monen, monen muun kokemuksen ja tiedon nojalla ovat ehdottomasti väärässä.

Kuinka materialistit tahtoisivat selittää esim. seuraavan tosiseikan? Mainitsen sen, koska se tässä johtui mieleeni.

Tunnen erään sivistyneen naisen. Hän ei kertomansa mukaan osaa englannin kieltä eikä ole koskaan sitä lukenut. Mutta hän on automatisesti kirjottava mediumi, s.o. hän tuntee välistä kutsumusta tarttumaan kynään ja antamaan sen itsestään kirjottaa paperille, ja tässä tilassa hän saattaa kirjottaa puhdasta englannin kieltä eikä itse ymmärrä sanaakaan kirjottamastaan! Olen lukenut muutamia hänen automatisia kirjoituksiaan eikä niissä ole kuin ani harvoja kirjoitusvirheitä, vaikka koko teksti on kirjoitettu kynänkäyttäjälle vieraalla kielellä. Kuka siinä on todellisena tekijänä toiminut?

Tätä naista on muuan lääkärimme parin vuoden aikana tutkinut ja lieene hänen aikomuksensa joskus julkaista tutkimuksistaan kirja.

*

Muuten on mielestäni lapsellista pelätä yliaistillisten tosiseikojen mainitsemista tai pohtimista kirjallisuudessa ja taiteessa. Mitä pelättävää niissä on? Ovatko ne ”romantiikkaa”, eivätkö ole ”realismia”? Mutta mikä on realistisempaa kuin todelli-

suus? Ja mitä siihen voi, että todellisuus on ihmeellisempi kuin materialistinen mielikuvitus?

Ovathan suurimmat runoilijat vedonneet yliaistilliseen. Shakespeare'in draamoissa esiintyy kummittelevia vainajia, luonnonhenkiä, taikureita; Ibsenin ihana "Peer Gynt" vie meidät peikkojen luolaan ja kuoleman valtakuntaan; Gluckin klassillinen ooppera "Orfeus" avaa nähtäväksemme sekä tuonelat että taivaat puhumattakaan Danten "Jumalaisesta näytelmästä" — mainitakseni muutamia esimerkkejä, jotka mieleeni joutuvat. Miksikä ei niiden yhteydessä puhuta valheellisuudesta ja humbugi-taiteesta? Senkö tähden, että okkultiset asiat niissä muka ovat vertauskuvallisia ja tarunomaisia? Ehkä herrojen kriitikkojen mielestä, mutta tuskin tekijöiden ja varmasti semmoisten ihmisten mielestä, joilla on vähän tietoa ja kokemusta asioista. Tietysti esitykset näyttämöllä ovat symbolistisia: eihän yliaistillisia asioita saata fyysillisesti kuvata muuta kuin puolittain. Mutta nykyajan tekniikka ja taiteellinen vaisto näkyvät kuitenkin vievän, jos niin saan sanoa, oikeaan suuntaan. On siksi paljon okkultismia ilmassa, että taiteellisesti herkkä ihminen voi esim. järjestää näyttämöllepanon kulissien, pukujen, liikkeiden, tanssien, äännähdysten ja huutojen puolesta kutakuinkin sellaiseksi, että se tietävän ihmisen mieleen tuo kuvan eli tunnelman jostain helvetillisestä tilasta vainajien valtakunnassa.

Suurten runoilijain ja tietäjien taito on juuri siinä, että ne pukevat syvimmän viisautensa vertauskuvien muotoon, s.o. muotoon, jota voi käsittää vertauskuvaksi. Kun Peer Gynt esim. joutuu peikkojen luolaan, on lukija tai katsoja täysin oikeutettu käsittämään koko tapahtumaa vertauskuvallisesti: siitä

huolimatta hän oppii saman läksyn kuin Peer Gynt, nim. että ihminen ei vielä ole ihminen, niin kauan kuin hän on omien eläimellisten intohimojensa heiteltävänä. Mutta hän voi nähdä paljon syvemmälle, jos hän on henkisesti kokeneempi. Silloin Peer Gynt kuvaa salatieteellistä tutkijaa, nerokasta totuudenetsijää, ja hänen joutumisensa peikkojen luolaan symbolisoi ennen aikaista heräämistä astralimaailmassa, ennen aikaista sentähden, että Peer Gynt ei silloin vielä osaa säilyttää järjellistä itsetajuntaansa astralisten voimien pyörteessä.

Niinkauan kuin salaisia asioita kuvataan satuina ja vertauskuvina, niin kauan ne pysyvät taiteellisina ja saavat kriitikkojen hyväksymisen osakseen. Mutta jos niistä yritetään tehdä jokapäiväistä todellisuutta ja siis esittää tieteellisinä tosiseikkoina, silloin luonnollisesti materialistein ja skeptikkojen mielestä ollaan jouduttu luvattomille alueille ja koko taide leimataan valheelliseksi.

Koskahan tulee aika, jolloin aletaan hieman laajentaa käsityksiä jumalaisesta todellisuudesta? — *Tietäjä* 1916, ss. 50–53. (Tietäjän Aarteisto I, ss. 44–45)

ARKKITEHTUURI

Kun me katselemme ulkonaisesti Suomen tulevaisuutta, niin silloin näyttää siltä, että Suomessa rakennetaan paljon suurem-
moisia rakennuksia, ihmeellisiä ja suurpiirteisiä. Ihmiset tule-
vat kyllä asumaan yleensä pienemmissä rakennuksissa, jotka
ehkä aluksi ovat puisia. Mutta kaikki yleiset rakennukset ovat
suurpiirteisiä ja ihmeellisiä. Ne ovat graniitista rakennettuja,
kuten nyt jo alkaa näkyä niille arkkitehdeille, jotka ovat her-
kiä, kuten meidän etevin arkkitehtimme Eliel Saarinen. Hän
näkee suurpiirteisiä rakennuksia, kuten on hänen piirtämänsä
asemarakennus täällä. Siinä on aatetta ja ajatusta. Ja kuitenkin
me olemme vielä köyhiä, emmekä osaa toteuttaa niitä kuvia,
mitä näkyy meidän arkkitehtiemme tajunnassa.

Minä olen kerran lukenut ihmeellisen ajatuksen tulevaisuu-
den rakennuksista. Se on, että tulevaisuudessa ruvetaan käyttä-
mään paljon lasia, keksitään keino valmistaa lasia niin, että se
tulee hyvin kestäväksi, jotta siitä voidaan puhaltaa taloja, kuten
nyt puhalletaan pulloja. Tuollaisen ajatuksen kerran luin, ja

jos tuo tulee toteutumaan maailmassa, niin epäilemättä Suomikin tulee siitä osalliseksi. Mutta ehkä se on vielä etäisemmän tulevaisuuden asia. (*Ruusu-Risti* 1/1959)

Esitelmästä 7.10. 1923

KUVANVEISTO

Emil Halonen, tunnettu kuvanveistäjäamme, avasi tammikuussa Helsingissä Ateneumissa näyttelyn, jossa oli nähtävänä yhdeksättä kymmentä suurempaa ja pienempää taideteosta viimeisen kymmenen vuoden työkaudelta. Emil Halonen on elämänkatsomukseltaan teosofi — yksi monia teosofisia taiteilijoitamme, — ja tämä teosofinen harrastus tulee näkyviin hänen taiteessaan, — niin, hänenkin taiteensa on uusi todiste siitä, kuinka lähellä toisiaan ovat teosofia ja tosi taide. Emil Halonen pyrkii taiteessaan totuuteen — tähän onkin tosi taiteen a ja o, — mutta hän ei tyydy pintapuoliseen totuuteen, siihen todennäköisyyteen, joka niin monia etsijöitä houkuttelee. Hän pyrkii totuuden ytimeen, syvällä pinnan alla piilevään henkeen ja elämään. Eheän teosofisesti vaikuttaa hänen ihana Kristuskuvansa, luonnollisessa koossa puuhun veistetty. Kuinka rauhallisena se siinä seisoo, millä myötätunnon säälillä se katselee ihmisiä ja elämää. Eikä se kuitenkaan ole mikään yliluonnollinen fantasia-kuva, vaan elävä, läpeensä inhimillinen ihminen, joka on itsen-

sä ja maailman voittanut ja päässyt ikuiseen rauhaan. Todella mestariolento, jonka puoleen luottamuksella kääntyisi! Paikallaan se olisi teosofisessa temppelissä — samoin kuin viehättävä Marjattakin, ja jos T. S. olisi rikas, voisi se edistää kulttuuria ja kehitystä suosimalla teosofista taidetta. Näytteillä oli myös Pekka Ervastian marmorinen rintakuva, joka lienee Teosofiselle Seuralle ostettu. — *Tietäjä* 1919.

(Tietäjän Aarteisto I, s. 283)

Kulunut vuosi oli täynnä kaikenlaisia sensatsioneja, jotka enimmäkseen saivat alkunsa ulkokullatusta ahdasmielisyydestä ja suvaitsemattomuudesta. Ohjelman viimeisinä numeroina olivat Väinö Aaltosen kuvapatsaat eduskuntapalatsissa — — —

Käväsin äskettäin eduskuntatalossa. Ihailin ja ihmettelin sen komeutta: kuninkaallisen jalot ajatukset tässä viihtyvät, nöyrät sydämet tässä sykkivät, viisaat ja kokeneet astuvat näillä permannoilla ja nousevat näitä portaita! Iloitsin ja saavuin eduskuntasalin lehterille. Uteliaana katsoin Aaltosen kuvapatsaihin: mikä kauneuden puhdas maailma tuoksautti niistä vastaan! Rohkaisevina, kehoittavina, totuutta puhuvina seisoivat nuo patsaat edustajien silmien edessä — voimme sanoa: heidän ominatuntoinaan. — *Ruusu-Risti* 1933, ss. 3-4.

(Tietäjän aarteisto I, s. 7)

OTTEITA MATKAKIRJEISTÄ

Neptunus nukkui rauhassa ja Vellamon neidot keinuttivat meidät hiljaa ja varovaisesti Tukholman satamaan, missä vanha ystäväni G. S. oli rannalla vastassa. Aika täällä on kulunut kuin unessa, jossa yhtä mittaa nähdään miellyttäviä näkyjä. Tukholma on minulle vanha tuttu, jossa tunnen olevani täysin kotonani, varsinkin kun saan asua vanhassa tutussa Strand Hotellissa. Ja Tukholma osoitti minulle suurta kunniaa: eilen maanantaina oli aurinkoisen kaunis ja lämmin päivä, ja illalla kuninkaallinen ooppera esitti 352:n kerran Wagnerin ihanan ”Lohengrinin”, joka on harvoja lempioopperoitani. En yleensä ymmärrä oopperaa, mikäli musiikissa kuvataan jokapäiväistä elämää. Oopperat eivät saa olla liian realistisia. Musiikki, todellinen, jumalallinen soitto vaatii satua tai jumalaistarua, jotakin henkevää ja ylevää. Lohengrin, sininen Graalin ritari, joka taivaallisesta kodistaan, Valkoisen veljeskunnan euoppalaisesta looshista saapuu puolustamaan ja pelastamaan viatonta, vaikka murhasta syytettyä Elsaa, Brabantin prinsessaa, — kas

siinä todellinen oopperamotiivi. Noissa sävelissä viihdyn, viihdyn. Sieluni saa levätä.

Tänä iltana lähdemme Göteborgiin ja huomenna alkaa pitkä merimatka. -*Ruusu-Risti*, lokakuu 1933.

(Toimittajalta III, ss. 278–279)

Ystävämme Miss A. E. oli monta kertaa oppaanamme New Yorkin taidemaailmassa. Kävimme kahdesti Metropolitan Museum of Artissa, joka sijaitsee Fifth Avenuen varrella, mutta ainoana etuoikeutettuna Central Parkin puolella ja siis vastapäätä mijonäärien asuntoja. Toisella kertaa katselimme muinaisegyptiläistä ja kreikkalaista osastoa, toisella kertaa keskiaikaista taulukokoelmaa, mutta ken ehtii mitään oppia niin lyhyessä ajassa? En ainakaan minä. Olin vain näkevinäni, että taulukokoelma ei vedä vertoja europalaisille gallerioille. Kuitenkin olisin valmis viettämään siellä päiviä tutustuakseni todella sen aarteihin. Pietarin, Dresdenin, Wienin, Parisin kokoelmista muistan joitakin tauluja, mutta en yhtään New Yorkin museosta. Ikävä kyllä, en sattunut näkemään sitä amerikkalaista alkuteosta, josta itsellenikin on jäljennös ja jota euroopassa nimitämme ”Paul et Virginien” nimellä. Se on mielestäni satumaisen kaunis ja sen tahdon nähdä ensi käynnilläni New Yorkissa.

Eräänä päivänä kävimme A. E:n kanssa uudessa Roerich-museossa. Tämä oli kiinnostava kokemus, ja koska harvat meillä kotona tietänevät, kuka Roerich on, vaikkakin Ateneumissa lienee jokin hänen taulunsa, tahdon sanoa pari sanaa hä-

nen elämästään ja taiteestaan.

Nikolai Konstantinovitsh Roerich syntyi Pietarissa loka-kuun 10 p:nä 1874. Hänen isänsä oli skandinavilaista sukupe-rää, hänen äitinsä venakko. Isä oli huomattu lakimies, ja po-jankin piti seurata isänsä jälkiä. Nikolai suorittikin tutkintonsa Pietarin yliopistossa, mutta hän oli samalla aikaa läpikäynyt taideakatemian, koska hän pienestä pitäen oli harrastanut pii-rustusta ja 15-vuotiaasta saakka saanut sekä kuviaan että kirjoi-tuksiaan julkaistuksi eri aikakauskirjoissa. Nyt hän päättikin antautua kokonaan taiteen ja muinaistieteen palvelukseen, eikä välittänyt lakitieteestä. Vuodesta 1897 lähtien, jolloin hänen ensimmäinen taulumaalauksensa ”Lähetti” heti saavutti osta-jan, on hän yhtämittaa matkustellut, tutkinut, kirjoitellut, maa-lannut. Hän on käynyt Europat, Amerikat, Aasiat, pitänyt tau-lunäyttelyitään kaikkialla ja tullut maailmankuuluksi taiteili-jaksi, jolla on aivan oma koulunsa. Hän on käynyt Suomessa-kin vuosina 1907, 1917 ja 1918, jolloin hänellä oli näyttely Helsingissä. Nyt näyttää siltä, että New York on hänen pääma-jansa, vaikkakin hän viime vuosina enimmäkseen on ollut Aa-siassa, jossa hänellä Himalajalla on oma tutkimuskeskustansa ja observatorionsa. Amerikkalaiset näet ovat osoittaneet ym-märtävänsä häntä itseään ja hänen taidettaan erikoisella tavalla, he ovat rakentaneet suuren 24-kerroksisen kivimuurin Riversi-de Drivellä hänen taulujaan ja hänen työhönsä liittyviä muita tieteellisiä ja taiteellisia toimintoja varten.

Museossa on 1006 Roerichin taulua ja skitsiä. Niistä on 246 maalattu tai piirretty Suomessa ja useimmat Suomen mai-semia kuvaavia. Voimme melkein sanoa, että Roerich aloitti Suomesta ja on nyt siirtynyt Tibettiin.

Nikolai Roerichin taiteessa on todella jotain omaperäistä. Se on suuripiirteistä, rohkeata värinkäsittelyssään, realistista symboliikassaan, myöhemmin aina mystillistä ja okkultista aiheeltaan. Taiteilija on nähtävästi teosofi ja salatieteilijä. Eräs hänen maalaussarjansa kuvaa eri uskontoja niin suurella ymmärtämyksellä, että katsojakin tuntee myötätuntoa ja ihailua kaikkia uskontoja kohtaan. Erään vertauskuvallisen taulun nimenä on ”Katumus”. Se kuvaa kirkkoa (ei venäläistä) talviyönä. Lunta on katoilla, portailla, maassa. Pilvet kulkevat taivaalla, ja kuu paistaa. Yksinäinen ihmishaahmo pitkässä tummassa viitassa lähestyy sivulta, pää kumarassa, kirkon portaita. Toinen taulu kuvaa Buddhaa voittajana. Buddha istuu tutussa asennossaan yksin jäisessä luolassa kauniin kullanhohteen ympäröimänä. Sangen vaikuttava maalaus. Erittäin elävän ja koitoisen tunnelman hän on myös saanut suomalaisiin maisemiin. Minun on mahdoton muistaa yksityiskohtaisesti hänen taulujaan. Kiinnostavaa se oli, mutta vähän yksitoikkoista, — aivan kuin saman kirjailijan kaikkien teosten lukeminen perättäin ilman vaihtelua välillä, lopulta maistuu hieman puulle. Mutta siinäkin museossa pitäisi käydä useita kertoja ja tutkia vähän kerrallaan.

Miss A. E. vei meidät kerran päiväkonserttiin Carnegie Hallissa. Se oli todellinen musikaalinen nautinto. Ohjelmassa oli vain Händel (Concerto grosso b-mollissa), Haydn (Symfonia g-duurissa) ja Mahler (Symfonia n:o 1 d-duurissa). Orkesteri oli suuri — New Yorkin filharmooninen — ja esitys ensiluokkaista. Johtajana oli kuuluisa Bruno Walter, joka itsessään oli ilmiömäinen. Hänellä ei ollut mitään nuotteja edessään, hän eli koko olemuksellaan musiikissa mukana, tuntien joka säve-

len, jokaisen soittokoneen tehtävän, joka fortin, joka pianon, joka tempon. Hänen keskityksensä ei hetkeksikään pettänyt, kaikki soittajat seurasivat kuin lumottuina hänen liikkeitään. Täytyy sanoa, että jokainen kappale oli fyysillisesti katsoen vanhemmalle herrasmiehelle ankara voimistelun hetki. Kun kuuntelin soittoa, en katsellut kapellimestaria, mutta Mahlerin kappale oli vähemmän kiinnostava Wagneria muistuttavan alkusoiton jälkeen, jonka tähden huomioni kiintyi johtajaan.

Kuuntelijakunta oli nähtävästi New Yorkin hienostoa, — piletien hinnatkin edellyttivät, ettei köyhälistöä saapunut.

Toisena päivänä olimme Rockefellerin rakentamassa ja lahjoittamassa teatterissa, joka alkoi oopperana, mutta nyt on jonkinlainen varietee elokuvineen, baletteineen, orkestereineen, kuoro- ja soololauluineen. Näytännöt kestävät koko päivän ohjelman alati vaihdellessa ja saliin mahtuu ainakin kuusi tuhatta katsojaa. Istuimme siinä monta tuntia ja vaikka yleisöä vaihtui väliajalla, tuntui sali aina olevan täynnä. Oviraha oli joka paikalle sama: vain 50 centtiä (Smk 25:-). Elokuvina esitettiin historiallinen näytelmä ”Kuningas Henrik VIII ja hänen vaimonsa”. Urut, joilla myös soitettiin soolokappaleita, olivat sitä amerikkalaista mallia, joka asettaa äänipiiput näkymättöminä ympäri koko salin, niin että äänet mahtavina aaltoilevat yli kuulijakunnan joka taholta. Ohimennettujen sanojen amerikkalaiset urut ovat teknillisiä mestariteoksia. Kävimme kerran veljeni perheen kanssa Asbury Parkissa, N. J., ja kuuntelimme siellä ”kansainvälisessä salissa” vapaan päiväkonsertin uruilla. En ole koskaan aavistanut, että semmoisia urkuja on. Äänet tulivat milloin miltäkin taholta suurta salia ja paitsi tavallisia urkuääniä, saattoi kuulla kirkonkelloja, harpunsoittoa, selviä

ihmisääniä sopraanossa, altossa, tenorissa ja bassossa. Se oli hurmaavaa enkä osannut olla ajattelematta: ”Saisipa joku suomalainen urkutaiteilija soittaa tuommoisella koneella! Silloin hän tekisi musiikkia eikä teknillistä akrobatyymiä, johon tuommoiset mestariurut niin helposti houkuttelevat taiteilijaa”. Siellä esitettiin Schubertiä, Mozartia, Chopinia y.m. klassikoita, mutta välistä luuli kuulevansa jotain paljon kevyempää.

Ystävämme Miss H. W. vei meidät kaikki tarjoamansa päivällisen jälkeen oopperaan. Ikävä kyllä varsinainen New Yorkin ooppera Metropolitan Opera House ei vielä ollut alkanut syyskauttaan. Mutta kaupungissa vieraili Chicagon ooppera, antaen näytäntöjä Hippodromissa. Tämä Hippodrom on suunnaton teatterisali, rakennettu ympyrän muotoon, josta kaari on leikattu pois ja pidennetty näyttämöksi. Täten näyttämö tekee pienen vaikutuksen verrattuna katsomoon, vaikka se silti on itsessään laaja. Salonkiin mahtuu yli viisi tuhatta katsojaa. Oopperana esitettiin Carmen. Sillä ei ollut uutuuden viehätystä minulle, joka olen sen nähnyt useampia kertoja sekä Tukholmassa että Helsingissä. Pysyin peräti kriittisenä enkä päässyt tunnelmaan. Sali on itsessään epäedullinen laulajille, joilla ei ole Caruson tai Pattin ääni. Orkesterin takaa ei tahtonut kuoroakaan aina kuulua. Näyttelemisen oli keskinkertaista, oikeastaan vain Carmen oli sekä näyttelijänä että laulajana huomattavan etevä. Hänen altoääneensä oli pehmeä ja sointuista ja kuului helposti orkesterin yli. Ilta oli rikas vaikutelmista ja refleksioneista musikaalisista vajavaisuuksista huolimatta. Poistuessamme kysyi joku: ”Taitavat esittää Carmenia paremmin Helsingissä?” Vastasin empimättä: ”Kyllä”.

Varsinaista teatteria emme joutuneet näkemään New Yor-

kissa. Se oli tietysti puute kasvatuksessamme, mutta minä en olisi jaksanut monena iltana valvoa niin kauan. Pääsimmehän kotiin Annadaleen aina vasta aamupuolella yötä, jos olimme kaupungissa myöhään. — *Ruusu-Risti* tammikuu 1934.

(Toimittajalta III, ss. 289–291)

TAITEEN TEKEMISEN MOTIIVI

Ottakaamme pieni rinnakkaisesimerkki elämästä. Meillä on joku runoilija, ja hän on ihmeellisen taitava sepittämään loppusointuja — sanoja, jotka sointuvat hyvin yhteen. Se on muodostunut hänelle luonnolliseksi taidoksi. Hänellä on talangi, kyky. Aina on paljon ihmisiä hänen ympärillään, jotka pyytävät juhlarunoja erilaisiin tilaisuuksiin. — ”Minun tätini täyttää kuusikymmentä vuotta, kirjoita runo”, sanoo yksi. Ja toinen sanoo: ”Nyt on sen ja sen vuosijuhla, syntymäpäivä jne...” Runoilijalla on hirveästi työtä, ja hän voi ajatella: ”Olen olemassa sitä varten, että palvelen ihmisiä sillä, että kirjoitan runoja juhlatilaisuuksiin, kaikenmoisiin karamelleihin ja onnentoivotuskortteihin jne. Ne tulevat kuin itsestään minun päästäni.” — Ja ihmiset ovat kiitollisia, kun hän on niin hyvä ja palvelevainen ihminen. Mutta jos katselemme hänen sieluunsa, näemme että se on autio ja tyytymätön. Hänestä tuntuu, että hänellä ei ole mitään tarkoitusta. Hän on kuin kaivanut maahan talenttinsa. Hän tuntee omassatunnossaan, että hänellä on tämä merkillinen

kyky luoda omasta itsestään jotakin ja nähdä jotakin. Hänen pitäisi kirjoittaa jokin runoteos, joka ei ole aiheutunut jostakin tietystä juhlatilaisuudesta, vaan on kuin syntynyt toisesta maailmasta ja hänen sisäisestä vaatimuksestaan. Hän tuntee sisänsään, että elämä olisi mennyt hukkaan, jos hän kirjoittaisi vain tilapäisrunoja. Hänenhän täytyy tuntea luomisen iloa sisänsään. Ja sentähden näemme, että ihmisten palveleminen on erikoisia lahjoja omaaville olennoille sivuseikka. Sillä hän ei palvele kuolevaisia yksilöitä, vaan koko ihmiskuntaa. Silloinhan hän tuntee palvelevansa Jumalaa. Mestarimmehan sanoi: ”Rakasta Jumalaa ylinnä kaiken ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.” — Ja kun hän tuntee rakastavansa Jumalaa ylinnä kaiken, hän tuntee voivansa luoda. Ja hän pitää silloin noita kaikkia yksilöitä yhtä mitättöminä kuin itseäänkin. Sillä tavoin hän tuntee voivansa palvoa ja palvella Jumalaa. Kaikki suuret kuolemattomat mestariteokset ovat syntyneet — toisessa tai toisessa suhteessa, millä taiteen alalla tahansa —, kun ihminen todella on tuntenut koko olemuksellaan, mitä on rakastaa Jumalaa ylinnä kaiken ja kaikkia toisia kuin itseään.

(Salaperäinen ihminen, ss. 74–76)

Ja tämän fyysillis-eetterisen ruumiin kiusaus sanoo: ”Sinäkin voit muuttaa kivet leiviksi. Sinä voit kykyjesi avulla hankkia tämän ulkonaisen, fyysillisen maailman aineellisuutta, niin paljon kuin suinkin tahdot. Sinun ei tarvitse muuta kuin käyttää niitä suurenmoisia kykyjä, mitä sinulla on, niin koko tämän maailman rikkaus ryntää sinun luoksesi. Kaikki muuttuu kul-

laksi, kivet leiviksi sinun kädessäsi. Sinun ei tarvitse edes lii-
kaa ponnistaa. Se on sinulle hyvin helppoa, kun sinulla on niin
ihmeellisiä kykyjä.” — Tämän kiusauksen edessä ovat kaikki
nerokkaat ihmiset, jotka jo ennen ovat kokeneet henkisiäkin
asioita. Tiedämme, että niin sanotut nerot, erikoisen lahjakkaat
ihmiset, jotka ovat syntyneet maailmaan suurin sielullisin ky-
vyin, ovat ennen läpikäyneet suuria henkisiä kokemuksia. Jo-
kainen ihminen voi tulla neroksi, mutta se nerokkuus saavute-
taan omalla työllä. Ihminen on tavattomasti ponnistanut ja teh-
nyt työtä edellisissä ruumistuksissaan, jos hän syntyy nerona,
jolla on jumalallisia kykyjä. Sanokaamme, että hän syntyy tä-
hän maailmaan musiikin lahja mukanaan, ja ajattelen erikoises-
ti silloin säveltämisen lahjaa. Hän tuntee voivansa kuunnella
ihmeellistä soittoa näkymättömästä maailmasta, ja tuntee voi-
vansa tulkita ja välittää niitä sointuja tähän näkyvään maail-
maan toisten ihmisten kuultaviksi. Hänelle tulee kiusaus:
”Käytä näitä kykyjä oman itsesi hyväksi.” Ja jos hän ei siinä
elämässä ole vielä toistanut näitä henkisiä kokemuksia, ei Kris-
tuksen syntymää eikä kastetta, taikka jos ne jäävät aivan sen
elämän ulkopuolelle, niin tiedämme, että tuollainen kiusaus voi
olla hyvin voimakas, jos tuollainen nerokas ihminen on hie-
mankin heikko. Jos hän ei ole niin tietoinen vielä siitä, että hä-
nen nerokkuutensa on jumalallinen lahja, joka on asetettava ih-
miskunnan palvelukseen, niin hänellä voi olla se heikko kohta,
että loistava aineellinen tulevaisuus voi hänet lumota. Hän voi
ajatella: ”Näillä kyvyillä saan kuinka paljon tahansa kaikkea
aineellista hyvää.” Tosin kyllä, jos hän alkaa tuota tietä kul-
kea, hän voi joskus huomata, että hän valitsi aivan väärän tien
ja että hän melkein asetti sisäisen Jumalansa häpeään. Silloin

hän epäilemättä katuu ja kääntyy. Mutta jos hän ei ymmärrä sitä tehdä, silloin hän voi jatkaa tuon väärän tien kulkemista koko sen elämän. Kaikki nerokkuus muodossa tai toisessa on ihmeellinen lahja, varsinkin jos puhumme talentista, nerokkuudesta. Tiedätte, mikä on ero talentin (nerouden) ja talangin (taitavuuden) välillä; jos on kysymyksessä esimerkiksi kynä tai soittokoje. Talangi saavutetaan paljon varhemmin kuin nerokkuus, joka aina on yhteydessä suurten henkisten kokemusten kanssa. Ihminen voi olla ilman sitä lahjaa, mutta jos joku on todella nerokas, niinkuin esimerkiksi suuret säveltäjät, silloin hän on henkinen olento, silloin hän on ennen kokenut sekä Kristuksen syntymän että kasteen, ja hän on syntynyt tähän elämään kädessään taikasauva, ja silloin nämä kiusaukset tulevat hänelle todellisina. Mutta jokainen henkinen ihminen, joka on kokenut Kristuksen syntymän ja kasteen, torjuu ne luotaan heti, ymmärtäen, että se on kiusaajan ääni, ja hän sanoo niinkuin Jeesus Saatanalle: ”Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta”. Hän tietää, että häntä ei lainkaan tyydytä maailman rikkaus, sillä vaikka hän saisi itselleen kuinka paljon kultaa tahansa, hän ei saisi rauhaa sielulleen eikä olisi onnellinen.

(Kristus meissä, ss. 127–130)

Kun ihmisessä näin on herännyt kunnianhimo, niin hän saattaa siirtyä neljänteen yhteiskuntaluokkaan, jossa ihanteena on totuus ja kulttuuriryö, jonka silmämääränä lyhyesti sanoen on totuus. Siihen luokkaan siirtyy nyt ihmisen sielu. Me tiedämme

kuitenkin, ettemme vielä tänä päivänäkään saata olettaa ja edellyttää, että kaikki ihmiset, jotka ovat neljännessä yhteiskuntaluokassa, oppineet, tiedemiehet, kirjailijat, taiteilijat, että he ilman muuta palvelisivat totuutta, että he olisivat ihmisiä, joilla on yksinomaan totuus silmiensä edessä. Sellaiset ihmiset ovat harvinaisia, sillä ne ihmiset, jotka ovat syntyneet tähän neljanteen luokkaa, ovat siinä sen tähden, että heissä on herännyt kunnianhimo. Se on se sielullinen pohja, joka tekee ihmiselle mahdolliseksi elämän tässä luokassa. Se saa heidät tekemään työtä kulttuurin puolesta neljännessä luokassa, heidän personallinen motiivinsa on kunnian tavoittelu. Ne, jotka tekevät kulttuurityötä, ovat kunnian palvelijoita. Heille merkitsee kunnia enemmän kuin rikkaus ja valta. Ne ihmiset, jotka tekevät kulttuurityötä, kuten esim. tiedemiehet ja taiteilijat, kadottavat jonkin verran omaa voimaansa, jos he poikkeavat tästä luonnollisesta kannustimestaan ja pyrkivät persoonallisesti esimerkiksi rikkauteen. Jos ajattelemmme kirjailijaa, jonka persoonallisena motiivina on rikkaus, niin näemme, ettei hän saata palvella puhtaasti totuutta, sillä jos hänellä on motiivina rikkauden saavuttaminen, niin hänen pitää kirjoittaa sellaista, mikä on yleisön makuun ja mistä saa paljon tuloja. Mutta sellaiselle kirjailijalle, joka on todellinen kulttuurityöntekijä, ei rikkaus merkitse mitään. Hän ei saata pyrkiä rikkauteen; hän ei osaa sellaisesta nauttia. Hän ei ole vallanhimoinen samassa merkityksessä kuin muut, hänellä ei ole rikkauden himoa. - Meidän on kuitenkin muistettava, niin kuin jo kerran aikaisemmin puhuimme, että nykyisessä yhteiskunnassa ei kukaan ihminen ole puhtaasti vain yhtä luokkaa, vaan että ihmisen sielu on sekoitus eri luokista, vaikka yksi niistä onkin aina etualal-

la. — Kun siis ihminen on kulttuurityöntekijä, niin hänellä ei saata olla persoonallisena motiivina rikkaus eikä valta, vaan kunnia. Silloin hän kykenee vielä tekemään kulttuurityötä; ja kunnia tulee siitä, että hän on tunnontarkka työssään.

(Jälleensyntymisen mysteereitä, ss. 176–178)

Taas on toinen elämä Kristus-ihmisen edessä, jolloin hänet nostetaan kunnian kukkuloille, ”temppelin harjalle”, jolloin häntä palvellaan puoleksi jumalallisena olentona. Maailman suurimmat nerot, luovat taiteilijat, runoilijat, kirjailijat, säveltäjät ovat tavallisesti tällä kohdalla sielunsa kehityksessä. He ovat, niinkuin me myös sanomme, edellisissä ruumistuksissa ottaneet määrättyjä vihkimyksiä. He ovat ennen eläessään läpikäyneet henkisiä kokemuksia, jotka ovat rikastuttaneet heidän sielunsa, ja nyt heitä kiusataan elämässä, missä heidät nostetaan kunnian kukkuloille. Jos Kristushenki heissä on elävä, he näkevät aivan selvästi, että ihmisen elämä ei ole kunniasa, ei siinä, että häntä palvellaan, ihaillaan, jumaloidaan. Ei, ihmiselämä on ainoastaan rakkaudessa. Jumalan kiusaamista on luulla, että ihmistä saisi palvella, ihailla, jumaloida. Kristus-ihmisen tehtävä on opettaa maailmalle tätä. Hän ottaa kunnian kiusauksen päälleen, näyttääkseen, että maailman kunnia on tyhjää ja samalla tuskallista. Eikä ihminen sitä kaipaa, ihminen kaipaa jumalallista rakkautta. Henkisesti kokemattomat maailman ihmiset rakastavat ja tavoittelevat kunniaa; he tekevät mitä tahansa tullakseen kuuluisiksi. Leikkikööt rauhassa! He

eivät ole kokeneet. Mutta ne kokeneet sielut, jotka joskus esiintyvät maailmassa suurina neroina, ne sielut tietävät, ja he palvelevat ihmiskuntaa, että näyttäisivät: kaikki kunnia on tyhjää. Ja aina kaikki suurimmat nerot ovat sen sanoneet: minua ei ole kunnia tyydyttänyt, minä en ole sitä etsinyt, kaiken takaa minä aina muuta etsin.

Tällaiset suuret sielut eivät muista persoonallisessa tajunnassaan, että he edellisissä ruumistuksissaan ovat läpikäyneet määrättyjä henkisiä kokemuksia, ainoastaan kokemusten tulokset heissä näkyvät. Ja niin kauan kuin ei muisto heissä ole herännyt, on heidän kiusauksensa juuri siinä, että tulevat tänne maailmaan tietämättä ketä ovat, ottavat kunnian taakan päälensä ja ovat pakotetut voittamaan. Kuinka kolkkoa ja yksinäistä on heidän elämänsä! Heidän täytyy voittaa, sen he tietävät sisässään. Heillä ei ole mitään armoa, sen suuret sielut tietävät. Taakka on pantu heidän hartioilleen ja heidän täytyy voittaa.

(Jeesuksen salakoulu, 2. painos, ss. 196–197; 5. painos, ss. 149–150)

KULTTUURITYÖN TUKEMINEN

Kuulin äskettäin niin mieltäkiinnittävästä suunnitelmasta kirjallisen ja taiteellisen kulttuurityön edistämiseksi, etten malta olla siitä kertomatta Tietäjän lukijoille. Tunnettu tosiasia on, että tämä työ vielä paljon kärsii aineellisten varojen puutetta. Onhan olemassa stipendirahastoja, Nobel- ja valtiopalkintoja, joilla avustetaan kirjallisen ja taiteellisen työn tekijöitä, mutta lukuunottamatta sitä, että tällaiset avustukset useinkin tulevat semmoisten osaksi, jotka jo muutenkin aineellisesti toimeentulevat, ovat ne siksi pieniä, etteivät aineellisista huolista riittäisi vapauttamaan kirjailijoita ja taiteilijoita, joiden ponnistuksista ja työstä kulttuurin edistys riippuu. Muistan omasta kokemuksestani, kuinka usein ajattelin nuorena:

— Miksi ei kansa huolehdi kirjailijoiden ja taiteilijoiden toimeentulosta? Tieteenharjoittajista pidetään jo melkoista huolta ja n.k. virkamiesten toimeentulo on sangen hyvästi taattu, mutta ne henkilöt, jotka useinkin ovat kansan nerokkaimpia yksilöitä, ovat jätetyt kerrassaan orvonasemaan. Miksi uskotaan ja

luotetaan nuoriin silloin, kun he valitsevat virkauran tai yleisesti hyväksytyn tieteellisen elämäntehtävän? Miksi ei nuoriin uskota ja luoteta silloin, kun he nerosta säkenöiden lähtevät uudelle uralle antautuen taiteellisesti tai kirjallisesti luovaan toimintaan? Miksikä kaikista rohkeimpia ja etevimpiä enimmäen epäillään? Onhan totta, että nero aina löytää tiensä maailmassa ja voittaa vaikeimmatkin vastukset. Mutta tämä vain todistaa neron voiman, ahkeruuden ja kärsivällisyyden. On hyvin mahdollista, että ihmiskunnan suuret nerot olisivat vielä enemmän aikaansaaneet, jollei heidän olisi tarvinnut kuluttaa nuoruuden parhaita voimia aineellisissa puutteissa ja vastoinikäymisissä.

Kuulin nyt kuten sanottu suunnitelmasta, joka velvottaisi meitä uskomaan nuoriin. Suunnitelman keksijä on eräs taidemaalariimme, ja on se lyhykäisessä yksinkertaisuudessaan seuraava: Perustetaan rahasto, aluksi esim. 2 miljonan suuruinen. Rahaston voisi perustaa yksityinen mesenatti, tai voitaisiin se koota yleisillä keräyksillä. Rahastoa hoitaisi kansalliskomitea, jonka jäsenet olisivat luottamusta nauttivia, kirjallisuutta ja taiteita harrastavia tai harjottavia kansalaisia. Pääomaa ei liikuttettaisi, korkoja yksin käytettäisiin. 5% mukaan tekisivät 2 miljonan korot vuodessa 100,000 mk. Joka vuosi annettaisiin tämä summa, 100,000 mk., taiteilija- tai kirjailija-alulle, joka kuitenkin ei saisi käyttää itse pääomaa, vaan ainoastaan korot. Avustus myönnettäisiin ensin esim. 5 vuodeksi. Nuori kirjailija tai taiteilija nauttisi täten 5 vuoden aikana viiden tai kuuden tuhannen markan vuositulot. Tämän ajan kuluessa hän jo ehtisi näyttää, mihin hän kykenee ja onko hänestä tulevaisuuden toivoa. Määräajan kuluttua hänelle voitaisiin määrätä sama avustus edelleen, jos katsottaisiin hänen sitä ansainneen.

Jos häneen kiinnitetyt toiveet olisivat pettäneet, siirrettäisiin avustus toiselle. Alkuperäisestä rahastosta tulisi täten vuosittain uusi aatteellinen työntekijä avustetuksi, ja vuositulot itseskullakin olisivat siksi suuret, että huoletta toimeentulisivat nykyisissä yhteiskunnissa, vieläpä voisivat uhrata varoja oppimiseen, matkustamiseen j.n.e.

Tämmöinen on suunnitelma, ja se on mielestäni siksi hyvä, ettei sen pitäisi jäädä vain suunnitelmaksi. Kannattaisi siitä tulla tosi. — *Tietäjä* 1914, ss. 150–152

(Tietäjän aarteisto II, ss. 210–211)

VASTAUKSIA KYSYMYKSIIN

Kysymys: — Mikä on ero intuition ja inspiraation välillä?

Vastaus: — Ero ilmenee jo sanoista. Intuitio on jonkinlainen kyky ihmisessä, inspiraatio on jotakin, jota ihminen saa. Intuitio on totuuden näkemisen kyky, semmoinen kyky tietää asiat sisäisesti. Se on oikeastaan jonkinlaista hyvin korkeaa selvänäköä, koska se on jonkinlaisessa yhteydessä ns. buddhi-prinsiipin kanssa. Tavallisesti sitä sanaa käytetään vain tuommoisten korkeiden asioiden yhteydessä. Eihän koskaan sano-
ta — esim. ruuanlaiton ollessa kysymyksessä — että ”minulla on

semmoinen intuitio, että tämä ruoka ei nyt oikein hyvin onnistu”. Tällaisessa yhteydessä ei käytetä sanaa ”intuitio”, vaan ehkä sanaa ”aavistus” tms.: ”Minä näen selvästi, ettei tästä tule hyvää.” Siinä ei tarvita niin suurta intuitiota. Mutta kun puhutaan intuitiosta, silloin puhutaan jonkinlaisista korkeista asioista, ja silloin tarkoitetaan kykyä nähdä asioita sisäisesti. Sitä kykyä ei kukaan tässä meidän sivistyksessämme pyri kehittämään eikä kasvattamaan, mutta teosofien tehtävä on sitä itsessään kehittää. Ja kun se alkaa kasvaa ihmisessä, tulee se käsi kädessä hyvyiden, rakkauden ja rehellisyyden kanssa. Silloin

tulee semmoinen kyky nähdä ja tietää yhtä ja toista. Se ei ole ollenkaan samaa kuin tavallinen selvänäkö, tuommoinen muodollinen, astraalinen selvänäkö, että näkee toisesta ihmisestä hänen auransa tms. Se ei ole tietenkään sitä, ei tavallista astraalis-mentaalista selvänäköä, vaan se on korkeammalla mentaalitasolla, buddhisella tasolla oleva semmoinen tieto, kyky tunkeutua jonkun asian tai ihmisen sisään. Se on oikeata intuitiota ja sen intuitio voi kohdistua myös tulevaisuuteen. Minulla on semmoinen intuitio, että sitä tai sitä tulee tapahtumaan. Mutta tietysti tämä tulevaisuuden näky koskee vain jotain korkeampia, suurempia tapahtumia, ei jokapäiväisiä asioita.

Inspiraatio on taas sitä, että jokin olento, jokin voima käyttää ihmistä, inspiroi häntä. Runoilijat usein sanovat: ”Niin, en minä oikeastaan tiedä, kuka tämän runon on tehnyt. En minä sitä tiedä. Kyllähän minä tämän olen kirjoittanut, mutta en minä nyt taas osaisi sitä kirjoittaa. Se tuli silloin kuin se tuli”. Näin sanovat usein runoilijat. He ovat silloin olleet inspiroituja. Se merkitsee, että jokin toinen voima on silloin runoilijaa aivan kuin käyttänyt. Tämä toinen voima voi olla hänen korkeampi Itsensä, joka aivan kuin haihduttaa hänen päiväajuntansa ja sitten käyttää häntä välikappaleenaan, mutta se voi myöskin olla jokin toinen olento astraali- tai mentaalitasolla, jokin jumala tai mikä tahansa semmoinen olento, joka häntä inspiroi. Ihminen on silloin mediumin asemassa. Jos joku teistä oli eräässä luennossa joulun aikana, jolloin puhuttiin vanhoista kreikkalaisista ja roomalaisista mysteereistä sekä oraakkeleista, niin hän ehkä muistaa, että ne oraakkelit olivat alussa sellaisia, että pythia siellä, se ennustaja, profeettanainen, hän oli semmoinen erikoisen kasvatuksen saanut pyhä olento, jota Mestari

saattoi käyttää puhetorvena. Se oli siis jotain erinomaisen korkeaa ja hienoa. Kun tuommoinen oraakkeli oli olemassa, niin ihmiset saattoivat mennä kysymään neuvoa suorastaan Mestariilta, vaikkei hän itse siellä ollutkaan, vaan semmoinen nainen, joka saattoi olla hänen puhetorvena. Sitten oraakkelit tietysti aikojen kuluessa vähitellen joutuivat rappiolle, niin että pythiana saattoi olla aivan tavallisia mediumeja, semmoisia kuin nykyaikana tavalliset spiritistimediot ovat, niin että sieltä saattoi tulla mitä hyvänsä. (*Ruusu-Risti* 9/1961)

Kysymysillassa 19.4. 1910

Kysymys, mitä taide on, on hyvin sisältörikas. Koetan lyhyesti esittää, mitä mielestäni on taide. Minusta siinä pitää erottaa kaksi asiaa. Voi olla useampiakin, mutta kaksi asiaa etenkin tulee mielestäni siinä heti ottaa huomioon. Ensiksikin se, että taiteilija, runoilija on nerokas ihminen, joka näkee, kuulee, haaveilee jotakin ja tahtoo siten ilmaista sen muille ihmisille. — Tämä haluhan on jokaisessa ihmisessä. Jos me näemme tai huomaamme jotakin erikoista, jos teemme jonkin erikoisen havainnon, niin mielellämme kerromme siitä muille. — Taiteilijassa, nerokkaassa ihmisessä on tämä halu voimakkaampana kuin muissa. Hän näkee ja voisi nähdä enemmän kuin muut, ja hänessä on halu kertoa siitä muille. Ja jos hän sitten on todellinen taiteilija, esim. runoilija, niin hän osaa esittää näkemyksensä vaikuttavammalla tavalla kuin muut. Se on taidetta. Taide muodolliselta kannalta on kyky tuoda esille, mitä tahtoo sanoa, niin vaikuttavalla tavalla kuin mahdollista, sellaisella ta-

valla, että se ehdottomasti vaikuttaa muihin. Kuta suurempi taiteilija, runoilija, joku on, sitä suurempaan joukkoon hän vaikuttaa. Sellaiset suuret taiteilijat kuin esim. Shakespeare ja Goethe — runoilijat -ja sellaiset suuret taidemaalarit kuin meillä esim. Edelfelt ja Gallen-Kallela ja muut, vaikuttavat hyvin lukuisiin ihmisiin. Kuta korkeampaa taide on, sitä yksinkertaisempaa se on, esim. sellainen taide kuin katolinen kirkkotaide — Rafaelin Madonna, pyhimysten kuvat. Ne vaikuttavat välittömästi suuriin joukkoihin: jokainen saa jotakin, jokainen ymmärtää jotakin. Tai ottakaamme esim. sellaiset kirjalliset taideteokset kuin Raamatun kertomukset. Ne ovat yksinkertaisia, mutta äärettömän vaikuttavia. Niitä lukevat suuret joukot ja ne vaikuttavat äärettömästi. Kuta pienempi taiteilija on, sitä harvempi häntä ymmärtää. On aivan toinen asia, että alussa taiteilija voi olla sellainen, että häntä ei ymmärretä. Vasta myöhemmin häntä aletaan ymmärtää. Kuitenkin voi pitää sääntönä, että kuta suurempi on ihmisessä taiteellinen kyky, sitä useampiin ihmisiin hän vaikuttaa. Se on minun mielestäni itse se taiteellinen kyky.

Mutta taiteellinen kyky sinänsä ei vielä luo mitään taidetta. Taide tulee vasta silloin, kun tähän kykyyn on yhdistynyt jonkinlainen sielu tai henki, jotakin sisäistä elämää; kun tähän taiteelliseen kykyyn on yhdistynyt neron silmä, neron korva, neron havaintokyky; kun siihen on yhdistynyt kyky nähdä sellaista, jota eivät kaikki näe eivätkä huomaa, ennenkuin sitä heille näytetään. Silloin he vasta sen huomaavat. Todellinen nero, todellinen taiteilija, todellinen runoilija on ihminen, joka voi ottaa vastaan jotakin näkymättömästä maailmasta; joka voi nähdä näkymättömään maailmaan tai ottaa sieltä jotakin vai-

kutusta vastaan. Tästä syystä on olemassa kahdenlaatuaisia taiteilijoita. Toiset ovat sellaisia, jotka aivan kuin näkevät täydessä tajunnassaan, ja sitten maalaavat tai kirjoittavat, tai säveltävät. He näkevät ja kuulevat aivan noin itsetietoisesti. Sitten toiset ovat sellaisia, jotka joutuvat ikäänkuin haltioihinsa. He eivät tavallisessa olotilassa ja tavallisessa tajunnassaan voi mitään ihanouksia nähdä, mutta voivat erikoisina hetkinä joutua haltioihinsa. Tuota ensimmäistä luokkaa voisimme kutsua salatieteelliseksi eli maagiseksi neroiksi ja noita toisia mediumistiseksi neroiksi, jotka eivät hallitse ollenkaan itseään, omaa kykyään, vaan joutuvat haltioihin. Minä tunnen erään runoilijan, joka aina sanoo näin: ”Niin, olenhan minä nyt kirjoittanut tuon, kyllähän minä sen tiedän. Mutta kuitenkin minä en ole sitä kirjoittanut. Se vain tuli, enkä minä tiedä, mistä se tuli.” Ja sitten hän vähän kuin ihmettelee, että onhan se koko hyvä runo. Näin on eräs runoilija minulle monta kertaa puhunut omasta työstään. Hän on siis selvästi tuollainen mediumistinen nero, joka tällä tavoin ottaa vastaan vaikutuksia näkymättömästä maailmasta. Ja jos me katsomme häntä salaiselta puolelta, niin me voimme nähdä, että joko hänen korkeampi minänsä hänelle kuiskaa, tai usein joku toinen olento, joku kuollut taiteilija, runoilija tai maalari tai säveltäjä, joka koettaa vaikuttaa sellaisen ihmisen kautta, joka voi ottaa vastaan. Voi joskus olla vaikuttamassa vieläpä eräänlainen gandharvadeeva. Sillä tavoin luodaan sitten suuria taideteoksia.

Taiteessa on siis erotettava ensiksikin itse taiteellinen kyky ja toiseksi taiteilijan sielullinen vastaanottavaisuus eli näkemis- ja havaitsemiskyky näkymättömässä maailmassa. Jos me tämän ymmärrämme, niin me olemme saaneet selville, mitä tai-

teilija on. Ja silloin me ymmärrämme myöskin, niinkuin kysymyksessä sanottiin, että usein huomaa taideteosta katsellessa jotakin syvää, sielullista, elävää. Se johtuu tietenkin juuri siitä, että taiteilija on aavistanut ja tuntenut voimakkaasti sitä taideteosta luodessaan, esim. maalatessaan taulun. Hän on silloin ajatellut ja tuntenut voimakkaasti, ja se kaikki on kiinnittynyt tuohon kankaaseen ja noihin väreihin. Ja jos sellaista taulua katselee toisella, astraalisella silmällä, niin huomaa, kuinka sillä on oma erikoinen auransa, kuinka taiteilijan ajatus ja tunne ovat siinä kiinni, ja kuinka se astraalisesti näyttääkin paljon kauniimmalta ja sisältörikkaammalta kuin fyysinen taulu. Mutta sekin fyysinen taulu, jos katselija on vähänkään vastaanottavainen taiteen vaikutuksille, vaikuttaa katsojan sieluun eli astraalis-mentaaliseen ruumiiseen tuon auransa kautta, ja silloin se taulu tuntuu niin merkillisen henkevältä, syvältä ja elävältä. Ei siis ole ainoastaan sen taulun näkyvä ruumis, joka siihen katselijaan vaikuttaa, vaan myöskin sen astraalinen ja mentaalinen puoli — sen aura. (*Ruusu-Risti* 1/1962)

26.IV 1910

Kysymys: — Olette kerran esitelmässänne sangen valaisevasti selittänyt, miten taiteellinen kyky, ollen voimaa, purkautuu ulos pahassa, ellei se ihminen, jossa se on, ole kyennyt sitä hyvään ohjaamaan. Mutta miksikä ihmiselle annetaan taiteellinen kyky -joka epäilemättä on jumalainen, koska se on luova kyky — ennen kuin hän on edes jossakin määrin puhdistanut itseään? Eihän muitakaan henkisiä kykyjä uskota ihmiselle, ennen kuin hän on puhdistunut. Ihmisellä voi karmallisista syistä

olla oikeus omistaa taiteellinen kyky, mutta viivyttäähän karma monessa muussakin tapauksessa sekä onnea että kärsimystä, kunnes ihminen on mahdollinen niitä kantamaan.

Vastaus: — Tämä on äärettömän kaunis kysymys. Nyt on huomattava eräs seikka, ja se on se, että taiteellinen kyky silloin, kun se on yhdistynyt johonkin siveelliseen heikkouteen — niinkuin usein juuri huomataan — että taiteellinen kyky silloin on aina enemmän tai vähemmän laadultaan sitä, mitä voisimme sanoa mediumistiseksi. Tässä oli juuri esitetty niin hyvä vertaus: muut henkiset kyvyt. Niitä ei anneta ihmiselle salatieteellisesti, jos hän ei ole ikäänkuin itse taistellut itselleen niitä. Lahjaksi ei hänelle niitä anneta. Mutta mediumeja on, ja he ovat ihmisiä, joilla on jonkin verran tuollaisia psyykkisiä kykyjä. He ovat ihmisiä, jotka ovat ikäänkuin ilman, että he siveellisesti olisivat vielä ansainneet sitä, saaneet jonkin sellaisen psyykkisen kyvyn: selvänäön tai aineellistuttamisvoiman tai muun sellaisen psyykkisen kyvyn. Mediumithan ovat sellaisia ihmisiä, eivätkä he suinkaan meidän mielestämme ole sitä siveellisesti ansainneet. Sillä mediumeista voi huomata — samoin kuin taiteilijoista — että he ovat heikkoja siveellisesti. Mitä mediumeja minä tunnen, niin olen tehnyt juuri sen havainnon, että he siveellisesti ovat enemmän tai vähemmän heikkoja, jos ei toisessa suhteessa niin toisessa. He saattavat olla siveellisesti heikkoja esim. siinä suhteessa, että he eivät voi pysyä kiinni totuudessa, vaan mielellään narraavat. Siinä suhteessa he voivat olla heikkoja. Myös voivat he olla heikkoja esim. siinä suhteessa, että heillä on taipumus johonkin himoon, esim. juoppouteen. Aivan samoja ilmiöitä me huomaamme taiteilijoissa. Taiteilijalla voi olla taipumus juoppou-

teen tai irstaaseen elämään, hänellä voi olla myös taipumusta epärehelliseen puhumiseen, niin ettei hän voi ollenkaan pysyä kiinni totuudessa. Sellaista heikkouttahan juuri tapaamme näillä ihmisillä, ja se tulee siitä, että on olemassa mediumisuus salatieteellisyyden rinnalla. Ihminen voi hankkia itselleen joitakin kykyjä ilman, että hän olisi salatieteellisesti pätevä vielä niitä saamaan. Hän voi niitä hankkia kaikenlaisista vaikuttimista, hän voi, kun hänellä on vain siihen tahtoa, kehittää itsessään joitakin kykyjä. Luonto ei nähtävästi sitä kiellä. Mediumi on sellainen ihminen, joka jossakin edellisessä elämässään on kehittänyt itsessään psyykkisiä kykyjä, ei salatieteellisellä tavalla, vaan siksi, että hänellä on ollut halu saada niitä. Hän on tahtonut, että hänellä pitää olla niitä kykyjä joko siksi, että hän voisi vähän loistaa toisten ihmisten silmissä, tai että hän voisi toisia hallita, tai että hän saisi uteliaisuuttansa ja tiedonhaluansa tyydytetyksi, tai jostakin muusta persoonallisesta syystä. Hän on hankkinut itselleen sellaisia voimia, jotka eivät ole salatieteellisiä; se merkitsee: eivät ole siveellisesti puhtaita, vaan toisessa tai toisessa suhteessa itsekkäitä. Ihminen voi persoonallisista motiiveista hankkia itselleen psyykkisiä kykyjä, jotka eivät ole henkisiä voimia, eivät ole jumalaista epäitsekkyuden voimaa, vaan juuri psyykkisiä kykyjä, juuri tuollaisia sielullisia yliaistisia kykyjä. Taiteilijakyky on myös eräs tuollainen yliaistinen kyky. Ihminen, joka on jossakin edellisessä elämässä turhamaisista syistä tehnyt työtä sellaisen taiteellisen kyvyn puolesta, tavoitellut sellaista, tahtonut itselleen sitä, hän syntyy kyllä sitten sellaisella kyvyllä varustettuna; hänellä on se. Ja silloin on hyvin loogista ajatella, että korkeamat voimat näkymättömästä maailmasta käyttävät häntä väli-

kappaleenaan ainakin joskus, vaikka hänellä onkin takanaan itsekkäät motiivit — niinkuin ne käyttävät mediumejakin. Kun hän on itsessään niitä kykyjä kehittänyt — vaikka itsekkäistäkin motiiveista — niin kuitenkin sitten maailman järki, jumala — joskus käyttää hänen kykyjään ihmiskunnan hyväksi, olkoon hän sitten varsinaisesti mediumi tai taiteilija. On kaunista ja ihanaa ajatella, ettei se kykyjen kehittäminen sittenkään ole ollut aivan turhaa työtä, koska korkeimmat voimat voivat sellaista ihmistä käyttää yleiseksi hyödyksi, vaikkakin asianomaiselle itselleen siitä tietysti tulee sellainen karma, että hän saa niittää oman itsekkyytensä ja turhamaisuutensa hedelmät, ja tietenkin hänen täytyy niistä kyvyistä joskus sitten päästä. Mutta sen me voimme huomata, että tuollaisia psyykkisiä kykyjä voi hankkia joko mediumistisella tai salatieteellisellä tavalla — ja että se tavallisin tapa on juuri mediumistinen tapa. (*Ruusu-Risti* 3/1962) 3.V 1910

Kysymys: — Musiikki saattaa vaikuttaa ihmiseen, joka sitä kuuntelee, mitä erilaisimmin tavoin. Se saattaa kohottaa hänen tunteitaan ja saada ne väreilemään mitä puhtaimmin, ja se saattaa herättää eloon intohimot ihmisen sielussa. Mistä johtuu musiikin tällainen vaikutus?

Vastaus: — Asia on se, että jokaisella fyysisellä äänellä on myös astraalinen korrespondenssi, vastaavaisuus. Tämä astraalinen korrespondenssi on astraalista väreilyä ja voi ilmetä äänenä, värinä tai tunteena — kaikki kolme yhdessä — vieläpä jonakin ajatuksena. Tästä johtuu, että sävelet aina vaikuttavat

myös astraaliruumiiseen. Jos musiikki on korkeata laadultaan, se vaikuttaa korkeampiin aineksiin astraaliruumiissa ja panee silloin värähtelemään myös ajatusruumiin. On sellaistaakin musiikkia, jolla on suorastaan puhdistava vaikutus ihmisen kaikkiin kolmeen alempaan käyttövälineeseen, vieläpä sellaistaakin, — se nousee silloin jo mantran tasalle, voisi sanoa — joka vaikuttaa suorastaan kausaali- ja buddhiseen ruumiiseen. (*Ruusu-Risti* 3/1962)

3.V 1910

Kysymys: — Kokemus osoittaa, että useissa suvuissa samat syntyperäiset sielulliset taipumukset usein periytyvät sukupolvea toiseen. Esim. Bach'in suvussa Saksassa on ollut yli 50 soittotaiteilijaa ja eräässä flanderilaisessa suvussa on esiintynyt suuri määrä matemaatikkoja. Miten tämä on selitettävissä jälleensyntymisopin kannalta?

Vastaus: — Tämä ei ole ollenkaan vaikea selittää. Tietenkin sellaisiin sukuihin juuri syntyy niitä sieluja, joilla on taipumuksia siihen suuntaan, mikä kussakin suvussa on edustettuna. Niinpä esim. Bach'in suvussa oli juuri musiikki etualalla. Ei siinäkään suvussa kuitenkaan ole kuin yksi ainoa nero musiikin alalla, nimittäin juuri J. S. Bach, joka nyt melkein yksin tulee mieleen, kun puhutaan Bachin musiikista. Kaikki ne muut Bachit ovat pieniä häneen verraten.

Tuntuu siltä, kuin sama suku ei jaksaisi luoda eli antaa ruumista kovin monelle oikein luovalle nerolle, vaan ainoastaan joskus ja muutamille. Mutta ne sellaiset talangit eli taiteilijakyvyt voi sama suku kyllä antaa monille sieluille. Kun nyt ih-

missielu syntyy johonkin sukuun, niin tietenkin hänellä on vastaavat sielulliset taipumukset mukanaan, esim. juuri taipumukset musiikkiin tai johonkin muuhun taiteeseen. Ja hän syntyy siihen sukuun juuri sen tähden, että se suku voi antaa sellaisen kehon, jossa nämä taipumukset voivat tulla esille. Juuri musiikki esim. tarvitsee aivan erikoista kehoa sillä fyysisestä kehosta juuri riippuu, voiko jossakin inkarnaatiossa ilmetä taiteellisia taipumuksia tai muita erikoisia luonnonlahjoja. Sen tähden juuri nämä tällaiset taipumukset käyvät myös perintönä suvussa, niin että aivan voi nähdä pitkän aikaa ilmenevän jotakin taiteellista suuntaa samassa suvussa, ja sitten lopulta se aivan kuin puhkeaa kukkaan jossakin yksilössä. Mutta silloin on aina muistettava, että sen yksilön takana on lahjakas, nerokas sielu. Silloin tämän etenkin voi huomata, kun on kysymys neroista, sillä vain nero voi tehdä lahjakkaasta ruumiista jotakin todellista. Mehän voimme nähdä tuollaisissa lahjakkaissa suvuissa paljon jäseniä, joilla on paljon lahjoja. He ovat saaneet sukuperintönä erinomaisen fyysisen kehon, jossa on taipumuksia hyvin moneen suuntaan, taiteellisia taipumuksia, matemaattisia taipumuksia, mitä tahansa, ja kuitenkin he eivät osaa tehdä niistä mitään, sillä he ovat sielultaan tavallisia ihmisiä. Siinä kehossa ei ole takana niin voimakasta sielua, että se osaisi käyttää sitä kaikkea voimaa, vaan siinä on vain tavallinen ihminen, joka osaa vain ikäänkuin kuluttaa ja hukata sitä kaikkea. Hän ei osaa konsentroida, keskittyä samalla tavoin kuin nero. Vaikka nerolla olisi monta taipumusta kehossaan, niin hän valitsee niistä yhden ja sitä hän kehittää itsessään, siihen kohdistaa koko tarmonsä. Mutta tavallinen ihminen taas, jos hänelle yht'äkkiä annetaan keho, jossa on kaikenlaisia taiteelli-

sia ja muita taipumuksia, hän tulee vain tuhattaituriksi, joka osaa vähän kaikkea, mutta ei ole mestari missään. (*Ruusu-Risti* 5/1962)

Kysymys: — Mikä on värin ja värien mysteeri? Onko värejä lukemattomia vai onko niitä vain yksi? Tai onko niitä edes olenkaan olemassa?

Vastaus: — Jos kysymme tavalliselta fyysikolta, tavalliselta jokapäiväiseltä luonnon tutkijalta, niin hän sanoo, että tietenkään värejä ei oikeastaan ole olemassa, on vain yksi valo, joka on valkoinen. Sen säteet tahtuvat sitten eri tavoin ja silloin syntyy erilaisia väreilyjä. Ihmisellä on sellaiset aistit, että hän osaa selittää itselleen nuo väreilyt, niin että kun väreily on aallonpituudeltaan tietynlainen, niin se on sinistä; tai jos se on aallonpituudeltaan toisenlainen, niin se on keltaista jne. Värejä siis todellisuudessa ei ole olemassa; ne ovat vain ihmisen omassa tajunnassa. Näin selittää tavallinen fyysikko. Tämä on tietenkin jonkinlainen totuus, sillä itse ehdoton, absoluuttinen elämä on sellainen, josta me emme mitään tiedä emmekä voi muuta sanoa, kuin että se on yksi elämä, jossa on olemassa kaikenlaisia mahdollisuuksia. Tietenkin me voimme sitten kiistellä siitä, onko niitä mahdollisuuksia todellisuudessa olemassa vai ei. Käytännöllisesti katsoen tämä kiista olisi kuitenkin turha; olisi hyvin turhaa kiistellä tai ryhtyä väittämään, että ehdoton jumaluus kyllä on yksi, mutta sen eri mahdollisuudet eivät oikeastaan ole olemassa tai että ne eivät ainakaan ole mitään todellista. Sillä me itsekin kuulumme niihin ehdottoman ilmennyksiin ja mahdollisuuksiin, ja koska me itse mielestämme olemme

olemassa, niin voimme myöntää myös, että nämä mahdollisuudet ovat todellisia. Muutenhan me väittäisimme, että me itse emme ole olemassa. Me voimme siis sanoa, että jos vertaamme ehdotonta elämää ehdottomaan valoon, niin samalla siinä valossa on kaikki ehdottomat värit, ja ne ovat myöskin todellisia. Eivät ne ole vain ikäänkuin mahdollisuuksina niitä tajua-valle, vaan ne ovat itsestäänkin jo olemassa sentähden, että sekin, joka tajuaa, on vain yksi mahdollisuus siinä ehdottomassa. Siis jos me astumme alas näistä filosofisista korkeuksista ja ajattelemme värejä käytännössä, niin me voimme sanoa -ja on luonnontutkijoitakin, jotka tämän myöntävät — että kyllä värit itsessäänkin ovat jotakin. Ne juuri ovat se todellisuus; ja valkoinen väri on kaikkien noiden värien sekoitus. Jos on olemassa oikein hyviä värejä, niin niistä tulee valkoista, kun kaikki sekoittaa yhteen. Aivan yhtä hyvin kuin sanomme, että on vain yksi väri olemassa, voimme myös sanoa, että kaikki värit ovat olemassa. Kun ne kaikki liittyvät yhteen, siitä tulee valoisaa sopusointu.

Värit ovat siis olemassa, värit ovat todellisia. Mutta mitä se merkitsee? Sehän on tietenkin väreilyä, ja väri sellaisenaan on tajuntailmiö. Kun me tajuamme värin, me sanomme esim. ”sininen” tai ”vihreä”. Mitä se sininen tai vihreä tai muu väri itsessään on? Se ei lainkaan käy selville, kun me sanomme ”sininen” tai ”vihreä”, sillä sanontamme ilmaisee vain sen, että se säteily, joka meitä kohtaa, vaikuttaa meihin sillä tavoin, että me nimitämme sitä siniseksi tai vihreäksi jne. Se on kyllä jotakin tajuntaa; kunkin värin takana on itsessään jotakin todellista tajuntaa, joka vaikuttaa minuun ja meihin kaikkiin. Mitä se on? Kun siirrymme sitä tarkastelemaan niin se tajunta on tun-

netta ja ajatusta; se on jokin ilmennys jumalasta, jumalaisesta järjestä. Senhän heti huomaa, jos selvänäkevillä silmillä katselee; ajatukset ja tunteet ilmenevät erilaisissa väreissä. Siis värit vastaavat jotakin, ne eivät ole kuollutta asiaa itsessään, vaan symbolisoivat jotakin ajatusta ja jotakin tunnetta. Jumalaiset ajatukset ja tunteet ovat ne, jotka ilmenevät äärettömän monin tavoin tässä maailmankaikkeudessa, mm. väreinä ja ääninä. Värien ja äänien mysteeri siis on, että ne ovat ajatusta ja tunnetta. (*Ruusu-Risti* 9/1962)

25.X 1910

Kysymys: — Onko ihmisen auran eri tunteita edustavilla väreillä ja eri ruumiinosilla mitään yhteyttä siinä merkityksessä, että esim. rakkauden ja vihan värit liittyisivät sydämen ympärille, ajatusruumiin värit pään ympärille, sukupuolitunteiden värit sukupuolijärjestelmän yhteyteen jne? Minkälaisten elinten yhteydessä olisivat silloin sellaiset tunteet kuin kateus, ylpeys, itserakkaus ja itsekkyy?

Vastaus: — On aivan oikein se, mitä tässä on otaksuttu ja kysytty, sillä todella niin on. Kun ihmisen auraa tarkastaa, niin silloin näkee sen värit, eri väreilyt, myöskin paikallisesti ryhmittyneinä, ja tämä riippuu silloin juuri niiden tunteiden ja ajatusten laadusta, joita nuo värit ilmaisevat. Tässä mainittiin esim. rakkauden ja vihan värit. Ne todella näkyvät etupäässä rinnan kohdalla. Mutta jos rakkauteen liittyy esim. sukupuoli-himoa, niinkuin siihen usein sisältyy, niin silloin sen rakkauden väri, ruusunpunainen, sydämen kohdalla loistava väri, muuttuu enemmän kuin veren väriseksi ja samalla laskeutuu

alemmaksi. Myös voi käydä niin, että se pysyy rinnan kohdalla ruusuisena, mutta samalla ilmenee verenpunaisia värililviä tässä alempana, vatsan kohdalla.

Sitten, jos jokin tunne valtaa ihmisen kokonaan, niin että kaikki muu on ikäänkuin kokonaan poistunut hänen tunne-elämästään, niin se ilmenee hänen aurassaan sillä tavoin, että koko aura tulee ikäänkuin samanväriseksi. Jos esim. ihminen on aivan täynnä — sanokaamme — oikein kaunista, puhdasta ihmismisrakkauden tunnetta, niin silloin se loistaa niin koko hänen aurassaan, että koko aura tulee tuollaiseksi vaalean ruusunpunaisen hohtavaksi. Siinä on tietenkin kaikenlaisia muodostelmia, mutta kuitenkin koko aura on tuollainen vaalean punaisen värinen, ja on ikäänkuin kaikki muut värit, mitä aurassa muuten on -ja joita tietenkin jatkuvasti aina siinä on — silloin peittyisivät sen vaaleanpunaisen verhon taa.

Sama pitää paikkansa myös niiden värien suhteen, jotka edustavat enemmän ajatuksellisia tunteita — älyä ja ymmärrystä — ja jotka ovat enimmäkseen pään ympärillä. Mutta voi myöskin tapahtua niin — minä olen nähnyt sellaisen tapauksen, ainakin yhden muistan — että älyn väri, sellainen kultainen väri, täytti koko auran, niin että ihminen ihan kauttaaltaan loisti kuin kulta, loisti aivan kuin hohtava aurinko. Eikä se tapahtunut niin, että ihminen olisi ollut ruumiin ulkopuolella, vaan niin, että fyysinen ruumis ikäänkuin häviää, ja näkyy vain jonkinlainen astraalinen kuva tästä fyysisestä ruumiista, fyysisen ruumiin astraalinen vastine. Tällaisessa tapauksessa, jolloin koko aura loistaa älyn kultaa, silloin myös ihmisen fyysinen muoto tulee aivan kuin läpinäkyväksi, sekin on aivan kuin kultaa. Siinä voi kyllä erottaa hahmopiirteitä, mutta kaikki on aivan kuin

kultaa ja aurinkoa.

Muuten olen huomannut, että täälläkin meillä Suomessa on monia ihmisiä, jotka huomaavat ja näkevät yhtä ja toista ihmisen aurasta. Esim. luennoissa kävijät ovat saattaneet nähdä, kuinka esitelmöitsijän pään ympärille muodostuu gloria, hohtava kultainen piiri. Tämän ei tietenkään tarvitse merkitä muuta, kuin että jos joku ihminen pitää esitelmän, niin hän on silloin hyvin keskittänyt ajatuksensa, ja koko hänen sielunsa painopiste on silloin älytasolla — ainakin ulkonaisesti katsoen. Hän on keskittynyt ulospäin vaikuttavasti, ja se näkyy auran väreissä erittäin voimakkaasti. Juuri pään ympärillä on sellainen helppoin huomata.

Mitä nyt tulee itsekkyyteen, niin sehän ei ole oikeastaan mikään erityinen tai satunnainen tunne, vaan se on luonteenomaisuus, jota on kaikilla ihmisillä jossakin määrin. Sillä on kyllä oma värinsä, ja se on ruskea. Sitähän käytetään hyvin paljon vaatteissa, ja se on sekoitus punaisesta, mustasta ja keltaisesta. Sellainen on itsekkyyden pohjaväri. Se ei juuri ilmeine erityisenä tai satunnaisena tunteena, mutta se värittää muita tunteita. Jos ihminen esim. on älykäs ja hänen auransa siis loistaa kullan hohteisena pään ympärillä, niin jos siinä hänen älyssään on itsekkyyttä, silloin liittyy mukaan se ruskea väri ja sekoittuu siihen keltaiseen, niin että se kirkas kullan hohde muuttuu tuollaiseksi — kuinka sanoisin — enemmän appelsiinin-kuoren väriseksi. Se on silloin itsekkyyttä, joka sekoittuu älyyn. Kun itsekkyyttä sisältyy paljon rakkauteen, niin rakkauden ruusunpunaiseen hohteeseen sekaantuu kummallisia ruskeita pilviä, joiden lävitse voi hohtaa vähän ruusunpunaista.

Sitten sellaisen tunteen kuin kateuden väri on ilkeän vihreä,

käärmeen vihreä. Jos se on vain tunteena, niin silloin se pysyttelee tässä keskellä, mutta jos siihen liittyy myös ajatusta, jolloin sekottuu yhteen tuota käärmeen vihreää ja keltaista väriä, silloin se voi olla myös ylempänä aurassa.

Ylpeys on tavallisesti aina pään kohdalla, ja se värittää juuri koko älyn. Sen väri on melkein sama kuin itsekkään älyn väri, siis juuri tuollainen tummankeltainen, appelsiininkuoren värinen.

Kysymys: — Missä on ja minkälainen lienee ns. pahan lähde ihmisessä? Luullakseni täytyy jokin sellainen olla, sillä eivät-hän pelkät värit itsessään ole pahoja, ellei niiden takana ole jokin, joka niitä elähdyttää ja on kaikkien värien kautta ilmenevän pahan lähteenä.

Vastaus: — Niin, eiväthän värit tietenkään sinänsä ole pahoja. Mehän näemme ulkona luonnossa kaikenlaisia värejä, myös ruskeata ja vihreää kaikissa eri vivahduksissaan. Vihreä värihän saattaa olla hyvin ihana luonnossa; sillähän on myös ääretömän ihania vivahteita. Meidän arvostelumme jostakin väristä, onko se rumaa vai kaunista, riippuu aivan siitä, minkälaisia vivahteita sillä värillä on. Ja silloin olisi oikein hyvä olla olemassa sellainen taiteellinen silmä, joka vaistomaisesti sanoo sellaista väriä rumaksi, rumemmaksi kuin muut värit, joka itse asiassa edustaa jotakin rumaa tai itsekästä tunnetta tai ajatusta, vaikkei ihmisen itsensä ollenkaan tarvitse tietää, mitä se tai se väri salatieteellisesti vastaa. Voimme siis kyllä sanoa, että itsessään nuo värit eivät tietenkään ole pahoja. Eivätkä minikäänlaiset väreilyt suorastaan itsessään ole pahoja, ei mikään

väri itsessään ole paha.

Mutta missä siis ihmisessä on se pahan lähde? Se lähde on tietysti ihmisen tajunnassa, ihmisen tahdossa. Siinä asuu paha, ja siinä asuu hyväkin.

Itse ehdottomassa elämässä ei ole hyvää eikä pahaa. Siinä vallitsee ikuinen elämän rauha, joka ei ole hyvä eikä paha, vaan on niiden takana ja yläpuolella. Ehdottomasta elämästä emme voi mitään sanoa, ei sitä eikä tätä. Me tiedämme vain, että se on kaiken takana. Mutta me itse teemme eron hyvän ja pahan välillä, ja sen eron tekee koko ilmennyt elämä, luonto kokonaisuudessaan ja kaikki jumalat. Kaikki tekevät sen eron. Ja silloin meidän tietenkin täytyy sanoa, että kun ihmiskunnasta on puhe, niin mitä siinä on hyvää tai pahaa, niin se kaikki perustuu siveelliseen arvostamiseen. Se perustuu ihmisen sisäiseen tajuntaan ja tahtoon. Ihmisen sisällä on pahan lähde. Mitä ihminen tahtoo, sen mukaan häntä voi siveellisesti arvioida, sillä ihmisen tahto ei aina ole yhtä elämän tahdon kanssa. Elämä tahtoo kaiken kehitystä, puhdistusta ja nousua. Se on elämän tahto. Mehän määrittelemme sitä monin tavoin; me sanomme, että se on kaiken nousu, tai että se on suuri, armahtava rakkaus, tai ehdoton totuus. Ja jos puhumme ihmisen tahdosta yleisesti ottaen, niin hyvin harvasta ihmisestä voidaan sanoa, että hän todella suorastaan tahtoo pahaa, että hän suuntaa tahdonsa Jumalan tahtoa vastaan. Sellaisia ihmisiä on äärettömän harvassa, sillä pohjaltaan kaikki ihmiset tahtovat hyvää, tahtovat juuri sitä, mitä Jumala tahtoo, mitä luonto tahtoo, mitä Elämä tahtoo. Mutta sitten kaikenlaisissa erikoistapauksissa ihminen voi tahtoa, ei sitä kaikista korkeinta, rehellisintä ja puhtainta tahtoa, vaan sellaista, jota me kutsumme itsekkääksi.

Hän voi tahtoa jotakin omalle muodolleen; hän ei ajattele kaikkia muotoja. Näin tapahtuu erikoistapauksissa, ja silloin me sanomme, että ihmisen tahto on paha. Se on kohdistettu häneen itseensä eikä ole suunnattu ulospäin kaikkia nostamaan. Tämähän on aivan yleinen ominaisuus ihmisissä nyt vielä tällä kehitysasteella, jolla me olemme; me emme ole vielä voittaneet itsekkyyttä täydellisesti. Ja silloin me tietenkin tulemme erikoistapauksissa tahtoneeksi pahaa.

Sentähden onkin juuri ensimmäinen askel ihmisen henkinessä kehityksessä se, että hän ymmärtää, mitä hänen pitäisi tahtoa. Ensimmäinen askel on se, että hänessä tapahtuu jonkinlainen herääminen näkemään, mitä hänen pitäisi tahtoa ja sitten vähitellen alkaa kasvattaa sitä tahtoa itsessään. Silloin hän tietenkin nimittää lankeemukseksi kaikkea sitä, mikä ei ole yhtä sen tahdon kanssa, jonka hän heräilyksessään näki. Hänelle on aivan kuin lankeemusta se, että hän tekee jotakin, joka on tuota hänen heräilyksessään selvinnyttä tahtoa vastaan. Mutta juuri ensimmäinen kohta on se, että ihminen ymmärtää, mitä hänen pitäisi tahtoa ihmisenä. Sitten tämä hänen herännyt tahtonsa tunkee vähitellen ja yhä enemmän hänen lävitseen vaikuttaen häneen puhdistavasti ja nostavasti ja poistaa yhä enemmän hänen itsekkyyttään. Mutta sen tahdon pitää ensin herätä, sen ymmärtämyksen täytyy ensin herätä ihmisessä, muuten hän ei voi ollenkaan pyrkiä itsetietoisesti eteenpäin. Mutta se kokemus ei ole ollenkaan kaukana kestään ihmisestä. Kuka ihminen tahansa voi siihen päästä ja pyrkiä sitten eteenpäin.

Tähän kysymykseen vastasimme siis siten, että ihmisen sisällä on se tahto, jota voi kutsua pahaksi. Silläkin on oma tar-

koltuksensa. Ihminen oppii, kun on itsekäs ja saa kokea, mitä siitä seuraa. (*Ruusu-Risti* 6/1963)

8. XI 1910

Kysymys: — ”Mitä teet, tee koko sielullasi”, on eräs neuvo. ”Työssäsi älä ajattele pyhiä asioita.” Miten tämä on ymmärrettävä?

Vastaus: — Tämä on sängen kiintoisa ja myös hyvin käytännöllinen kysymys. Siihenhän voisi kyllä vastata yleisesti, että kaikki riippuu työstä ja työn laadusta. Mutta on hyvä, jos vähän sitä tarkastelemme.

On muuan asia, jota me ihmiset olemme täällä oppimassa. Paitsi työn välttämättömyyttä olemme vielä täällä oppimassa työn taitavuutta ja sitten suorastaan taiteeksi kehittynyttä työtä. On paljon ihmisiä, jotka ajattelevat, että me täällä teemme työtä ainoastaan välttämättömyytenä — työ on välttämätön, koska ei muuten tulla toimeen -; ja heidän mielestään olisi paras ratkaisu, jos jokaisella olisi tili pankissa. Kuinka maailma pysyisi pystyssä, sitä he eivät ajattele. Mutta me voimme nähdä, että kun ihminen on sillä kannalla, silloin hän ei voi käsittää työssä muuta kuin ikävää välttämättömyyttä, jota hän luonnon pakosta koettaa paeta. Tuo vapauden halu on niin syvä ihmisessä, että hän aina tahtoo työtä välttää. Se on luonnollinen reaktio ihmisessä, niin kauan kuin hän ajattelee, että työssä ei ole mitään muuta sisältöä kuin välttämättömyys. Silloin hän myös haaveilee, miten hän voisi sitä välttää.

Sentähden on ensimmäinen läksy, että työ on välttämätön; ja jos sinä tahdot sitä paeta, niin varustaudu luonnonmullistuk-

sia vastaanottamaan. Vaikka sinulla on pieni tili pankissa ja monia muita asioita, jotka tekevät elämän sinulle rauhalliseksi, niin pankitkin voivat mennä kumoon, ja jos olet maatilan omistaja, sielläkin voi tapahtua onnettomuus. Ja silloin sinun täytyy ottaa vastaan se, jota olet koettanut paeta. Niin kauan kuin sinä pelkääät työtä välttämättömyytenä, niin kauan sinua uhkaa läksy elämän puolelta, että sinä olet siihen pakotettu. Ihminen sen kyllä oppii ja oppii pois siitäkin filosofiasta. Hän oppii ajattelemaan näin: työ on välttämätön, mutta työssä piilee vapaus; en pääse siitä pakenemalla, vaan siten, että teen sen vapaudeksi. — Ihminen oppii rakastamaan työtä. Kun hän sen oppii — ja suurin osa sivistynyttä ihmiskuntaa on sillä asteella, ihmiset ymmärtävät, että elämä olisi yksitoikkoista ilman työtä -, silloin hän vapautuu, hän tuntee, että työ ei enää paina häntä; hän itse sitä etsii.

Ja silloin tulee esille tuo toinen kysymys, kysymys työn taitavuudesta. Ja kun se kysymys nousee, silloin tulee ihmisen eteen se läksy elämässä, jota me lyhyesti nimitämme huomion keskittämiseksi, sillä kaikki taitavuus työssä riippuu siitä, että ihminen on oppinut keskittämään huomiotaan. Jos ihminen ei sitä osaa, silloin hän ei opi taitavuutta työssä. Taitavuus seuraa huomion keskittymistä; työkyky on suoranaisesti verrannollinen juuri huomion ja ajatuksen keskittämiseen. Ja kun ihminen tahtoo oppia tätä ajatuksen keskittämistä, silloin on monta asiaa hänen edessään. Hänelle tarjotaan monenlaisia ongelmia ratkaistavaksi tämän konsentraatiokyvyn kannalta. Ihminen hyvin pian huomaa, että jos hän oppii keskittämään ajatustaan, hänen täytyy jokapäiväisessä elämässään olla varovainen puheissaan siinä suhteessa esimerkiksi, että hän ei lupaa

mitään, mitä ei aikoisi pitää. Siinä suhteessa me olemme olleet huolimattomasti kasvatettuja. Me olemme oppineet käyttämään kieltämme huolimattomasti. Me emme tarkoita mitään erityistä sillä, jos lupaamme jotakin. Me innostumme jonakin hetkenä ja sitoudumme johonkin, ja se ehkä sitten meitä vaivaa ja kaipaamme siitä päästä sitten. — Tämä kaikki kuuluu siihen läksyyn, mitä ihmisen tulee oppia.

Menestyminen elämässä riippuu juuri taitavuudesta, siitä, että ihminen tekee itsensä kykeneväksi johonkin. Silloin hän voi elämässään menestyä ja nousta. Kuinka monen ihmisen elämä menee pilalle sentähden, ettei hän osaa keskittää ajatustaan. Hän voi olla erinomaisen lahjakas, hänellä on taiteellinen silmä, mutta hän ei menesty elämässä eikä mistään tule mitään siksi, ettei hän ole opettanut itselleen konsentraatiokykyä. Hän kyllä rakastaa yhtä ja toista työtä, hän tahtoisi olla etevä sillä tai sillä alalla, hän voi haaveilla, mutta hän ei menesty elämässä, ellei hän tee itsestään jotakin keskittämällä huomiotaan.

Sentähden menestys riippuu taitavuudesta. Sen ihmisen, joka osaa keskittää huomionsa ja ajatuksensa, ei tarvitse epäillä, ettei hän menisi kunnialla eteenpäin. Tämä on käytännöllistä ja hyvin välttämätöntä viisautta.

Se on toinen läksy. Sen ohella ihminen oppii pitämään sanansa, lupauksensa. Kaikki hänen sanansa ja lupauksensa ovat hänelle pyhiä. Kun hän jotakin sanoo, niin se on myös tarkoitus pitää. Siitä on tullut tuo sananparsi: ”Sanasta miestä, sarvesta härkää.” — Tämä toinen läksy vie meidät elämän eri aloille ja tekee meidät varovaisiksi, täsmällisiksi ja tarkoiksi sanoissamme. Ja se on kaunista ja inhimillistä. Ajatelkaamme

esim. mestaria; puhuuko hän turhaa? Ei. Jos hän sanoo opetuslapselleen: ”tee näin”, — niin hän ei sano sitä uudestaan. Opetuslapsen täytyy ymmärtää, että nyt hän sai suuren rakkaudenosoituksen mestarilta. Mestari luottaa niin paljon opetuslapseensa, että sanoo: ”tee näin”. Mestari ei sano toistamiseen, jos opetuslapsi ei tee sitä. Mestari ei puhu turhaa. Niinkuin hänen oma sanansa pysyy, hän myös odottaa, että opetuslapsi oppii samaa.

Tätä tarkoitetaan, kun sanotaan, että mestari ei samaa käskyä kertaakaan. Sillä on koetettu ilmaista, kuinka pyhä on oikein todellisen ihmisen sana; hän kunnioittaa omaa sanaansa niin paljon, ettei hän sitä toista. Sentähden ihmisen korkein ylpeys on siinä, että hän voi sanoa: ”Minkä minä olen sanonut, sen olen sanonut.”

Sitten tulee kolmas periodi. Kun ihminen on oppinut taitavaksi työssä ja oppinut ajatuksia keskittämään, niin hän on, kuten tiedämme, tehnyt omat käyttövälineensä, kätensä, niin taitaviksi, ettei hänen enää tarvitse kohdistaa huomiotaan niihin. Ajatelkaamme esim. kirjoittamista. Ensin täytyy pitää huolta, että osaa piirtää kirjaimia. Sitten ei enää tarvitse siihen kiinnittää huomiota. Me osaamme kirjoittaa niin, että meidän ei tarvitse ajatella, miten kukin kirjain tehdään.

Kolmas läksy on, että ajatuksemme vapautuu työn käytännöllisestä puolesta; ja silloin me tulemme taiteilijoiksi työssämme. Se merkitsee, että me osaamme jo nähdä paljon enemmän, osaamme nähdä kauneutta, osaamme luoda ihmeellisiä tuulentupia. Sillä tavalla syntyy taiteilija. Kun hän syntyy maailmaan, niin hän tuo mukanaan ihmeellisen taidon: hän oppii hyvin pian tuon työn fyysisen puolen. Kun joku esim. syn-

tyy säveltäjänä, niin on kuin hänellä olisi kaikki soittokoneet sormissaan. Ne, jotka ovat syntyneet nerokkaina, ovat sellaisia olentoja, joilla on jotakin synnynnäistä. Heillä on koneellinen puoli ennen opittuna. He huomaavat, että heillä on ollut sellainen taivaselämä monta kertaa, että he ovat seurustelleet ihmeellisten olentojen kanssa, että heidän korvansa on kuin auki siihen maailmaan, niin he kuulevat ihmeellisiä ääniä. He ovat oppineet konsentraatio-, keskittymiskyvyn. Jos jotkut ovat syntyneet taiteellisin lahjoin, eivätkä ole oppineet konsentraatiokykyä, heistä tulee onnettomia neroja. Heidän pelastuksensa on siinä, että he ymmärtävät, että nyt on se opittava. Silloin he voivat menestyä, ja heistä tulee oikeita taiteilijoita.

Kaikista luonnollisin ja paras tie on se, että me opimme ensin rakastamaan työtä ja sitten rupeamme näkemään kauneutta ja tulemme taiteilijoiksi. Se on onnellisin tie. Kun ihminen opettelee taitavuutta, kun hän on sillä kohden, silloin hänen täytyy kohdistaa huomionsa työhön, hän ei saa ajatella muuta. Kun hän on jo *oppinut* taitavaksi, silloin hänen ajatuksensa voivat liidellä pyhissä asioissa. Ne pyhät asiat voivat olla yhteydessä hänen työhönsä; niiden ei tarvitse häiritä työtä, jota hän tekee. Hänen sielunsa voi siis ajatella, tuntea ja nähdä muuta. Esimerkiksi ihminen, joka on oppinut erinomaisesti lakaisemaan katuja, huomaa kaikki asiat työssään; hän on kasvatanut itsessään sellaisen silmän, joka huomaa aivan koneellisesti kaikki, mitä hän tekee, mutta hän voi samalla olla pitkässä keskustelussa mestarinsa kanssa, liidellä sielussaan jumalan luo. Hänen sielunsa voi olla työtä tehdessäkin pyhissä tunnelmissa. Ja se on korkea saavutus. (*Ruusu-Risti* 4/1954)

11.I.1924

KAUNEUS

Kauneudesta olisi aikomukseni puhua muutamia sanoja tänä iltana. Nyt varsinkin näiden ihanien sävelten ja näiden kauniiden runosanojen jälkeen, joita täällä olemme kuulleet, tunnen kuinka heikot voimani ovat puhuakseni semmoisesta asiasta kuin on kauneus. Jotta kauneudesta voisi puhua, pitäisi osata puhua runoilijan kielellä, jotta kauneudesta voisi puhua, pitäisi osata puhua sävelten, värien ja muotojen kielellä. Värjävin huulin minä käyn tästä aiheesta joitakuita ajatuksia lausumaan. Ja ainoana lohdutuksenani on, että kauneudesta eivät ole puhuneet ainoastaan runoilijat ja säveltäjät ja taiteilijat — he ovatkin puhuneet kauneudesta puhumatta kauneudesta, he ovat sitä ainoastaan tuoneet todellisuudessa esille — mutta kauneudesta ovat puhuneet ja tuhlanneet sanoja myöskin ajattelijat, myös n. s. filosofit. Ja ovathan he voineet lausua ajatuksia, joista meillä on ollut jotain oppia ja jotain iloa.

Kun kauneudesta tahtoisin puhua, silloin tahtoisin heti sanoa, että kauneus on Jumalan ilmennystä. Jumalan ilmennystä on koko elämä, ja Jumala ilmenee kauneuden avulla. Me sa-

nomme tätä Jumalan, elämän ilmenemistä, Jumalan itsensä toteuttamista eli ilmi tuomista kauneudeksi sentähden, että me tunnemme sen, sentähden, että se puhuu meidän sisäiselle olemuksellemme kokonaan. Ei ole ainoastaan meidän järkemme, joka sanoo: tämä on kaunista. Se ei ole ollenkaan meidän järkemme. Se ei ole meidän tahtomme, joka sanoo: minä tahdon, että tämä olisi kaunista. Se on meidän tunteemme, meidän sisäinen tunteemme, joka sanoo meille, vaikka se sanoisi eri tavalla eri ihmisille, mutta se on kuitenkin se, joka sanoo: tämä on kaunista. Se tunnustaa kauneuden aivan välittömästi, vastustamattomasti. Me ihmiset olemme jo semmoisia olentoja, niin pitkällä jo jumalallisen elämän kehityksessä, että voimme tajuta kauneutta, voimme tuntea jumalallista elämää, tuntea Jumalaa ja elää Jumalaa. Kauneus ei ole tiedon, ei tahdon asia, ei läheskään samassa määrin kuin se on juuri tunteen asia. Ja eräs filosofi, samalla suuri runoilija, Schiller on sanonut: ”Meidän omaamme on vain se, mitä me tunnemme”. Me voimme ajatella semmoista, joka kuuluu kaikille, mutta mitä me tunnemme, se on meidän omaamme. Jokainen ihminen osaa tuntea ainoastaan omalla tavallaan. Ja koska kauneus on jotain, jota me vain voimme tuntea, niin kauneus yksin voi olla ihmisen omaa. Kauneus yksin on se, mitä me todella koko olemuksellamme voimme elää, kauneus on siis se, mitä Jumalasta tiedämme. Niin paljon kuin kauneutta osaamme tajuta, sisäisämme elää, niin paljon osaamme Jumalaa tuntea. Kauneus on Jumalan puku, kauneus on se harso, se ilmennyksen verho, johon Jumala pukeutuu. Ihminen on sisimmässään monadi niin kuin meidän on tapana sanoa, tähtiolento, jumalallisesta elämästä singahtanut kipinä. Mutta tällä tähdellä on muodon

mahdollisuus. Itse se, että se on olemassa tähtenä, siihen on liittynyt salaperäinen, metafyyssillinen, abstraktinen atomi, ja tämä atomi, joka on tähtimonadin ilmennys, se on kauneus, sen atomin nimi on kauneus. Ja kun me ajattelemme sitä atomia monadin yhteydessä, tähden ilmennyksenä, silloin me saamme, että se aikojen aamulla, silloin kun tähti syntyi, oli muoto, kauneus, joka oli ilman muotoa, kauneus, joka ei ollut ilmestynyt, joka ei vielä ollut saanut mitään muotoa. Sillä jos uskaltaisimme lähestyä semmoista tähteä, monadia, katsella jo kehittyneenä olentona tuon vastasyntyneen monadin ikuisuudesta lähteneen tähden muotoa, muotoa, jota ei ole, niin sanoisimme, että siinä on lukemattomia muotoja. Se on miljoonien syntymättömien muotojen mahdollisuus, niiden aavistus. Se ei ole vielä mikään muoto, vaan kaikki mahdolliset kauneuden muodot.

Se on ihmeellinen tuo monadi atomeineen. Ja vasta sen pitkä vaellusmatka kehityksessä, pitkä, pitkä pyhiinvaellus luo sille vähitellen muodon, joka tulee yhä pysyväisemmäksi. Ja tämä merkitsee: se luo sille muodon, joka tulee yhä kauniimmaksi, ikuisuuksien ikuisuuksissa yhä kauniimmaksi, sillä kauneus on Jumalan ilmenemistä. Kauneus ei sentähden valmiina, ilmenneenä ole olemassa. Kauneus on jotain, joka ikuisuudessa syntyy ja ikuisuudessa valmistuu ja aina vaan valmistuu. Kauneus on jokin, joka ikuisesti kehittyy ja kirkastuu, eikä saavuta ehkä koskaan lopullista muotoa. Mutta mitä korkeammalle tähden elämä kehittyy, mitä pitemmälle monadi pääsee vaeluksessaan, sitä pysyvämmän muodon se saa, sitä enemmän se kauneutta ilmentää, Jumalaa ilmentää, sitä kauniimpi se on. Kauneus on elämää, kauneus ei ole stagnationia muodossa, ei sitä, mitä sanomme kuolemaksi. Kauneus on elämää, sillä kau-

neus on Jumala.

Kun ajattelemme ihmistä, kun siirrymme ihmiseen monadin pitkällä pyhiinvaelluksella, silloin muistamme, kuinka vanhoista ajoista lähtien, muinaisen Indian ajoista lähtien tässä viidennessä juurirodussa olemme ihmistä analysoineet ja eritelleet, psykologisesti selittäneet ja eri olemuspuolia kuvanneet, muistamme kuinka ihmisessä on seitsemäniksi periaatteita, kuinka kolme ensimmäistä muodostaa meissä n.s. korkeamman, jumalallisen minän ja kuinka neljä muuta periaatetta muodostaa meissä n.s. alemman minän eli persoonallisuuden, meidän ruumiillisen ihmistemme ilmenemisen. Nuo kolme ovat vanhalla sanskritinkielellä: aatma, buddhi, manas, — aatma = henki, buddhi = veljeys, rakkaus, todellinen tieto, manas = ajatus, järki. Me sanomme myöskin eurooppalaisella tavalla: tahto, tunto, tieto. Ja kun me tutkimme ihmistä, kun tutkimme häntä hänen kokoonpanossaan, kun häntä katselemme ja hänen korkeampaa minäänsä, silloin voimme selvästi nähdä, millä tavalla jumalallinen elämä, millä tavalla monadi pitkällä kiertomatallaan on päässyt ilmenemään tässä korkeammassa minässä.

Ihminen on minä, joka syntyi kerran eläinkunnassa, eläimen muodossa. Tallissa, seimessä syntyi ihminen. Ja sentähden me sanomme, että ihmisen minä on oikeastaan tuo aatma-buddhi-manas. Me puhumme kyllä usein, että ihmisen korkeampi minä on manas eli järki, sentähden että järki ja ajatus on se olemuspuoli ihmisessä, jota ilman hän ei olisi ihminen ja joka kohottaa hänet eläinkunnan ja muiden luonnonvaltakuntien yläpuolelle. Sentähden me usein identifioimme ihmisen minän ja hänen järkensä, mutta oikeammin on sanoa, että ihmisen minä on aatma-buddhi-manas. Ihmisen salaisuus on

aatmassa, siinä se minä syntyi, manaksena, järkenä, se ilmenee. Ihmisen minä, joka on aatma, ei voi muulla tavalla ilmetä kuin järkenä eli ajatuksena. Kun se syntyi eläimessä, aatma, henki laskeutui eläimeen, siinä hengessä syntyi minuus, minä. Ja tämä minä ensimmäisessä elämän muodossa oli ajatus, järki. Mutta kun muistamme, että koko tämä ylempi kolmio on aatma-buddhi-manas, koko meidän kuolematon, jumalallinen minämme, niin ymmärrämme, että voimme sitten tässä kolmiossa, minässä, nähdä eri olemuspuolia. Mehän aina erotamme nuo kolme olemuspuolta, tahto, tunto, tieto, tässä minätajunnassa ja annamme niiden suhtautua niihin kolmeen periaatteeseen, aatmaan, buddhiin ja manakseen. Tahto, tunto ja tieto ovat sen minän ilmennyksiä, minä itsessään on se, mikä on syntynyt ja joka on.

Kun katselemme aatmaa ja kysymme: mikä on sitten aatman olemus, ihmistahdon olemus, mikä on se, mikä on syvintä ihmisen hengessä, siis ihmisen minässä? — niin sanomme: se on hyvyys. Hyvyys, rakkaus on inhimillisen minuuden syvin ominaisuus. Jos katsomme manasta ja kysymme: mikä on se olemus ja tietopuoli meissä, mikä on sen olemuspuolen tunto-merkki? — niin saamme: se on totuus. Ihmisen järki, ihmisen ajatus on jokin, jonka tunnusmerkkinä, tunnuslauseena, ikuisena viisautena on totuus. Niinkuin meidän tahtomme on hyvyttä, rakkautta, niin meidän ajatuksemme, järkemme, sisimmässä olemuksessaan on totuutta. Ja mitä on buddhi? Mitä on tunne? Buddhi, joka on muoto mikä annetaan juuri tälle minälle, joka hyvyytensä, rakkautena ja totuutena olisi aivan ilman muotoa, ellei se ilmenisi, se muoto, se buddhi on kauneus.

Meillä on nämä kolme olemuspuolta korkeammassa itses-

sämme ja minuudessamme: hyvyys eli rakkaus, totuus ja kauneus. Ja sentähden me korkeamman minämme kannalta sanomme, meidän on pakko sanoa, me olemme velvolliset sanomaan: ei ole hyvyttä ilman totuutta, ei ole hyvyttä ilman kauneutta; ei ole totuutta ilman hyvyttä, rakkautta, ei ole totuutta ilman kauneutta; ei ole kauneutta ilman hyvyttä eli rakkautta, ei ole kauneutta ilman totuutta. Nämä kaikki muodostavat tuon pyhän kolmion, korkeamman jumalallisen kolmion, joka on yksi. Se on ensimmäinen muoto ilmennyksien maailmassa, se ilmentää kaikki suunnat, kaikki mahdolliset muodot pinnassa.

Tämä on pyhä, sisäinen kolmio, jumalallinen kolmio, se on siis hyvyttä eli rakkautta, totuutta ja kauneutta. Meidän tulee muistaa, ettei näitä koskaan voi erottaa toisistaan. Jos haluamme erottaa niitä, niin silloin jokin aina ontuu, jokin on puolinaista, epätäydellistä. Jos tahdomme, että kauneutta on olemassa ilman totuutta ja hyvyttä, niin se kauneus on pettäväistä, harhaa, se ei ole todellista kauneutta, se on meidän aistiemme harhaa. Ja jos tahdomme, että totuutta olisi olemassa ilman kauneutta ja rakkautta, se ei olisi muuta kuin harhaa, lumousta, se olisi irvikuva, jokin suggeroitu kuva totuudesta, sillä totuus on eroittamattomasti yhtä rakkauden ja kauneuden kanssa. Samalla tavalla me emme myöskään voi ajatella ja kuvitella ja ymmärtää, että mitään rakkautta, hyvyttä, olisi olemassa ilman totuutta ja kauneutta, sillä jos me luulemme, että jotain hyvyttä ilman näitä toisia olisi olemassa, niin se hyvyys on pettävää, se on hyvyttä, jolla on ainoastaan hyvyyden naamari. Se ei ole todellista hyvyttä. Pahin olento voi näkymättömyydessä maailmassa pukeutua hyvyyden naamariin, mutta todel-

lista hyvyttä ei ole olemassa ilman totuutta ja kauneutta. Mutta kun me ajattelemme, katselemme, mitenkä korkeampi kolmio, minuutemme, ilmenee tässä meidän n.s. alemmassa minässämme, persoonallisuudessamme, silloin me huomaamme, että se kolmio, joka oli pyramiidin muotoinen, kääntyy ja lankeaa kuin neliön sisään, alemman neliön sisään, niin että kärki on alaspäin. Ja se merkitsee, että aatma, tämä minuus, joka oli hyvyttä ja samalla juuri oli meidän minuutemme varsinainen olemuspuoli, se putoaa tähän varjojen maailmaan, irvikuvien, peilikuvien maailmaan, sillä tämä aineessa ilmennyt maailma on peilikuva korkeammasta. Ja siksi, että se on peilikuva, se ihmisen peilikuvana heittää ihmisen pahan mahdollisuuksien keskelle, herättää hänessä kaikki pahat. Ja silloin tämä minuus, joka itsessään on hyvä, joka korkeammassa olemuksessaan on ainoastaan hyvyttä ja rakkautta, se langetessaan niin, että kärki on alaspäin, lankeaa syvälle aineeseen. Ja se minuus ilmenee silloin kahtena vastakohtana: hyvytenä ja rakkautena tai häijyytenä ja julmuutena. Heti tässä ilmenneessä maailmassa, missä ihminen syö hyvän- ja pahantiedon puusta, ovat vastakohdat olemassa. Sentähden ihmisen persoonallisuus voi olla sekä hyvä että häijy, sekä rakkautta että julmuutta. Voi olla toista tai toista enemmän kuin toista. Se riippuu sitten hänen kokemuksistaan, kehityksestään, ponnistuksistaan.

Kun sitten katsomme manasta, siis totuutta, tietoa, niin se langetessaan tuohon alas aineen maailmaan ilmentää vastakohtansa, siihen tulee totuus ja valhe, rehellisyys ja petos, kaikki nuo vastakohdat, jotka kuuluvat ajatukseen, järkeen. Ja kun otamme buddhin eli tunteen ja annamme sen langeta tuohon ilmenneeseen maailmaan, niin sekin ilmentää vastakohtansa. Se

mikä oli kauneutta, se tulee kauneudeksi ja rumuudeksi. Ja jos katsomme, mitä periaatteita, välineitä, ruumiita tässä on kysymyksessä, niin sanomme, että tämä meidän minämme, joka ilmenee manaksena eli totuutena, se ilmenee taas alemmassa persoonallisuudessa, kun se neliöön putoaa, totuutena ja valheena, siis alempana manaksena, jossa asuu valhe ja petos yhtä hyvin kuin rehellisyys ja totuus. Ainoastaan, jos kasvatamme itsemme pois valheesta ja petoksesta, pääsemme ilmentämään todellista sisäistä olemustamme. Ja vielä voimme sanoa, että tämä meidän manaksemme, joka ilmenee alempana manaksena, ilmenee itse asiassa minänä, sillä me emme oikeastaan tiedä muusta minästä varsinaisesti. Me emme muusta minästä tiedä kuin tästä persoonallisesta minästä, jokapäiväisessä elämässä ilmenevästä, päivätajuisesta minästä. Se on siis tämä meidän jokapäiväinen minämme, joka on itse asiassa kuin aatman ilmennys tässä alemmassa nelinäisyydessä. Manaksena se ilmenee totuutena ja valheena. Mutta minkälaisena se ilmenee aatmana, varsinaisena minänä meissä? Se ilmenee joko hyvytenä tai häijyytenä. Meidän persoonallinen minämme voi sentähden olla joko hyvä tai häijy ja julma. Ja se on aatman ominaisuus meidän alemmassa minässämme. Niinkuin manaksen olemuspuoli persoonallisessa minä-tajunnassa oli totuus ja valhe, niin on aatman hyvyys ja pahuus. Ja buddhin ilmenyksessä, koska se oli kauneus, se ilmenee kauneutena ja rumuutena. Ja jos ajattelemme periaatteita, niin se, mitä nimitämme hyvydeksi, se ilmenee meidän minässämme, meidän varsinaisessa persoonallisessa minässämme. Se taas, jota nimitämme totuudeksi ja valheeksi, se ilmenee meidän astraaliruumiissamme. Personallisessa minä-tajunnassa ilmenee hyvyys

ja pahuus, astraaliruumiissa tulee ilmi totuus ja valhe, astraaliruumiissa, joka silloin käsittää myöskin mentaaliruumiin, joka on yksi puoli astraalisesta olemuksesta. Kun taas buddhi eli kauneus meissä ilmenee meidän eetteriruumiimme avulla, eetteriruumiissamme.

Siis kun meillä on tuo kolmio, aatma-buddhi-manas, ja se kääntyy alaspäin, niin aatma ilmenee meidän päivätajuisena minänämme, joka on joko hyvä tai paha. Manas ilmenee sinä olemuspuolena, joka on totuutta tai valhetta; buddhi sinä olemuspuolena, joka on kauneutta tai rumuutta. Aatma tulee ilmi minässä, manas astraaliruumiissa, buddhi eetteriruumiissa.

Nythän on asia okkultisesti niin, että nämä aatma, buddhi, manas ovat salassa, eivät ole ilmenneitä, ne ilmenevät nyt vastata elämän avulla. Ja sentähden ensimmäinen, mikä meissä ilmenee, ja ensimmäinen, jota me ihmisinä rakennamme, ensimmäinen käyttöväline on meidän minämme, joka on hyvä tai häijy. Ja toinen, joka on syntynyt ja rakennettu samaan aikaan, on meidän astraaliruumiimme, jossa on totuus ja valhe. Ja kolmas, jota me rakennamme ja joka ilmenee, on kauneuden ruumis eli eetteriruumis, joka ilmentää alas sekä kauneuden että rumuuden. Ja tuo neliö, joka on kaiken ympärillä, on meidän fyysillinen ruumiimme. Se on ulkopuolella tavallaan meitä itseämme, vaikka pidämme sitä niin läheisenä, että sanomme sitä varsinaiseksi itseksemme. Se on varsinainen heijastus monadista. Niinkuin monadi on syntynyt Jumalan helmasta välttämättömyyden käskystä, niin on fyysillinen ruumiimme heijastus karmasta, se on se, jonka me saamme Jumalalta ja karmalta, jonka olemme alusta saakka saaneet inhimillisenä muotona, jotta meillä olisi jotain apua ja tukea kulkiessamme vaellusmatkal-

lamme. Sentähden meidän fyysillinen ruumiimme ilmentää kaikkia näitä sisäisiä asioita. Sen kautta tulee sekä meidän hyvytemme että häijyytemme, totuutemme että valheemme, sekä kauneutemme että rumuutemme. Ja se fyysillinen ruumis on siksi paljon ulkopuolella meidän sisäistä itseämme, että me voimme syntyä kauniiseen muotoon, kauniiseen fyysilliseen ruumiiseen, vaikka emme ole kauniita sisäisesti. Me voimme olla sisässämme rumia vastaamatta kolmiovaatimusta. Vaikka olemme saaneet kauniin ruumiin, voi häijyys, pahuus, petos, rumuus asua meissä. Myöskin voimme saada ruman fyysillisen ruumiin, vaikka sisässämme olemme hyviä, rakastavia ja rehellisiä. Ei se ruumis karmallisena todista mitään meidän nykyisestä persoonallisesta minästämme. Jos meidän ruumiimme on ruma, on se ainoastaan kuin naamio, jonka meidän sielumme on ottanut päälleen, orjan muoto, johon olemme pukeutuneet, vaikka sisässämme voimme olla kauniita. Fyysillinen ruumis ei ole ehdoton mittapuu sielun sisäisen, persoonallisenkaan minän kauneudesta. Mutta fyysillinen ruumis on kuitenkin semmoinen ihmeellinen kappale, että sen läpi voi loistaa kuva siitä, mikä sisässä on. Me tunnemme ehkä vaistomaisesti jonkun ihmisen läheisyydessä, vaikka hän olisi kuinka kaunis tahansa, pelkoa ja kylmyyttä, ahdistusta. Me emme tiedä syytä siihen. Hän on lumoava ja kaunis, hänen piirteensä ovat melkein jumalalliset. Voimme ymmärtää, että Lucrezia Borgan läheisyydessä saattoi niin tuntea. Hän oli kaunis kuin Herran enkeli, mutta julma kuin paholainen. Kaikki miehet olivat valmiit tekemään mitä tahansa saadakseen suosionosoituksia häneltä, he matelivat hänen edessään, mutta hän antoi kaikkien joutua turmioon ja hän nautti omasta julmuudestaan. Siis fyy-

sillinen ruumis selvästi näytti, ettei se ollut mikään ehdoton mittapuu. Mutta myöskin voimme tietää, että joku toinen ihminen, vaikka onkin ruma, voi vetää puoleensa. Sellainen oli esim. Sokrates. Hän ei suinkaan ollut mikään Adonis, vaan mitä rumimman savolaisukon näköinen, ja kuitenkin kaikki nuoret miehet ja pojat tunsivat sanomatonta vetäymystä häneen, sillä hänestä lähti hyvyttä, lempeyttä, puhtautta, sisäistä kauneutta. Sentähden voimme sanoa, että hänen sisäinen kauneutensa paistoi aivan kuin tuon ruman ulkomuodon läpi.

Kauneus on buddhia ja se on eetterimaailmassa. Kauneus on luotava tähän fyysilliseen maailmaan. Taiteilijat yrittävät saada kauneuden muotoja tähän fyysilliseen maailmaan. Ja me näemme, että kuten luonto on suuri taiteilija, se saa tähän fyysilliseen maailmaan heijastuksia mitä ihanimmista väreistä ja soinnuista, niin taiteilijatkin käyttäen luontoa esimerkkinään koettavat saada sisäisen luonnon maailmasta, eetterimaailmasta, jotain näkyväistä kauneutta tähän maailmaan.

Lopetan nyt yhteen kauneuden määritelmään, jota olemme kaikki kutsutut teossa toteuttamaan. Meille kaikille on annettu eräs tehtävä. Meidän on jokaisen luotava se kauneus, jota me emme itse saa nähdä. Se kauneus on meidän oma ikuinen ruumiimme. Se on meidän oma iankaikkinen ja kuulematon verhomme, se, jota ainoastaan toiset voivat nähdä, josta ainoastaan toisille voi olla iloa, josta ainoastaan toiset saavat nauttia. Me emme itse saa sitä nähdä, me emme koskaan saa tietää, kuinka kauniit me olemme. Ei koskaan. Ei ole mitään semmoista peiliä, josta voisimme katsoa itseämme. Suurin Jumala, korkein Mestari, on olemassa ainoastaan toisia varten, hänen kauneutensa on toisia varten. Siinä on hänen onnensa ja au-

tuutensa, iankaikkinen elämänsä, että hän luo sitä kauneutta,
jota hän itse ei saa nähdä.

Puhe 9.3.1930

LOGOS JA HIERARKIAT

(Aapo Pihlajamäen muistiinpanojen mukaan kesäkursseilla v.1914)

I luento

Tiede kulkee tutkimuksissaan induktiivista tietä, aloittaa ikäänkuin alhaalta ja nousee vähitellen ylöspäin; esim. ruumista tutkiessaan se leikkelee sen ensin osiin muodostaakseen sitten vasta kokonaiskäsityksen. Tämän tieteellisen metodin vastakohta on taiteellinen työ. Taiteilija tutkii työtään deduktiivisesti ylhäältä alas. Hän saa ensin kokonaiskuvan inspiraationa, ja tästä kokonaisuudesta hän kulkee osiin. Tätä tutkimustapaa käytettiin ennen yleisesti, enemmän kuin nykyaikana, ja siten saavutetaan todellisuus ehkä tarkemmin ja paremmin kuin toisella tavalla. Tämä deduktiivinen tapa oli ja on yhä vielä käytännössä mysteereissä.

Se kysymys, jota mysteereissä ennen kaikkea tutkitaan, kuuluu: ”Mikä on ihminen? Tähän kysymykseen ei voida saa-

da pätevää vastausta muuten kuin käyttämällä mysteereiden menettelytapaa, deduktiivista tutkimusta. Mutta jotta ymmärtäisimme tätä, meidän täytyy saada kuva ihmisestä, ja sitä emme voi saada, ellemmme ensin ymmärrä Jumalaa ja saa itsellemme kuvaa Jumalasta. Mutta Jumalaa voimme kuvata ainoastaan symbolien avulla, sillä itsessään Hän on rajaton, tuntematon. Luonto on se kirjaimisto, josta voimme lukea Jumalan salaisuuksia, eikä sekään niitä tyhjentävästi ilmaise. Itse ehdottomasta jumaluudesta emme voi mitään tietää, emmekä puhua; se on pimeä salaisuus, joka on kaiken alku. Mutta se Jumala, josta voimme tietää ja puhua, on meidän aurinkokuntamme Logos, sillä me kaikki olemme Hänestä lähtöisin., me olemme Hänen poikiaan, Jumalan yksisyntyisiä poikia. Jokainen ihmismonadi on yksin Isästä syntynyt, Isän yksisyntyinen poika. Niinkuin lapsi kutsuu fyysistä isäänsä isäksi, samoin myös me nimitämme aurinkokuntamme Logosta Isäksemme, vaikka Hän ei olekaan todellinen Isämme, sillä se on Suuri Salaisuus. Aurinkokuntamme Logoksen suhde meihin on siinä, että Hän on Suuresta Salaisuudesta herättänyt eloon meidän monadimme antamalla itsensä uhriksi. Absoluutin, Jumalan salaisuus on siinä, että se on tyhjentymätön rikkaus elonkipinöitä eli monadeja, joita yhtämittaa herätetään, ja meidän aurinkokuntamme — niinkuin muidenkin aurinkokuntien — synty on siinä, että Suuri valkoinen Liekki on piirtänyt maagisen piirin ja rajoittanut sillä itsensä. Aurinko-Logos vaikuttaa sen piirin sisällä ja herättää eloon sisässään ne monadit, joiden kanssa on ennen ollut tekemisissä.

Kun uusi aurinkokunta syntyy, herää ensin sen aurinkokunnan Logos, ja se on kolmiyhteinen Jumala. Senjälkeen herää

eloon seitsemän korkeata olentoa valtaistuimen ympärillä, ja niiden jälkeen lukemattomat jumalolennot. Vasta sen jälkeen alkaa varsinainen luominen. Jotta ymmärtäisimme ihmisen salaisuuden, tulee meidän saada symbolinen kuva näistä jumalisista olennoista. Itse Logos on kuin valkoinen tuli ikuisessa pimeydessä, mutta niistä olennoista, jotka siihen kuuluvat, voimme saada kuvan värien avulla. — Äänen avulla kuvaaminen olisi kyllä kenties lähempänä totuutta, koska äänet ovat syvempää salaisuutta kuin värit.

Logos on siis valkoinen tuli. Mitkä ovat Hänen kolme eri puoltansa? Valkoinen valo kulkiessaan prisman läpi jakautuu seitsemään väriin. Nämä värit yhdessä muodostavat siis valkoisen valon, mutta me tiedämme, että kolme pääväriä — punainen, keltainen ja sininen — yhdessä muodostavat myös valkoisen, ja nämä värit ovat juuri Logoksen kolme puolta, kolme väriä.

Nuo valtaistuimen ympärillä olevat seitsemän päähenkeä ovat oikeastaan Logoksen seitsemän toimivaa olemuspuolta eli olentoa. Vasta kun on kulkenut heidän lävitseen, voi nähdä heidän takanaan Jumalan, mutta ei itse Logosta, koska hän on sulautunut yhdeksi näiden seitsemän kanssa.

Indigo ja violetti ovat punaisen ja sinisen välillä, oikeastaan syntyy vain kuusi väriä, seitsemäs on itse valkoinen väri.

Infrapunainen ja ultravioletti ovat myös spektrin värejä, mutta me emme osaa niitä kuvata. Eetteriväri on punainen tai violetinharmaa, sanovat selvänäkijät, mutta se ei ole aivan paikallaan. — Värein lukumäärä spektrissä on aivan määrätty luku seitsemän, salaisuutena kaksitoista, koska ne ovat ilmiöitä äärellisessä maailmassa. — Värivivahduksia sitä vastoin voi olla

kuinka paljon tahansa.

Mikä siis on spektri? Okkultisesti se on eetterisilmä, joka näkee yhdestä ilmiöstä kaikki puolet levitettynä linjaan ja pintaan. Itsessään ne ovat kehässä eikä linjassa, ja siis spektri on oikeastaan eetterinen harhakuva. Sentähden on oikein sanoa, että spektrin värit ovat kehässä. Näitä värejä on kaksitoista, ja samaten sanotaan, että ne taivaalliset joukot, jotka tulevat seitsemän päänenkelin perästä, muodostavat kaksitoista suurta luokkaa, hierarkiaa. — Astrologiassa puhutaan seitsemän planeetan ohella kahdestatoista eläinradan merkistä, ja ne vastaavat näitä seitsemää päänenkeliä ja kahtatoista hierarkiaa. — Salatieteilijät ilmoittavat, että vain seitsemän näistä kahdestatoista on toiminnassa ja viisi on salattuina. Spektrin seitsemän väriä on kuva näistä seitsemästä toimivasta hierarkiasta ja kuusi plus yksi pääväriä kuvaavat seitsemää päänenkeliä.

Tohtori Rudolf Steiner puhuu yhdeksästä hierarkiasta nojautuen piispa Dionysius Areopagiitan okkultismista johtuneeseen rosenkeutzilaisuuteen. Miksi? Se johtuu siitä, että Logos on kolmiyhteinen, ja kun muistamme tämän kolmiyhteyden vastaavan spektrin kolmea pääväriä — keltaista, punaista ja sinistä — niin näistä pääväreistä ja niiden yhdistymisestä toisiinsa saamme yhdeksän eri vivahdusta seuraavan kaavan mukaan:

Valkea — keltainen			Valkea — punainen			Valkea — sininen		
0 keltainen			0 punainen			0 sininen		
kelt.0 = 0 = 0=			pun.0 = 0 = 0=			sin.0 = 0 = 0 =		
0	0	0	0	0	0	0	0	0
k.	p.	s.	p.	s.	k.	s.	p.	k.

II luento

Meidän aurinkokuntamme Logoksen kolme olemuspuolta, Hänen kolmiyhteisyytensä kolmea eri puolta kutsutaan nimillä Isä, Poika ja Pyhä henki, eli teosofisesti: tahto, tunto ja tieto. Tahto vastaa Isää, tunne Poikaa ja tieto Pyhää Henkeä. Annie Besantin käyttämä itämainen jaotus on: tahto, viisaus ja toiminta.

Mikä suhde siis on olemassa Logoksen eri ominaisuuksien sekä värien välillä. Me voimme löytää luonnosta vastaavaisuuden. Huomaamme, kuinka luonto keväällä syntyy, kesällä elää, syksyllä kuolee ja talvella nukkuu. Kevät kuvaa Logoksen luomistyötä, kesä lämpöä ja rakkautta, syksy kriittisiä ajatuksia, joka salaman ja arvostelun kuolettavalla voimalla tappaa elämän. Talvella elämä on lepotilassa ja palaa takaisin alkusyyhynsä kuvastaen pohjoisessa samalla Logoksen puhtautta ja pyhyttä. Kevät luodessaan saa aikaan sinistä väriä, kesällä kaikki on rakkaudesta punastuvaa, kellastuakseen syksyllä kuolemasta. Isän väri on sininen, Pojan väri on punainen ja Pyhän hengen väri on keltainen.

H. P. Blavatskyn mukaan on tuli täydellinen Okkultinen symboli Jumalasta, ja me voimme löytää tulen liekistä myös nämä värit. Liekin juuressa näkyy sininen kuvastaen luomisväriä: liekin kasvaessa punainen väri haihtuu rakkauden lämmöksi ja liekki muuttuu keltaiseksi Pyhän hengen hävittäväksi tuleksi. Näin saadaan kolme ryhmää:

Isä	Poika	Pyhä henki
tahto	tunne	tieto
sininen	punainen	keltainen

Tästä huomaamme, että spektrin täytyy olla ympyrä eikä suora viiva, vastaten jokainen väri seitsemää pääenkeliä. Me voimme käyttää näistä pääenkeleistä myös vanhoja planeetanimiä. Aurinko-, Kuu-, Venus-, Merkurius-, Jupiter-, Saturnus- ja Mars-nimityksiä voidaan käyttää kuvaamaan Logoksen seitsemää ominaisuutta, olemuspuolta, joita ilman Logoksen kolminaisuus ei ilmene. Sovitettuinä Spektrin väreihin saamme näistä nimityksistä seuraavat vastaavaisuudet: keltainen — Merkurius, oranssi — Aurinko, punainen — Mars, vihreä — Saturnus, sininen — Jupiter, indigo — Venus ja violetti eli valkoinen — Kuu. (Violetti vastaa Logoksen omaa väriä, joka itsessään on valkoinen.)

Seitsemän pääenkelin jälkeen ilmenevät suuret taivaalliset joukot, jotka voidaan jakaa kahteentoista ryhmään ja joita eläinradan kaksitoista merkkiä kuvaa. Näistä on yhdeksän ryhmää vaikuttamassa ja kolme salassa. Siksi puhutaan Dionysius Areopagiitan kristillisessä järjestelmässä yhdeksästä hierarkiasta ja sen mukaan myös tri Steiner on esittänyt järjestelmänsä. Nämä hierarkiat ovat Logoksen istuimen ympärillä piirissä kaikki yhtä korkeina, jos katsoo keskipisteestä; ne näyttävät syrjästä katsoen olevan ikäänkuin eri asteissa, mikä johtuu siitä, että niiden toiminta maailman luomisessa tapahtuu perätysten eli jaksottain. Siksi tuntuu siltä, kuin alemmat aloittaisivat ensin. Tämä on harhaa Jumalan kannalta katsoen; vain maailman silmissä ne näyttävät eri asteisilta. Me saatamme luokit-

taa yhdeksän hierarkiaa, vaikka vain seitsemän näistä toistaiseksi on toiminnassa ja kaksi näkymättöminä. Sininen, ollen Isän väri, on spektrissä korkeimpana Isän kohdalla; punainen, Pojan väri, jakautuu kolmeen vivahdukseen (lila eli sinipunainen, punainen ja punaoranssi), jotka vastaavat niitä kolmea hierarkiaa, joilla on nämä värit; kolmas on Pyhän hengen ryhmä, jonka väri on keltainen, mutta se jakautuu myös kolmeen vivahdukseen (kellanhvihreä, keltaoranssi ja keltainen). — Sitten on vielä kolme ryhmää, jotka eivät kuulu fyysiselle tasolle. Dionysius Areopagiita luettelee taivaalliset sotajoukot nojautuen Uuteen testamenttiin — jossa ne eivät kuitenkaan esiinny järjestettyinä — mainitsen yhdeksän ja jakaen ne kolmeen pääryhmään:

	I	II	III
Isä	tahtova tahto serafimit sininen	tunteva tahto kerubimit sinipunerva	ajatteleva tahto valtaistuimet sinivihreä
Poika	tahtova tunto herraudet punavioletti	tunteva tunto hyveet punainen	ajatteleva tunto vallat punaoranssi
Pyhä henki	tahtova ajatus hallitukset keltavihreä	tunteva ajatus pääenkelit keltaoranssi	ajatteleva ajatus enkelit keltainen

III luento

Kaikki teistä ovat tehneet sen kokemuksen, että kun ihminen pääsee selville teosofisesta maailmankatsomuksesta, hän huomaa, että hänen tehtävänsä ikuisuuden kannalta on kasvattaa itseään. Ihmisestä voi tuntua helpolta kasvattaa itseänsä, helpommalta kuin kasvattaa muita, sillä itse on aina lähellä, toiset ovat kauempana. Mutta jokainen tulee huomaamaan, että todellinen itsekasvatus onkin vaikea asia. Kasvattaessaan toisia hän saattaa iloita nähdessään kasvatuksensa tuloksia, mutta itsekasvatuksemme tuloksia emme näe. Me emme saata objektiivisesti nähdä, mitä ominaisuuksia meissä on itsekasvatuksen kautta kehittynyt, siksi että olemme aina oman itsemme keskipisteessä ja silmämme menevät yhä enemmän auki näkemään omia puutteitamme. Jos koetamme kasvattaa itsessämme esim. anteliaisuutta, niin ulkoapäin arvostellen saattaa näyttää siltä, kuin olisimme päässeet tuloksiin, mutta sisässämme tunnemme aivan toista. Siveellisesti itseämme arvostellessamme jäämme aivan huonoiksi. Silmämme avautuvat näkemään aina vain enemmän epätäydellisyyttä; ei tunnu tulevan mitään tuloksia. Kun ihminen tekee tällaisen kokemuksen, silloin hän kysyy; Mikä ihminen oikeastaan on? Hän huomaa, että ihminen ei ole mikään yksinkertainen olento, vaan että hänessä on monenlaisia puolia, että hän on olento, joka ikäänkuin toisella kädellään viittaa taivasta kohden, mutta toisella pitää lujasti maasta kiinni, eikä voi nousta siitä irti. Silloin hänessä nousee kysymys: Mistä johtuu, että sisässäni on niin monenlaisia puolia? Ensin hän on altis kuvittelemaan, että ylhäällä taivaassa on yksinomaan hyvä, alhaalla maassa sen sijaan paha. Mutta

kun hän jatkaa itsekasvatustaan, jatkaa työskentelyään oman itsensä pellossa, hän huomaa vähitellen, että tämä maaperäkin on yhtä jumalainen kuin taivas, että siinä juuri kasvavat ne kasvit, jotka tuottavat hedelmän, ja silloin hänessä voivat mennä kaikki käsitykset nurin, niin ettei hän tiedä, mitä nimittäisi hyväksi, mitä pahaksi. ”Olenko mennyt sekaisin, kun olen näkevinäni, että kaikki vain on hyvää — tai yhtä hyvin pahaa!” Tämä on vaikea tila, joka tulee ihmiselle hänen kasvattaessaan itseään. Mutta kun hän yhä jatkaa itsetutkisteluaan, hänelle varmistuu: Kaikkea on kutsuttava hyväksi. Hänelle selviää, että kaikki voimat ja ominaisuudet hänessä, hyvät ja pahat, ovat kotoisin samasta alkulähteestä, ovat itsessään jumalaisia voimia ja ominaisuuksia, joita hän ei vielä ole oppinut käyttämään. Joukko jumalaisia voimia on annettu hänen haltuunsa käytettäväksi, mutta samoin kuin lapsi väärinkäyttää käsiinsä saamiaan aseita, samoin myös ihminen väärinkäyttää jumalaisia voimiaan, sillä samat voimat voivat saada aikaan sekä hyvää että pahaa. Ihmisen käteen on annettu suurenmoisia voimia, joita hän ei vielä osaa käyttää, mutta joita hänen on opittava käyttämään, ja siinä on koko elämän salaisuus. Siis on tutkittava näitä jumalaisia voimia, millä tavoin nämä voimat ovat tulleet Logoksesta ja miten ne ilmenevät ihmisessä. Ihmiset ovat kaikki erilaisia, siis samat voimat vaikuttavat eri tavoin eri ihmisissä.

Teosofisissa kirjoissa mainitaan, että ihmismonadit voidaan jakaa seitsemään eri ryhmään, ja moni voi luulla, että ihmisten erilaisuus johtuu siitä, että he monadeina kuuluvat eri ryhmiin. Kun Logoksen säde vaikuttaa absoluuttisen elämän rikkauteen ja herättää eloon monadit, niin tämä valkoinen säde jakautuu

seitsemään eri väriin ja jostakin syystä yksi väri vaikuttaa toisiin monadeihin voimakkaammin kuin toiset värit. Näin muodostuu seitsemän ryhmää, joilla kullakin on oma pohjaväri, ja kukin näistä ryhmistä joutuu lähemmin vastaavan pääenkelin kanssa. Meidän ei pidä kuitenkaan ajatella, että tällä olisi sellainen käytännöllinen merkitys, että ihmiset juuri sen nojalla ovat persoonallisesti erilaisia, koska tämä alkueroavaisuus on niin korkealla tasolla, että vaikka nousisimme mestarin tasolle -ja mestarin taso on 5:s alhaalta lukien — emme voisi vielä monadien erilaisuutta huomata, ainoastaan siitä aavistaa. Alapuolella mestaria ei ole vielä mitään käytännöllistä tietoa siitä, että monadeina kuulumme eri säteiden alaisuuteen, sillä kaikki taivaalliset hierarkiat ovat meidän ja sisimmän salaisuutemme välillä. Meidän pitäisi kulkea kaikkien niiden lävitse, ennen kuin voimme saavuttaa oman monadimme. Siis ihmiset ovat perusominaisuuksiltaan aivan toistensa kaltaisia. Kaikissa vaikuttavat erilaiset jumalaiset voimat, ja nämä voimat ovat lähöisin Logoksesta, mutta vaikuttavat käytännössä taivaallisten hierarkiain kautta, joista kolme on aivan salaisia ja yhdeksän toimivia, ja niistäkin vielä kaksi aivan vähän toimivia.

Astrologiassa puhutaan yhdeksästäkin planeetasta, jotka vastaavat yhdeksää toimivaa hierarkiaa, mutta koska kaksi planeettaa on tuntematonta (jotka täytyy vielä keksiä), käytetään niistä sijaisnimityksinä Aurinkoa ja Kuuta. — Oikeastaan planeettojakin on kaksitoista, mutta kolme ei lainkaan vaikuta fyysisessä maailmassa.

Hierarkioiden vaikutusta tutkiessamme voimme käyttää näitä yhdeksää planeettaa niiden asemasta; mutta ei saa sekoittaa seitsemää pääenkeliä ja yhdeksää hierarkiaa toisiinsa pla-

neetta-nimityksiä käyttäessä, koska molempien ryhmien asemasta voi käyttää planeettanimityksiä.

Isän väri on sininen, ja sen kanssa sinivioletti ja sinivihreä. Sinisessä värissä vaikuttaa Isän luova voima, ja sentähden aurinko on oikeastaan esoterisesti sininen, mutta sen planeetta on Neptunus. Sinivioletin värin planeetta on Uranus ja sinivihreän Saturnus.

Pojan punaisessa ryhmässä punavioletin kohdalla vaikuttaa Venus; puhtaasti punaisen säteen eli viidennen hierarkian planeetta on Mars, jolla on sangen salaperäinen yhteys maapalloon; tulevaisuudessa puhtaasti punaista väriä edustamassa tulee olemaan maapallo, joka on Marsin korkeampi oktaavi; punaoranssin eli kuudennen hierarkian edustajana on Jupiter.

Pyhän Hengen keltaisessa ryhmässä keltavihreän eli seitsemännen hierarkian edustajana on Kuu (oikeastaan siis tuntematon planeetta); keltaoranssin eli kahdeksannen edustajana on Aurinko (tuntemattoman asemasta); puhtaasti keltainen eli yhdeksännen hierarkian edustajana on Merkurius.

Tästä saamme aavistuksen siitä, mikä on hierarkioiden ja planeettojen vaikutuksessa niiden perussävel ja pääominaisuus:

Pyhän hengen ryhmä

IX hierarkia (alin Pyhän hengen kolmiossa) eli Merkurius = ajatus eli tieto. Se siis sanoo: Ajatelkaa, etsikää, olkaa tieteellisiä!

VIII hierarkia eli Aurinko = tunteva ajatus, ja sen vaikutus on: Ajattele tuntemalla ja ymmärtämällä toisiakin ihmisiä! Etsi siis totuutta siten, että tunnet myötätuntoa, sääliä ja rakkautta

toisia kohtaan, ja tunnet heidän ajatuksiaan.

VII hierarkia eli Kuu = tahtova ajatus eli muotoa luova mielikuvitus: ajatelkaa ja luokaa muotoja, käyttäkää mielikuvitusta!

Pojan ryhmä

VI hierarkia eli Jupiter = ajatteleva tunto eli haaveileva mielikuvitus: unelmoikaa onnesta ja ihanteista, haaveilkaa onnellisuutta maan päälle!

V hierarkia eli Mars = tunteva tunto: nauttikaa, olkaa onnellisia, tuntekaa onnea! (Erittäin kiintoisa hierarkia, jonka olemus on: nautinto hyveissä.)

IV hierarkia eli Venus = tahtova tunto: rakastakaa, tahtokaa kauneutta, tuntekaa luovaa tahtoa eli kauneutta kaikkialla, rakautta ja kauneutta!

Isän ryhmä

III hierarkia eli Saturnus = ajatteleva tahto: tee työtä, kärsi, ole kärsivällinen ja ajattele!

II hierarkia eli Uranus = tunteva tahto: tunkeudu Jumalaan kuten mystikko!

I hierarkia eli Neptunus = tahtova tahto: voita synti ja kuolema, elä ikuisesti autuaana!

Lisäys edelliseen

Astrologiassa eivät planeettanimitykset vastaa yllämainittuja, koska siinä käytetään näitä nimiä pääenkeleiden eikä hierarkioiden mukaan. Astrologinen jaotus on seuraava:

Isän ryhmä	Pojan ryhmä	Pyhän hengen ryhmä
Jupiter	Kuu	Saturnus
Venus	Mars	Aurinko
Neptunus	Uranus	Merkurius

Jos horoskoopissa Merkurius on hallitsevana, on ihmisen luonnollinen väri keltainen eli kehittyneenä indigo. Jos Aurinko on hallitsevana, on väri oranssi ja sen vastaavaisuus vaaleansininen.

Violetti voi tavoitella valkoista eli hopeanväriä, sinistä ja punaista, vihreätä ja oranssia. Tätä väriä ei voi antaa Kuulle, vaan se kuuluu tuntemattomalle planeetalle (joskus annetaan se Neptunukselle). — Venuksen väri on indigo. Neptunus ja Uranus ovat niin mystisiä, ettei niitä voida vielä määritellä.

IV luento

Ihminen ei voi tulla teosofiksi, vakiintua ja luottaa siihen, ellei hän sielussaan ole etsinyt totuutta, ja tämä totuudenetsiminen on yhteistä kaikille teosofeille. Oppi Mestareista on kaikkein tärkeimpiä puolia teosofian sanomassa, sillä koko teosofinen liike sisäisenä liikkeenä perustuu juuri tähän oppiin, josta teosofia on alusta alkaen puhunut, ja siksi teosofisen totuudenetsijän kysymys on: Voisinko minä päästä tietoon siitä, että Mestarit ovat olemassa? Saadaksemme tähän vastauksen täytyy meillä olla selvillä, mitä Mestareilla tarkoitetaan, ja mitä heistä on teosofiassa sanottu.

Teosofi ymmärtää, ettei ole mahdotonta, että on olentoja hänen yläpuolellaan ja että hänen ja Jumalan välillä on suuri

joukko kaiken asteisia henkiolentoja; ja hän muistaa, että Mestareista on sanottu, että he samalla ovat fyysillisiä ihmisiä. On siis olemassa jumalallisia olentoja, enkeleitä, jotka samalla asuvat fyysillisessä ruumiissa maan päällä. Ei ainoastaan Madame Blavatsky vaan myös eversti Olcott ja monet muut vanhemmat teosofit sanovat tunteneensa persoonallisesti Mestareita ja nähneensä heitä monta kertaa fyysillisesti. Samoin nykyään kertovat Annie Besant ja C. W. Leadbeater fyysillisesti nähneensä ja tuntevansa Mestareita. Ja tämä todistaa, että fyysillisesti eläviä mestareita on.

Mutta totuudenetsijä voi myös epäillä näitä kertomuksia, sillä hän tietää, että ihminen voi paljon erehtyä näkemisessään ja kuulemisessaan, nähdä harhaan. Voiko siis luottaa tällaisiin kertomuksiin?

Jos ihminen tahtoo varmuuden Mestareista, täytyy hänen alistuen odottaa, kunnes Mestari hänelle omasta tahdostaan fyysillisesti näyttäytyy — eikä meidän tahdostamme tai vaatimuksestamme. Mestari ei koskaan tee mitään harhan takia, mutta jos on todella tärkeätä ja välttämätöntä, että meidän täytyy saada tavata Mestari -jos Mestari voi käyttää meitä johonkin tärkeään tehtävään — silloin Mestari voi meille näyttäytyä, mutta ellei meidän sisässämme ole herännyt tuntemisaisti, ei meillä ole mitään takeita siitä, että fyysillisesti näkemämme olento on Mestari. Ainoastaan näkymättömän maailman kyvyillä voimme tuntea Mestarin. Siis on meille ehtona, että voimme näkymättömässä maailmassa kolkuttaa sen pyhän temppelin ovelle, jossa Mestari asuu, ja jos sen osaamme, silloin meille avataan ja pääsemme Mestarin luo.

Jotta voisimme saavuttaa sellaisen kyvyn, on meille opetet-

tu, että meidän tulee kulkea puhdistuksen tie, joka on veljesrakkauden ja viisauden ihanteen toteuttamiseen pyrkiminen. Mestarit itse ovat tahtoneet, että kutsumme heitä ”vanhemmiksi veljiksi”. Veljesrakkaus tekee meidät myös viisaiksi, se on, emme voi saada okkultista tietoa, ennenkuin olemme saavuttaneet ainakin jossain määrin rakkautta, ettemme väärinkäytä viisautta.

Tällä puhdistuksen tiellä on määrättyjä läksyjä, jotka kohdistuvat fyysilliseen todellisuuteen, veljeyden toteuttamiseen fyysisessä elämässä. Esteet veljeydelle ovat: Vallanhimo, nautinnonhimo ja ahneus.

Siinä ei ole veljeyttä, että käskemme toisia ihmisiä, tai että toiset käskivät meitä. Ihmisen täytyy jossain elämässä kieltäytyä kaikesta vallasta eikä antaa kenenkään palvella itseään, vaan mennä erakoksi, jotta hän oppisi nöyryyden läksyn. Mutta sitten hän oppii, että siten ei voi olla mitään yhteiselämää, jos kaikki ihmiset eristäytyvät toisistaan — ja hän oppii, että onkin kysymys henkisestä vallasta, ja että hänen on sydämessään oltava veli kaikkien kanssa; ja että ihmisten kesken on työnjako luonnollinen ja välttämätön.

Toinen este eli nautinnonhimo estää meitä myös olemasta veljellisiä, sillä se vie meidät ajattelemaan vain omia nautintojamme, omaa hyötyämme ja omaa onneamme ennen toisia. Tämän himon voittaminen vie ihmisen ensin siihen, että hän tahtoo vapautua kaikesta sukupuolielämästä, voittaa kaikki suhteet, jotka sille perustuvat. Ja silloin ihmisen täytyy ensin tulla askeetiksi, erakoksi tässä suhteessa, ja käydä tämä taistelu. Mutta sitten hän pääsee selville siitä, että tässäkin suhteessa on olemassa todellinen ratkaisu, joka ei poista nautintoa elä-

mästä, vaan ainoastaan vapauttaa sydämen himosta, niin että elämä tulee yhä kauniimmaksi ja ihanammaksi. Vasta silloin, kun ihmisessä ei ole mitään nautinnonhimoa, hän osaa nauttia ja iloita kaikesta kauniista ja ihanasta, ja ottaa vastaan elämän sellaisena kuin se tulee. Hänen mielestään ei mikään ole kiellettyä, jota hän ei himoitse. Läksy on: iloita, olla kiitollinen Jumalalle. Erehdys on siinä, että etsimme vain nautintoja ja iloja, ja painamme alas sekä torjumme suruja luotamme.

Kolmas aste on ahneus eli rikkauten himo. Kaikki ihmiset maailmassa etsivät rikkautta, koska se on ehtona nautinnolle ja ulkonaiselle onnelle, mutta ne, jotka ovat päässeet rikkauten huippuun ja ulkonaisesti voivat saada kaikkea, mitä mielivät, alkavat tuntea rikkauten kirousta. Joka tahtoo ymmärtää todellista veljeyttä, tuntee silloin ensin, että hänen täytyy kaikesta rikkaudesta luopua ja tulla aivan köyhäksi, sillä ainoastaan maankiertäjä, jolla ei ole omaisuutta eikä kotia, on kaikkien veli. Ja silloin hän ensin kaikesta luopuu, hänen täytyy kulkea se tie, että hän tulee pienemmäksi, hyljätynksi ja maailman murjomaksi. Ja kun hän on sen toteuttanut, silloin hänelle vähitellen selviää, ettei ole kysymys ulkonaisesta köyhyydestä; ettei ole elämän tarkoitus, että kaikki olisivat köyhiä, kerjäläisiä -ja hän ymmärtää, että hänen pitää oppia pois vain ahneudesta, siitä, että hänen sydämensä etsii rikkautta itselleen. Silloin ihminen on todellisesti köyhä, kun hän ei sydämessään mitään omista, kun hän Jumalan edessä on vain kaiken haltija, taloudenhoitaja. Ei ole pahaa ja kirottua, että ihminen tekee työtä ja ponnistaa ja hankkii rikkautta, mutta hän ei saa sydämessään mitään omistaa, vaan käyttää rikkautta ja sen tuomaa valtaa hyvän palvelukseen, veljeyden hyväksi.

Nämä kolme ominaisuutta ovat olleet alkuna munkkilupa-ukselle: köyhyys, naimattomuus ja kuuliaisuus eli tottelevaisuus.

Kun ihminen on näin puhdistunut, täyttää hänet suuri, ihmeellinen valo, suuri elämä, Kristus-elämä, joka on kaikkialla, jokaisessa uskonnossa, niin että hän ymmärtää kaikkia ihmisiä, kaikkia uskovaisia. Silloin hänelle selviää viisaus, ja hänen eteensä tulee viimeinen este, joka hänen pitää voittaa: kunnianhimo, sillä hän tulee viisaammaksi, syvemmäksi, korkeammaksi kuin toiset ihmiset. Mutta hän ei saa tuntea, tietää olevansa viisaampi ja suurempi kuin muut, vaan hänen pitää tuntea itsensä yhä pienemmäksi ja syntisemmäksi. Ja siihen hän pääsee siten, että hän yhtyy kaikkiin ihmisiin, kaikkeen syntiin, kaikkeen tietämättömyyteen. Ja siinä on todellinen okkultismi, todellinen henkinen elämä, että hän ottaa päällensä kaiken synnin, kaiken nöyryyden ja pienuuden. Ja silloin kun hän jaksaa kunniastaan luopua, silloin hän tapaa Mestarin. Kun hän tuntee olevansa mitättömin ja pienin, tyhmin ja syntisin, silloin hän tulee näkymättömän maailman asukkaaksi. Mestari on ihan lähellä; me vain pidämme pienen verhon välillä, jota emme vielä uskalla nostaa. Mestari odottaa ja rakastaa, ja on valmis ottamaan vastaan. Kun tunnemme itsemme huonoiksi, pieniksi ja syntisiksi, silloin Mestari pitää meitä sylissään.

V luento

Kun ihminen tekee sen huomion, että kaikki voimat maailmassa ovat itsessään hyviä, ei hän silti kiellä, että hyvien voimien väärinkäyttö on paha, mutta paha ei kuitenkaan ole itsessään

olevaa. Paha on ainoastaan varjoa, joka syntyy, kun valon eteen tulee este. Sen tähden ihminen myöntäessään pahan olemassaolon käytännössä ikäänkuin katsoo kahteen suuntaa. Pahaksi hän kutsuu sitä elämää, jonka hän on jättänyt taakseen ja hyljännyt, tai jonka hän tuntee täytyvänsä hyljätä. Hyvä taas on valoisaa tulevaisuutta, johon hänen tulee pyrkiä.

Mutta miksi ovat paha ja hyvä rinnan olemassa? Miksi itsestään hyvien voimien täytyy esiintyä pahoina ja saada aikaan tuskaa ja kärsimystä? Tähän vastaa teosofia, ettemme voisi tietää mistään hyvästä, elleimme voi verrata sitä pahaan. Tämä vastaus on paikallaan silloin, kun asetumme näiden molempien vastakohtien ulkopuolelle katselemaan molempia objektiivisesti. Mutta silloin emme itse vielä löydä sisässämme vastausta siihen, miksi meissä on valoa ja pimeyttä. Elämähän on yksi okkultisesti katsoen eikä dualistinen, ja meissä itsessämme täytyy siis olla tuon dualismin, hyvän ja pahan, salainen esille kutsuja. Se on jumalainen itsetajunta meissä, meidän monadimme eli minätajuntamme, joka tekee meidät ihmisiksi ja on valon ja pimeyden esille kutsuja meissä. Tämä tajunta on syntynyt hengen ja aineen yhtymästä. Elämä on muodoissa kehittynyt eläinkuntaan saakka, puhtaana eläinkuntana se on ilman ajattelevaa minuutta, jossa ei ole mitään pahan ilmausta, vaan korkeintaan kärsimystä. Kun eläinsielu on valmis, laskeutuu monadista eli itsetajunnasta heijastus, säde hierarkioiden lävitse yhtyen eläimelliseen muotoon, joka kaipaa minuutta. Tällöin syntyy uusi inhimillinen minuuus, joka eroaa eläimestä siinä, ettei se perustu ainoastaan maahan, siihen, joka on alhaalla, vaan se voi avautua myös ylöspäin, hengen maailmaan, mitä eläin ei voi tehdä. Inhimillinen minuuus on rajoitettu määrä ju-

malaista itsetajuntaa, joka itsessään on rajaton ja kaikkiallinen, ja tämä minuus syntyy silloin, kun monadi yhtyy ajattelevaan tajuntaan, joka on eläimessä syntynyt. Minuus on se yhtymäkohta, jossa monadi yhtyy eläimelliseen tajuntaan. Monadi rajoittaa itsensä samoin kuin Logos; se piirtää ympärilleen piirin, jonka sisään se rajoittaa elämänsä, ja jonka pitää itsestään laajentua. Jumalainen tajunta on kuin vangittu minuuteen, joka voi nousta jumaluuteen, omaa sisintä itseään kohti.

Mistä syystä sitten jumalainen tajunta rajoittaa itsensä minätajunnaksi? Vastaus kuuluu; Rakkaudesta; ja rakkaus on salaisuus; sillä ei ole mitään syytä. Ei maailman olemassaoloon, ei ihmisen eikä minkään olemassaoloon ole syytä, sillä kaikki on olemassa rakkaudesta. Tämän ymmärrämme silloin, kun itessämme pääsemme kiinni rakkaudesta.

Kun on syntynyt inhimillinen minätajunta, niin se on aivan kuin katselija teatterissa. Varsinkin alussa se on kuin ihmettelevä lapsi, joka ei osaa vielä millään tavoin ohjata elämäänsä eikä olla siinä isäntänä. Mikä on sitten se muoto, jossa se elää? Se on kuin varasto, johon on koottu kaikki voimat. Kaikki Logoksen eri puolet, kaikki hierarkiat antavat tajuntaansa, joka on muuttunut voimaksi ja asuu minuuden asumassa muodossa. Astrologisista seikoista riippuu, että toisella kertaa toinen toisella toinen voima on vaikuttamassa. Kun minätajunnan oma voima vähitellen kasvaa, kääntää se huomionsa niihin voimiin, jotka siinä vaikuttavat ja tahtoo niitä tutkia. Silloin se on aivan kuin linssi, joka vetää voimia ja kokoo niitä itseensä, ja silloin se aivan kuin polttaa itseään sekä olemassaoloaan ympärillään. Voimat ovat itsessään aina hyviä, mutta kun minätajunta pakottaa ne kulkemaan oman linssinsä lävitse muuttaa se ne ai-

van toisenlaisiksi, kuin mitä ne itsestään ovat. Koska minuus on jumalainen, se on heti synnyttyään vastuunalainen. Voimien velvollisuus on repiä itsensä irti tästä minän polttopisteestä, ja tämä saa aikaan kärsimyksen. Hierarkiain voimat muuttuvat siis tässä polttopisteessä pahoiksi, polttaviksi, ja ilmenevät omina vastakohtinaan.

Esim. Cherubimien voima, tunteva tahto eli jumalainen rakkaus muuttuu minän polttopisteessä vihaksi eli luotaantyöntäväksi voimaksi. Hyveiden hierarkiain punainen voima. Jumalan pojan rakkaus eli tunteva tunto, nautinto ja onnellisena olo tunteissa ja muodoissa olemisessa, muuttuu polttopisteessä omistushaluksi ja himoksi, vallanhimoksi ja suuttumukseksi. Mutta aloittakaamme alhaalta.

Pyhän hengen ryhmässä:

I. Keltainen linja, ajatteleva ajatus, totuus. Kun se kulkee minätajunnan kautta, ilmenee se valheena. Kun emme osaa käyttää totuuden voimaa, muuttuu totuus valheeksi. Tämän linjan edustaja Merkurius oli roomalaisilla ja kreikkalaisilla jumalana, joka oli tieteen suojelija, sekä myös kaupan — jonka symbolina vieläkin on merkurius-sauva -, mutta hän oli samalla myös varkaiden jumala ja valheen suojelija. Ennen kaikki pakosta valehtelivat, kun eivät tunteneet totuutta. Tämä valehtelemisen kehittyneempänä muuttuu kekseliäisyydeksi, joka synnyttää kaupan ja keinottelun. Keinottelijasta tulee sitten keksijä ja tiedemies, ja viimein totuudenetsijä. Tällainen on Pyhän hengen vaikutus tämän hierarkian kautta meihin.

II. Päänenkeleiden keltaoranssi-linja, tunteva ajatus eli to-

tuuden etsiminen tuntemisen kautta, filosofinen totuuden etsiminen ja toiminta, myötätuntainen tieto, tulee vastakohtanaan tyhmyydeksi, joka kaipaava filosofian valaistusta.

III. Keltavihreä linja, tahtova ajatus eli luova fantasia, uskonto, joka samalla on muotoja luova, teologia — koska Hallitusten hierarkian tehtävä Pyhän hengen työssä on luoda muotoja—; tämä ajatustoiminta muuttuu vastakohtanaan laiskuudeksi, peloksi, vastenmielisyydeksi kaikkeen ajatteluun. Tämä on yleinen ominaisuus uskovaisissa, koska he eivät viitsi itse ajatella.

Pojan ryhmässä

III. Punaoranssi — Valtojen hierarkia — ajatteleva tunto eli haaveilu, unelmoiminen, ymmärtämys, sympatia, muuttuu vastakohtanaan kylmyydeksi, ymmärtämättömyydeksi, suvaitsemattomuudeksi.

II. Punainen linja, Hyveiden hierarkia, tunteva tunto eli nautinto hyveissä, jalomielinen itsensä kieltäminen ja hillitseminen muuttuu vastakohtanaan nautinnon- ja vallanhimoksi sekä vihaksi. — Mars-jumala oli kaiken vihan ja verenvuodatuksen sekä samalla urhoollisuuden, jalomielisyyden ja itsensähillitsemisen jumala.

I. Punavioletti linja, Herrauksien hierarkia, tahtova tunto eli kauneus, rakkaus tahtona — siveys (kyskhet) — muuttuu vastakohtanaan aistillisuudeksi, kyvyksi nauttia aistillisesti kauuniilla tavalla.

VI luento

Isän ryhmässä

III. Sinivihreä linja — Valtaistuimet — ajatteleva tahto eli nöyryys, alistuminen, kestävyys, kärsivällisyys, vahvuus, muuttuu vastakohtanaan kapinallisuudeksi, vastustushaluksi, itsepäisyydeksi, oikullisuudeksi, kärsimättömyydeksi.

II. Sinivioletti linja — Cherubimit — tunteva tahto eli uppoutuminen Jumalaan, yhtyminen Isään, rakkaus ylöspäin ja sisäänpäin; vastakohtana: vihaaminen pysyvästi.

I. Sininen linja — Serafimit — tahtova tahto eli voitto kaikesta pahasta, riemullista autuutta, täydellisesti vapaat olennot, sillä heillä on vapaa tahto, koska se on aivan yhtä Isän tahdon kanssa; vastakohtana: suuri epävapaus, itse oikullisuus, sillä se ilmenee aina toiminnassa ja on suorastaan ilkeyttä ja hävittämishalua, oman tahdon asettamista korkeampaa tahtoa vastaan — ollen ehdottomana ehtona mustassa magiassa.

Yleisesti katsoen siis Pyhän hengen ryhmän vaikutus kohdistuu kaikkeen luovaan ajatustoimintaan; vastakohtana on ylpeys, tyhmyys, itsekylläisyys.

Pojan ryhmän vaikutus on työ rakkauden puolesta, joka vuodattaa itsensä ulospäin; vastakohtana kylmyys, rakkaudettomuus, tunteettomuus.

Isän ryhmän vaikutus on tahdon vapauttaminen ja jumalaiseksi saattaminen, muodostaminen rakkauden olemukseksi, sillä rakkaus asuu tahdossa eikä tunteessa; vastakohtana tahdon orjuus, viha, itsekkyyys ja itsensä korottaminen.

Hierarkiain tarkoitus on siis saattaa Logoksen kolminkertai-

nen voima vaikuttamaan ihmiskunnassa, maailmassa. Ne ovat siis opettajia elämän koulussa, ne ovat ihmiskunnan kasvattajia. Ne eivät ole lainkaan persoonallisia olentoja, vaan heidän toimintansa on aivan persoonatonta vaikuttaen ihmiskunnan sielussa, kuten alemmat voimat vaikuttavat luonnossa. Ne aina vaikuttavat tietyllä tavalla tietyissä olosuhteissa. Meidän tulee ymmärtää, että yhtä lakisiteistä on luonnonvoimien vaikutus sielullisessa maailmassa kuin luonnonlakien vaikutus luonnossa. Ei ole oikein sanoa, että nämä hengen voimat ovat pahoja, oikeampaa on kutsua niitä hyväksi silloinkin, kun ne ilmenevät vastakohtanaan. Niiden tehtävänä on herättää jumalainen monadi ihmisessä, ja sitä varten täytyy ihmisessä ensin herättää paha, jotta heistä tulisi tietoisia ja jotta he heräisivät. Kun ihmiskunta on tullut tietoiseksi hyvästä ja pahasta, voi se ymmärtää hierarkiain työtä ja ruveta sitä auttamaan, asettua heidän rinnalleen auttamaan heidän työtään itsemme ja toistemme suhteen. Ja tämä tapahtuu itsekasvatuksen kautta.

Me voimme ymmärtää, mihin suuntaan tämä itsekasvatus käy. Voimme nähdä siinä eri suuntia, kun otamme huomioon eri hierarkiain vaikutuksen. Jos otamme ensin Pyhän hengen ryhmän eli kolmion, näemme, että Pyhän hengen vaikutus on alussa se, että ihmisessä herää ylpeys, tyhmyys valheellisuus, petollisuus ja ymmärrämme, että kun tahdotaan auttaa häntä tässä, hänessä täytyy herättää rakkaus totuuteen ja rehellisyyteen. Tässä viidennessä juurirodussa, jossa elämme ja joka vastaa manasta, autetaan ihmisiä niin, että heidät saatetaan etsimään totuutta, esim. tieteellisellä tavalla. Myös kaikki uskonnot kehoittavat ihmisiä etsimään totuutta. Tämä on juuri Pyhän hengen vaikutus manas-prinsiipin eli järjen kautta, joka

saa ihmiset tässä juurirodussa etsimään totuutta. Sen tähden myös kaikki esoteeriset piirit opettavat ajattelua ja mietiskelyä, joka on juuri viidennen juurirodun kasvatustapa ja jonka yli kukaan ei voi hypätä. Sillä voitetaan tyhmyys, laiskuus ja ylpeys, ja se on ensi askel jumalaista tuntemusta kohti. Se on Pyhän hengen todellinen vaikutus meissä. Kun ihminen alkaa harjoittaa mietiskelyä, niin silloin hän ensin nostaa näytteille sen pahan, mikä hänessä on vuosituhansia ollut, ja sen tähden hän voi tulla alussa esim. ylpeäksi. Ei hän pääse heikkouksistaan muuten, kuin nostamalla ne näytteille. Ei pidä kuitenkaan pelästyä, kun paha tulee pinnalle, vaan tulee jatkaa kaikessa nöyryydessä ja kärsivällisyydessä, kunnes sen voittaa.

Jumalan pojan työssä on tunnusmerkkinä rakkaus, elävä sääli ja myötätunto, vastakohtana kylmyys ja tunteettomuus. Kun tahdomme auttaa kristushengen työtä maailmassa, voimme nähdä sen menettelytavan, jota tulee noudattaa, jotta poistuisi esteet rakkauden tieltä. Me voimme luoda siitä kuvan, koska hierarkiain työ ja vaikutus tapahtuu limittäin perätysten. Kristus-työ jo vaikuttaa maailmassa, vaikka Isän työtä ei vielä tunnettaisikaan. Kristinuskossa on ennen kaikkea viitattu Kristuksen työhön, ja se tahtoo herättää rakkauden sielussa. Tässä on tietty menettelytapa, hiukan toisenlainen kuin meditaatiossa, mutta ensin täytyy oppia meditaatiota eli mietiskelyä, ennen kuin voi käyttää rakkauden keinoa, eli ts. *rukousta* sanan oikeassa merkityksessä, joka tarkoittaa rakkauden herättämistä sielussa. Se on korkeampi älyllistä mietiskelyä, sillä siihen kuuluu suuri sielullinen ponnistus, intensiivinen tunnevoiman purkaus — siihen, mihin pyrkii. Kun Kristus rukoili Getsemanessa, niin veri tippui hänestä, niin ääretön oli hänen sielullinen pon-

nistuksensa. Tämä on esimerkki todellisesta rukouksesta. Kun ihminen alkaa tätä harjoittaa, vetoaa hän toiseen auktoriteettiin kuin totuuteen; hän luottaa sielun jumalaiseen voimaan, sisäiseen Jumalaansa. Se on kuin Jaakobin taistelu Herransa kanssa yöllä, kunnes Herra ilmoitti hänelle nimensä. — Sillä tiellä ihmisessä herää rakkaus säälinä ja myötätuntona.

Me voimme heikosti ymmärtää myös Isän työtä, tahdon puhdistamista, jolloin itsekkyyks sulaa pois. Pojan vaikutus on jo alkanut selvitä ihmiskunnalle, mutta Isän vaikutus ei ole vielä esiintynyt järjestelmänä, uskontona maailmassa; mutta on yksilöitä, jotka kulkevat Isän linjaa pitkin.

Samoin kuin mietiskely on Pyhän hengen auttamista, ja rukous Pojan, samoin on Isän auttaminen suurten tekojen ja magian harjoittamista. Tähän ei ole olemassa mitään järjestelmää, mutta suuret sielut sitä siellä täällä maailmassa harjoittavat. Tämä magia ei ole seremoniallista, joka jälkimmäinen on vain varjomaista Isän magian tavoittelua. Kaikki juhlamenot ja jumalanpalvelukset ovat vain heikkoa heijastusta todellisesta magiasta, joka on suurten epäitsekkäiden tekojen toteuttamista ja jota Isä meiltä odottaa. Siihen kuuluu myös teurgia eli jumalaisten ihmeiden tekeminen, johon kykenee vain epäitsekäs, vapaaehtoinen ihminen, jolla on valta elämän ja kuoleman yli. Tämän kyvyn saavuttaa ihminen vasta sitten, kun hän on monta kertaa kuollut marttyyrina, näyttänyt, että hän on todellisesti teossa epäitsekäs.

Me olemme aivan kesken tietämme vielä, mutta varmasti kerran saavutamme päämäärämme hierarkiain ja Salaisen Veljeskunnan avulla. (*Ruusu-Risti* 4 ja 5/1962 ss. 97–106, 126—134)

Muita taiteeseen liittyviä katkelmia on myös seuraavissa Pekka Ervastian teoksissa:

Avioliitto ja lapsen kasvatus
Henkiseen tietoon
Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus
Jeesus Kristus ihmisenä ja Jumalana
Jeesus Kristus maailman vapahtaja
Johanneksen evankeliumi
Kalevalan avain
Karma ja sairaudet
Laki vaiko Evankeliumi
Mitä on kuolema
Neljä kättä
Onko Kalevala ”pyhä” kirja?
Pieni Ruusu-Risti katekismus
Salaperäinen ihminen
Suuret uskonnot
Tietäjän aarteisto I, II ja III
Toimittajalta 1, 2, 3
Totuuden ruumis
Uudestisyntyvä Suomi
Uusi Jumala
Vihkimyksen polku

Pekka Ervastian kaunokirjallisia teoksia:

Haaveilija, romaani

Elia Vera: Sydänsuru, kertomus

Rakkaudelle, melodraama (sanat: Tietäjän aarteisto III, sivu 22)

Pietari Kotka: Eversti Ansamaa, romaani

”H. P. B.”, neljä kuvaelmaa XIX:n vuosisadan sfinksin elämästä

Suuri seikkailu, romaani

"Mitä tämä taiteellinen aisti sitten vaikuttaa sielullisesti? Mitä se vaikuttaa todelliseen taiteilijaan ja samalla ihmiseen, joka vaikkei hän ole taiteilija, on aatteellinen sielussaan? Se aikaansaa ihmeellisen muutoksen sielussa, kun ihminen sitä viljelee ja kasvattaa. Se vaikuttaa näet, että ihminen osaa asettua ikäänkuin objektiiviselle kannalle elämän ja maailman ilmiöihin nähden. Hän ihmettelee ja ihailee, hän kaikkialla etsii ja kaikkialla löytää ja kaikkialla näkee . . ."

Pekka Ervast

Salatiedettä omin päin